การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

นางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2568

การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

นางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2568

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัย : นางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน

ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.พีระพร รัตนาเกียรติ์

ปีที่สำเร็จการศึกษา : 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย 2) เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร สังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มา 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ จำนวน 24 แผน และแบบวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการฟัง 2) ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม 3) ด้านการเล่าเรื่องราว ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One–Group Pretest–Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test Dependent for Samples

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1.1) ขั้นนำ 1.2) ขั้นดำเนินกิจกรรม แบ่งรูปแบบการดำเนินกิจกรรมดังนี้ วันที่ 1 การเล่านิทาน วันที่ 2 การสำรวจเลือกสื่อธรรมชาติ วันที่ 3 การถ่ายทอดเรื่องราวจากสื่อธรรมชาติ และ 1.3) ขั้นสรุป 2) ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: กิจกรรมเล่านิทาน, สื่อธรรมชาติ, ความสามารถในการสื่อสาร, เด็กปฐมวัย

_____ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : Storytelling Activities through Natural Materials to Enhance Communication Abilities of Early Childhood
Researcher : Phattarapapha Hemathulin
Degree : Master of Education (Early Childhood Education)
Rajabhat Maha Sarakham University
Advisor : Dr. Peeraporn Rattanakiat
Year : 2025

ABSTRACT

This research aimed to 1. study the implementation of storytelling activities using natural materials to enhance communication abilities among early childhood students, and 2. compared the communication abilities of early childhood students before and after participating in these storytelling activities. The participants of this research were 20 kindergarten 2 students in the second semester of the 2024 academic year at Vithidham School of Sakon Nakhon Rajabhat University, the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. The sample consisted of 20 preschool children using a cluster random sampling technique. The instruments used in this study were 24 storytelling activity plans using natural materials, and a communication ability assessment focusing on three aspects: 1) listening, 2) conversational interaction and questioning, and 3) storytelling. The study employed a one-group pretest-posttest design. The statistics employed for data analysis were mean, standard deviation, and dependent t-test.

The research finding found that; 1) There were three stages in the implementation of storytelling activities using natural materials to promote communication abilities consisting of 1.1) introduction, 1.2) activity implementation, which included Day 1: storytelling, Day 2: exploration and selection of natural materials, and Day 3: retelling stories using natural materials; and 1.3) conclusion. 2) The communication abilities of young children after participating in the activities were significantly higher than before the activities at the .01 level of significance.

Keywords: Storytelling Activities, Natural Materials, Communication Abilities, Early Childhood

_____Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะความกรุณาในการให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำและให้ความรู้เป็นอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.พีระพร รัตนาเกียรติ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคุณทรง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ธรรมวิเศษ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษาแนะนำและเสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชาวชายโขง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา หวังสิทธิเดช อาจารย์บงกชรัตน์ ภูวันนา อาจารย์นิรมล โชติประทุม และครูทิพย์มณี เลขาขำ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคณาจารย์สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู และบุคลากรโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ใช้สถานที่ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบใจเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่งที่เป็นกำลังใจสำคัญและให้การสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย รุ่นที่5 ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและคอยเป็นกำลังใจให้กันเสมอมาคุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเพื่อบูชาพระคุณบิดามารดา บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนทำให้การวิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

นางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน

สารบัญ

หัวเรื่อง **หน้า**

บทคัดย่อ ..... ก
ABSTRACT ..... ข
กิตติกรรมประกาศ ..... ค
สารบัญ ..... ง
สารบัญตาราง ..... ฉ
สารบัญภาพ ..... ช
บทที่ 1 บทนำ 1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย 4
1.3 สมมติฐานการวิจัย 4
1.4 ขอบเขตการวิจัย 4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ 5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม 7
2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 7
2.2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสาร ของเด็กปฐมวัย 11
2.3 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิทานจากสื่อธรรมชาติ 39
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 50
2.5 กรอบแนวคิดของการวิจัย 54
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย 55
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 55
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 55
3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 56
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล 63
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล 64
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 65

หัวเรื่อง **หน้า**

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 66
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 66
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล 67
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 67
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 74
5.1 สรุป 74
5.2 อภิปรายผล 74
5.3 ข้อเสนอแนะ 80
บรรณานุกรม 81
ภาคผนวก 89
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัย, หนังสือแต่งตั้งขอเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย 90
ภาคผนวก ข แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 97
ภาคผนวก ค คะแนนทางสถิติจากโปรแกรม Excel Paired-Samples T-Test 100
ภาคผนวก ง แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย, คู่มือดำเนินการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย 103
ภาคผนวก จ ภาพตัวอย่างการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย 103
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ 132
การเผยแพร่ผลงานวิจัย 136
ประวัติผู้วิจัย 137

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย 7
2.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 8
2.3 ตัวอย่างแบบบันทึกระเบียนพฤติการณ์ทั่วไป 34
2.4 ตัวอย่างแบบบันทึกคำพูด 35
2.5 ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการ 36
2.6 ตัวอย่างแบบประเมินค่าหรือมาตรประมาณค่า 37
2.7 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ 38
3.1 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ 56
3.2 เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการสื่อสาร 60
3.3 แบบแผนการทดลอง 64
4.1 ค่าการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ 72
ข.1 ค่าสถิติแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย 98
ข.2 การประเมินคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย 99

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 องค์ประกอบของภาษา. ปรับปรุงจาก Language Development: An Introduction Owens, Robert E., 1992, New York. 17
2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย..... 54
4.1 เด็กร่วมสนทนาโต้ตอบ คำถามจากสื่อธรรมชาติ..... 68
4.2 เด็กร่วมกันทำกิจกรรมฟังนิทานจากสื่อธรรมชาติ 70
4.3 เด็กนั่งสรุปทบทวนกิจกรรมนิทานจากสื่อธรรมชาติ..... 71
4.4 ค่าเฉลี่ยรายด้านและโดยรวมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ..... 73
จ.1 กิจกรรมฟังนิทานจากสื่อธรรมชาติ..... 129
จ.2 กิจกรรมสำรวจธรรมชาติ..... 129
จ.3 กิจกรรมเก็บสื่อธรรมชาติ 130
จ.4 กิจกรรมเล่าเรื่องราว 131

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนออกไปเป็นคนทำงานที่ใช้ความรู้ (knowledge worker) และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (learning person) ไม่ว่าจะประกอบสัมมาชีพใด มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคลทำงานที่ใช้ความรู้ ดังนั้นทักษะสำคัญที่สุดของศตวรรษ ที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (learning skills) ต้องเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึง คนยุคใหม่ จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และปรับตัว ซึ่งทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 3R x 7C 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก), (W) Riting (เขียนได้) และ (A)Rithmetics (คิดเลขเป็น) 7C ได้แก่ Critical thinking & problem solving (ทักษะด้านการคิด อย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity & innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่าง วัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, teamwork & leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, information & media literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร) Career & learning skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งทักษะด้านการสื่อสาร เป็นทักษะหนึ่งของคนในศตวรรษที่ 21 ต้องเรียนรู้

ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสื่อสารของมนุษย์ มนุษย์ใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความคิดหรือสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาทางภาษาที่ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นองค์รวม ภาษามีความสำคัญต่อการศึกษาในทุกระดับโดยเฉพาะในระดับปฐมวัย เนื่องจากพัฒนาการทางภาษาของเด็กเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสติปัญญาและศักยภาพของมนุษย์ (กัญจนา ศิลปะกิจยาน, 2560) และเด็กปฐมวัยในช่วง 6 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงสำคัญที่สุด พัฒนาการของสมองเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เร็วมาก การเชื่อมโยงต่อกันของเซลล์สมองจะเกิดขึ้นก่อนอายุ 5 ปี ซึ่งหากเซลล์สมอง และจุดเชื่อมต่อได้รับการกระตุ้นผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน ก็จะทำให้สมองมีความสามารถในการเรียนรู้ การจดจำได้มากขึ้น สมองจะมีพัฒนา

การที่สำคัญในการควบคุม มีผลต่อการเรียนรู้ ความคิด จินตนาการ ความฉลาด และพัฒนาการทุกด้าน (คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560) ซึ่งสมองเป็นอวัยวะสำคัญสำหรับการเรียนรู้ภาษาและการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ จากการปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่และผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และสถานการณ์รอบตัว สมองมีตำแหน่งรับรู้ต่าง ๆ กัน ได้แก่ ส่วนรับภาพ ส่วนรับเสียง ส่วนรับสัมผัสและรับรู้ การเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย สมองส่วนต่าง ๆ เหล่านี้พัฒนาขึ้นมาได้ช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับการกระตุ้นของ สิ่งแวดล้อมภายนอกโดยสมองเด็กมีความจำผ่านการฟัง ต้องการรับรู้ข้อมูลเสียงพร้อมเห็นภาพ เริ่มรู้จักเสียงที่เหมือนและแตกต่าง และสามารถเรียนรู้จังหวะของคำได้จากการฟังซ้ำ ๆ สมองของเด็กที่เข้าใจเกี่ยวกับภาพ เสียง และสัมผัสแบบต่าง ๆ มีความสำคัญมาก เพราะข้อมูลจากภาพ เสียง และสัมผัสเหล่านี้จะก่อรูปขึ้นเป็น เรื่องราวที่จะรับรู้ และเข้าใจซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ ได้ในที่สุด สมองส่วนหน้านั้นมีหน้าที่คิด ตัดสินใจ เชื่อมโยง การรับรู้ไปสู่การกระทำที่เป็นลำดับขั้นตอน สมองเด็กที่สามารถเรียนรู้ภาษาได้ดีต้องอยู่ในสิ่งแวดล้อมของภาษาที่เรียนรู้อย่างเหมาะสมจึงจะเรียนรู้ได้ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองหรือสติปัญญานั้น จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) สรุปได้ว่าการเรียนรู้ของเด็กนั้นจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการ พัฒนาการทางสติปัญญาที่เกิดขึ้นในช่วงปฐมวัยจะเป็นรากฐานการพัฒนาทางสติปัญญาในระดับต่อไป (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2548) และพัฒนาการด้านการสื่อสาร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสาร ทั้งในการแสดงออกถึงความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ โดยเป็นสื่อกลางที่ช่วยให้มนุษย์สามารถถ่ายทอดความคิด การพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็ก จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กเป็นวัยที่อยู่ในช่วงพลังแห่งการเรียนรู้

ในการพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเริ่มจากการสอนลำดับที่ง่ายไปหายาก ซึ่งการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัยนั้น สามารถเรียนภาษามาตั้งแต่กำเนิด โดยการเรียนรู้ภาษาของเด็กเกิดขึ้นจากการสังเกตคำและพยายามออกเสียงแล้วพัฒนามาเป็นคำพูด เด็กปฐมวัยจะเริ่มเรียนรู้ภาษาเพิ่มขึ้นในแต่ละวัน เพื่อแสดงความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ จากงานวิจัยพบว่าเด็กเริ่มพัฒนาภาษา โดยสามารถจดจำเสียงได้ และสามารถสร้างระบบการสื่อสารผ่านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งมีผลการพัฒนาความสัมพันธ์ระยะยาว (Hamer, 2012) สิ่งสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิด ซึ่งจะนำไปสู่พัฒนาการทางเชาว์ปัญญาในขั้นสูง ภาษาเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสาร เด็กใช้ภาษาในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น แสดงความเป็นตัวตนของเด็ก คิดจินตนาการ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์หากไม่มีภาษาติดต่อสื่อสารย่อมเป็นไปด้วยความยากลำบาก เครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ เด็กใช้ภาษาในการเข้าใจสิ่งแวดล้อมอย่างมีความหมาย เรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยมีภาษาเป็นสื่อกลางช่วยให้มนุษย์สามารถถ่ายทอดความคิดที่เป็นนามธรรมได้

และสอดคล้องกับ พงศกร ศรเพชร (2556) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาที่ถูกวิธีควรส่งเสริมตั้งแต่วัยอนุบาลจึงจะมีผลทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในอนาคต เด็กในวัยนี้จะเริ่มรู้จักใช้ภาษาพูดมากขึ้น เริ่มเรียนแบบคำพูดของผู้ใหญ่ เริ่มใช้คำศัพท์มากขึ้น เริ่มถามคำถาม การพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยมีความแตกต่างกัน ในแต่ละคนขึ้นอยู่ปัจจัยในตัวเด็กการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้จึงมีความหมายสำหรับเด็กในการพัฒนาความสามารถทางการใช้ภาษา ดังนั้นการจัดกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้เด็กได้มีโอกาสพูด สนทนา เล่าเรื่อง โต้ตอบ ฝึกการฟัง ซึ่งสอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ อังกสิทธิ์ (2555) กล่าวว่าการจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยต้องจัดให้สอดคล้องกับอายุ ธรรมชาติและความต้องการของเด็กซึ่งมีความแตกต่างกันกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถทางการสื่อสารในด้าน การฟังและการพูดสำหรับเด็กวัยอนุบาลนั้นมีหลากหลายกิจกรรม เช่น การเล่านิทาน การเล่นบทบาทสมมุติ การสนทนา การอภิปราย การร้องเพลง การพูดคำคล้องจอง ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นการเปิดโอกาส ให้เด็กได้ฟัง พูด โต้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จะยิ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางการสื่อสารที่ดี การเล่านิทานเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา เนื่องจากนิทานมีเนื้อหาสนุกสนาน น่าตื่นใจ เร้าความสนใจให้เด็กได้มีความสามารถในการสื่อสารที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2553) กล่าวว่าการเล่านิทานมีประโยชน์และคุณค่ามากมาย โดยช่วยประสบการณ์ทางภาษาแก่เด็ก ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา มีจินตนาการฝึกเด็กให้เป็นนักฟังที่ดี และสร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก นอกจากนี้สื่อธรรมชาติที่นำมาใช้ยังช่วยให้เด็กได้เรียนรู้และสัมผัสกับสิ่งที่ใกล้ตัว ทำให้เด็กสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ต้องการให้เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551; อ้างถึงในบุษกร จันทร์คลัง และสมทรง สิทธิ, 2566) กล่าวว่า สื่อธรรมชาติ เช่น ต้นไม้ ใบไม้ ดอกไม้ และวัสดุธรรมชาติอื่น ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นสื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้เพื่อสร้างเสริมทักษะความคิด จินตนาการให้กับเด็ก และการนำสื่อธรรมชาติมาใช้ในการเล่านิทานไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็กเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อมาส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ผ่านการจัดกิจกรรมเล่านิทาน โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ฟังแล้วสนทนาโต้ตอบ ซักถามได้ รวมถึงการเล่าเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์และนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาภาษาของเด็กให้ดีและสามารถสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ มีความสามารถในการสื่อสารหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย- หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 40 คน

1.4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร มา 1 ห้องเรียน จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

1.4.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยนิทานจำนวน 8 เรื่อง ได้แก่

1.4.3.1 แตะต้นไม้วิเศษ

1.4.3.2 เด็กชายผมดอกไม้

1.4.3.3 หนอนน้อยจอมเขมือบ

1.4.3.4 ต้นไม้ของฉัน

1.4.3.5 ดอกไม้ของนางฟ้า

1.4.3.6 หนอนจอมหิว

1.4.3.4 ต้นไม้แห่งความทรงจำ

1.4.3.8 ใบไม้แปลงร่าง

1.4.4 ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

1.4.5 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ นพฤหัสบดี จัดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ วันละ 40 นาที รวม 24 ครั้ง

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

นิทานจากสื่อธรรมชาติ หมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ประกอบสื่อที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มาสร้างสรรค์เป็นภาพผลงานที่สอดคล้องกับเรื่องราว เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินสร้างสรรค์ความคิดจินตนาการ

การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ หมายถึง การนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ ได้แก่ ใบไม้ กิ่งไม้ ดอกไม้ ก้อนหิน ดิน ทราย ฯลฯ มาประกอบการเล่านิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้เด็กนำสื่อธรรมชาติ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่เล่า และต่อยอดสร้างสรรค์เรื่องราวขึ้นมาใหม่จากสื่อธรรมชาตินั้น ๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กแสดงออกการด้านการสื่อสารในด้านการฟัง การสนทนาโต้ตอบ และการเล่าเรื่องราว โดยการจัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นความสนใจให้เด็กด้วยการร้องเพลง คำกล้องจอง และการนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ มาให้เด็กดูและสนทนาซักถามด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการเชื่อมโยงรูปร่าง ลักษณะของสื่อธรรมชาติกับสิ่งต่างๆ

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูและเด็กมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนดำเนินกิจกรรม ในขั้นตอนนี้ใช้นิทาน 1 เรื่องต่อสัปดาห์โดยแบ่งการดำเนินกิจกรรมออกเป็น 3 วัน ดังต่อไปนี้

วันที่ 1 ครูเล่านิทานประกอบสื่อธรรมชาติให้เด็กฟังเรื่องราวจากนิทาน และสนทนาซักถามจากเรื่องราวที่เด็กรับฟัง โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับครูและเพื่อน

วันที่ 2 ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเดินสำรวจและเลือกสื่อธรรมชาติรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน หรือให้เด็กนำสื่อธรรมชาติจากแหล่งต่าง ๆ มาสนทนา พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสาธิตในการนำสื่อธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลงานเชื่อมโยงต่อยอดกับเรื่องราวในนิทานจากวันที่ 1

วันที่ 3 ครูจัดกิจกรรมแบ่งกลุ่มให้เด็กช่วยกันถ่ายทอดเรื่องราวประกอบสื่อธรรมชาติที่เด็กได้มาจากวันที่ 2 และสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาเพิ่มเติมให้แก่เด็ก มาสร้างสรรค์เป็นผลงานประกอบการเล่าเรื่องราวใหม่ โดยหมุนเวียนการเล่าเรื่องเป็นกลุ่มผู้เล่า กลุ่มผู้ฟัง และเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มสนทนาซักถามโต้ตอบจากเรื่องราวที่ฟัง

3. ขั้นสรุป เป็นขั้นที่เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง กิจกรรมที่ทำ โดยการสนทนาซักถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นสนทนาโต้ตอบ

ความสามารถในการสื่อสารเด็กปฐมวัย หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของเด็กปฐมวัยในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึก และการถ่ายทอด โดยแสดงออกด้านต่าง ๆ และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจด้านต่อไปนี้

1. ด้านการฟัง หมายถึง พฤติกรรมของเด็กในการรับฟังเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่องจนจบ

2. ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม หมายถึง พฤติกรรมของเด็กในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลสองคนขึ้นไป และเด็กมีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อขอข้อมูลเพิ่ม

3. ด้านการเล่าเรื่องราว หมายถึง พฤติกรรมของเด็กในการบอกเล่าเรื่องเรียบเรียง ให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจโดยลำดับเหตุการณ์ เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร อย่างต่อเนื่อง

ซึ่งความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย สามารถวัดได้จากแบบวัดความสามารถในการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นรูปแบบวัดความสามารถในการสื่อสาร 3 ด้าน ด้านละ 3 ข้อ ข้อละ 9 คะแนน จำนวนทั้งหมด 27 คะแนน

1.6 ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาการความสามารถในการสื่อสารจากการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

1.6.2 เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนระดับปฐมวัยในการนำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติไปใช้เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมให้เด็กปฐมวัยต่อไป

1.6.3 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมเด็กให้มีความสามารถในการสื่อสารให้เหมาะสม

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
2. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย
3. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิทานจากสื่อธรรมชาติ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดของการวิจัย

2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรม เลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป

สำหรับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย คือมาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3–4 ปี	อายุ 4–5 ปี	อายุ 5–6 ปี
9.1 สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบและพูดโต้ตอบ เกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง	9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	9.1.1 ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบ อย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
	9.1.2 เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ	9.1.2 เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง	9.1.2 เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3–4 ปี	อายุ 4–5 ปี	อายุ 5–6 ปี
9.2 อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้	9.2.1 อ่านภาพและพูดข้อความด้วยภาษาของตน	9.2.1 อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำพร้อมทั้งชี้หรือกวาดตามองข้อความตามบรรทัด	9.2.1 อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ ด้วยการชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบ ของข้อความ
	9.2.2 เขียนขีดเขี่ยอย่างมีทิศทาง	9.2.2 เขียนคล้ายตัวอักษร	9.2.2 เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง

จะเห็นได้ว่า มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัยที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ 9.1 กล่าวถึงเด็กอายุระหว่าง 4-5 ปี จะสามารถฟังผู้อื่นพูดจนจบ และสนทนาโต้ตอบ สอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง และเล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง และในส่วนของประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 กล่าวถึงการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล และการคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ต่อไป ผู้วิจัยขอนำเสนอในส่วนของประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ดังนี้

ตารางที่ 2.2 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

ด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
การใช้ภาษา	1. การฟังเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม 2. การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ 3. การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง หรือเรื่องราวต่าง ๆ 4. การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ

(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
	5. การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราว เกี่ยวกับตนเอง 6. การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ 7. การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่นและการกระทำต่าง ๆ 8. การรอจังหวะที่เหมาะสมในการพูด 9. การพูดเรียงลำดับเพื่อใช้ในการสื่อสาร 10. การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท/รูปแบบ 11. การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ 12. การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง 13. การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ 14. การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาตามบรรทัดจากซ้ายไปขวาจากบนลงล่าง 15. การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย 16. การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่านหรือเขียนของผู้ใหญ่ 17. การคาดเดาคำ วลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำ ๆ กันจากนิทานเพลง คำคล้องจอง 18. การเล่นเกมทางภาษา 19. การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง 20. การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ 21. การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเด็ก/คำคุ้นเคย 22. การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ

จะเห็นได้ว่าประสบการณ์สำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ในการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารควรพูดเรียงลำดับเพื่อใช้ในการสื่อสาร เล่าเรื่องราว และอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ต่าง ๆ

นอกจากนี้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ได้กล่าวถึงหลักการ และแนวการจัดประสบการณ์ไว้ดังนี้

หลักการ แนวทางการจัดประสบการณ์ มีดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้หลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

1.5 ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำเรียนรู้ผ่านประสาสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยครูหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่ดีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

จากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่เน้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยถือว่าเด็กปฐมวัยเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานของสมองผ่านสื่อที่ต้องเอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยเต็มตามศักยภาพ และเมื่อมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้มีการฝึกฝนทักษะด้านสติปัญญาผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปของการพูด การสนทนา การตอบคำถาม การเล่าเรื่อง การเล่านิทานและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการในการพัฒนาด้านสติปัญญาที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

2.2.1 ความหมายของการสื่อสาร

การสื่อสารเกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย และมีผู้กล่าวถึงความหมายของการสื่อสารและภาษาของเด็กไว้ดังนี้

สุปรีดี สุวรรณบูรณ์ (ม.ป.ป.) อธิบายความหมายของ การสื่อสาร ไว้ว่า หมายถึงกระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการ จากผู้ส่งสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่อาจเป็นการพูด การเขียน สัญลักษณ์อื่นใด การแสดงหรือการจัดกิจกรรมต่างๆ

วิรัช ลภิรัตนกุล (2546) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการในการส่งผ่านหรือสื่อความหมายระหว่างบุคคล สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่สมาชิกสามารถใช้ความหมายของตนสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ โดยแสดงออกในรูปของความต้องการ ความปรารถนา ความรู้สึกคิดความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ จากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง

พรศักดิ์ ธนพัฒนพงศ์ (2546) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการของการถ่ายทอดข่าวสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร โดยผ่านตัวกลางและสื่อต่าง ๆ

อาภรณ์ สุดใจ (2555) กล่าวว่า การสื่อสาร หมายถึงการแสดงออกของเด็กปฐมวัยด้วยคำพูด ขณะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันในการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น การซักถาม พูดโต้ตอบ พูดบอกความรู้สึก พูดแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน ๆ

เดนนิส แมคเควล (McQuail,2005) กล่าวว่า การสื่อสารหมายถึง การให้และการรับความหมาย การถ่ายทอดและการรับสาร ซึ่งรวมถึงแนวคิดของการโต้ตอบ แบ่งปัน และมีปฏิสัมพันธ์กันด้วย

พิชญาดา ธาตุอินจันทร์ (2555) กล่าวว่า ภาษาหมายถึง การสื่อสารทุกประเภทที่แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ได้ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้ เช่นการฟัง การพูด การแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เป็นวิธีการสื่อภาษาทั้งสิ้น

รสวรรณ สว่างพลอย (2555) ได้ให้ความหมายของภาษาไว้ว่า ภาษา หมายถึงสัญลักษณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความคิด สาระ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ให้บุคคลอื่นรับฟัง อาจใช้เสียงและท่าทางประกอบ เพื่อให้สามารถสื่อสารไปยังความรู้ความเข้าใจ หรือความต้องการ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เจตคติและประสบการณ์

สรุปได้ว่า ความหมายการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย เด็กจะต้องใช้การสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความคิด ความต้องการ ความรู้สึก และใช้ในการถ่ายทอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับบุคคลอื่น โดยอาศัยการฟัง การพูดโต้ตอบให้ผู้อื่นเข้าใจได้

2.2.2 ความสำคัญของการสื่อสาร

ความสำคัญของการสื่อสารได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

ธรรมนูญ นวลจันทร์ (2541) กล่าวว่าการสื่อสาร มีความสำคัญในชีวิตประจำวันทั้งการสื่อสารกับตนเอง การสื่อสารกับผู้อื่น ตั้งแต่บุคคลในครอบครัว กลุ่มเพื่อน เด็กต้องสื่อสารเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าต้องการอะไร หรือต้องการสื่ออะไร เด็กมีการพัฒนาวิธีการสื่อสารได้อย่างหลากหลาย ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเรียนรู้ภาษาตามลำดับขั้นพัฒนาการเริ่มจากความคุ้นเคยจากการได้ยินได้ฟัง การพูดคุยสนทนา

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารว่า ทุกสังคมมีภาษาถิ่นของตน เพื่อสื่อความหมายและใช้ภาษาของตนให้ถูกต้องในการเรียนรู้ภาษา เด็กจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับระบบของเสียงเป็นสำคัญ การสอนภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย ควรเป็นการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารให้กับเด็ก โดยเด็กจะเรียนรู้พื้นฐานของภาษาได้อย่างรวดเร็ว

ทิศนา แขมมณี และคณะ (2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารว่า เด็ก จำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาเพื่อใช้ในการคิดและสื่อความหมาย การปรับตัวรับความรู้ใหม่ เด็กสามารถใช้ ภาษาในการติดต่อกับผู้อื่นทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

Fontana (1995) ได้กล่าวว่า การสื่อสารมีความสำคัญกับเด็ก เด็กเรียนรู้ภาษาจากการสัมผัสการได้ฟัง การได้ตอบโต้ เด็กที่มาจากครอบครัวที่สนใจพูดกับเด็ก ไม่ว่าเด็กจะเข้าใจหรือยังไม่เข้าใจบ้างก็ตามเด็กสามารถแสดงออกและได้ประโยชน์มากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่พูดน้อย ทั้งนี้การที่เด็กได้พูด ได้สนทนาบ่อย ๆ ทำให้เด็กได้เรียนคำศัพท์ ได้คิด ได้สื่อสาร ได้แสดงออก ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมและสติปัญญา และรวมถึงพัฒนาการทางสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การสื่อสารมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัย เพราะการสื่อสารเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษาจากการได้สนทนาโต้ตอบ ได้เรียนคำศัพท์ ได้แสดงออก และสามารถจินตนาการสร้างสรรค์ผ่านทางการสื่อสารและใช้การสื่อสารในการบอกเล่าให้กับบุคคลอื่นเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

2.2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร

เด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาทางด้านสติปัญญามีปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจะทำให้เด็กเข้าใจและสามารถสื่อสารได้ ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ทำการศึกษา ค้นคว้าทำให้ทราบถึงทฤษฎีของพัฒนาการทางภาษาของเด็กแต่ละวัย ดังต่อไปนี้

สุภาวดี ศรีวรรธนะ (2542) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาของเด็กว่า เด็กเรียน การฟังและการพูดโดยไม่ต้องอาศัยการสอนอย่างเป็นทางการการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับภาษาจะทำให้เด็กเข้าใจและใช้ไวยากรณ์พื้นฐานของภาษาเมื่ออายุได้ 4 หรือ 5 ปี และแบ่งทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาออกเป็น 6 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีความพึงพอใจแห่งตน (The autism theory หรือ Autistic theory) ผู้ตั้งทฤษฎีนี้ คือ มอเร่อร์ (Mowrer) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเรียนรู้การพูดของเด็กเกิดจากการเลียนเสียงอันเนื่องมาจากความพึงพอใจที่จะได้ทำเช่นนั้น มอเร่อร์ (Mowrer)เชื่อว่าความสามารถในการฟัง และความเพลิดเพลินจากการได้ยินเสียงผู้อื่นและเสียงตัวเองเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อพัฒนาการทางภาษา

2. ทฤษฎีการเลียนแบบ (The imitation theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางการพูด เกิดขึ้นได้หลายทางโดยอาศัยการเลียนแบบ ซึ่งเกิดขึ้นได้จากการมองเห็นหรือการได้ยินเสียง ผู้ที่ ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเลียนแบบในการพัฒนาภาษาอย่างละเอียด คือ Lewis ซึ่งเชื่อว่าการเลียนแบบของเด็กเกิดจากความพอใจและความสนใจของตัวเด็กเอง ปกติช่วงความสนใจของเด็กนั้นสั้นมาก เด็กจึงต้องมีสิ่งเร้าซ้ำ ๆ กัน จึงทำให้เด็กมักพูดซ้ำ ๆ ในระยะการเล่นเสียง ก็ใช้การเคาะโต๊ะเคาะจังหวะไปด้วย เมื่อศึกษากระบวนการในการเลียนแบบภาษาพูด พบว่า จุดเริ่มต้นเกิดเมื่อพ่อ แม่ เลียนแบบเด็กในระยะเล่นเสียง เช่น เด็กบังเอิญพูดพยางค์ คำว่า “แม่” เมื่อเสียงที่ เด็กเปล่งออกมานั้นก่อให้เกิดความสนใจ เด็กก็จะกล่าวซ้ำอีกและเป็นจังหวะเดียวกันกับที่แม่ปรากฏตัวเข้ามา เด็กจึงหยุดพูด แต่แม่อาจไม่สังเกตและอาจพูดกับลูกว่า “แม่หรือคะ” “หาแม่หรือคะ” ซึ่งเท่ากับเร้าความสนใจเด็กขึ้นมาใหม่ เด็กก็ปรารถนาจะทำต่อไป อาจเปล่งเสียงคนเดียวซ้ำ ๆ ผลสุดท้ายเด็กจะโยงความเข้าใจจากเสียงไปยังบุคคลและเข้าใจในความหมายได้

3. ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement theory) ทฤษฎีนี้อาศัยพื้นฐานและหลักการ จากทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งถือว่าพฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไขซึ่ง Rheingold พบว่า หากเด็กได้รับรางวัลหรือได้รับการเสริมกำลังใจ เด็กจะพูดมากขึ้น

4. ทฤษฎีการรับรู้ (Motor theory of perception) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าเด็กเรียนรู้ภาษาโดยการรับรู้ทางการฟัง เด็กจะพูดซ้ำกับตนเองและหัดเปล่งเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปากซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้คำ จากการที่ Liberman ได้ตั้งสมมติฐานว่าการรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่ กับการเปล่งเสียง จึงเห็นได้ว่าเด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย การทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟังและพูดซ้ำกับตนเองหรือหัดเปล่งเสียงโดยอาศัยการอ่านริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำนั่นเอง

5. ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Babble luck) ซึ่ง Thorndike เป็นผู้คิดโดยอธิบายว่า เมื่อเด็กกำลังเล่นเสียงอยู่นั้นบังเอิญมีบางเสียงไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมายในภาษาพูดของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้รางวัลในทันที ด้วยวิธีนี้เด็กจะพัฒนาการทางภาษาไปเรื่อย ๆ

6. ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother reward theory) ซึ่ง John Dollard และ Nell Miller เป็นผู้คิดตั้งทฤษฎีนี้ โดยเกี่ยวกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาภาษาของเด็กว่า ภาษาที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดูเพื่อสนองความต้องการของลูกจะเป็นเหตุให้เกิด ภาษาพูดแก่ลูกด้วยกระบวนการเรียนรู้ภาษาพูดของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้

รุ่งนภา วุฒิ (2543) ได้สรุปพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยว่า ภาษา เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนสามารถสื่อสารได้ ตามแนวคิดของนักจิตวิทยาการศึกษา ที่กล่าวไว้ดังนี้

1. การเลียนแบบ (Imitation) เป็นกระบวนการท่สำคัญในการเรียนรู้ภาษาเพราะเป็นขั้นที่เด็กเลียนเสียงของคำ และพูดตามเสียงที่ได้ยิน

2. การเอาอย่าง (Identification) เด็กมิได้เลียนแบบการออกเสียงอย่างเดียวเท่านั้นแต่จะเลียนแบบท่าทาง นิสัยใจคอจากบุคคลตามเสียงที่ได้ยินด้วย

3. การเลียนแบบพฤติกรรมตอบสนองพร้อมกับสิ่งเร้าหลายตัว (Multiple response) เป็นพฤติกรรมตอบสนองสิ่งเร้าที่เด็กพยายามทำตามโดยลองใช้อวัยวะการเปล่งเสียงต่าง ๆ นั้นให้ทำงานร่วมกัน ได้แก่ ส่วนสมองที่รับรู้ มองเห็น ได้ยิน ส่วนที่สะสมความจำ ควบคุมริมฝีปาก สีหน้าท่าทางและสายตา

4. การเรียนรู้โดยสัมพันธ์กับสภาวะ (Association learning) เด็กเรียนรู้คำและความหมายโดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและสิ่งของหรือพฤติกรรม เช่น เด็กเรียนรู้คำว่า ตุ๊กตา เมื่อแม่ยื่นตุ๊กตาให้แล้วบอกว่าตุ๊กตา เด็กเรียนรู้ได้จากการเชื่อมโยงเสียงและสิ่งของเข้าด้วยกัน

5. การเรียนรู้แบบถามตอบ (Question-answering) เมื่อได้เรียนรู้ภาษาไปบ้างแล้วเด็กจะเกิดความคิดอย่างมีเหตุผลขึ้น ความสงสัยและความอยากรู้อยากเห็นทำให้เด็กชอบใช้คำถาม การตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นโดยการตอบคำถามจะช่วยให้พัฒนาการทางภาษาของเด็กดีขึ้น

6. การลองผิดลองถูก (Trial and error) ช่วงนี้เป็นช่วงลองปฏิบัติ อาจจะถูกบ้างผิดบ้าง การเร้าใจและการชมเชยเมื่อเด็กออกเสียงได้ถูกต้องจะทำให้เด็กมั่นใจและช่วยให้ภาษาพัฒนาได้รวดเร็วขึ้น

7. การถ่ายทอดการเรียนรู้ (Transfer of learning) การเรียนรู้สิ่งใหม่จะง่ายขึ้นถ้าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวพันกันมาก่อน เช่น การรู้จักไก่แล้วสอนให้รู้จักเป็ด ห่าน โดยชี้ให้เห็นความแตกต่าง เด็กจะจำได้เร็วและมีความคิดตามลำดับอย่างเป็นระเบียบ

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (วรนาท รักสกุลไทย และนฤมล เนียมหอม, 2549) เพียเจต์ (Piaget) เชื่อว่า ภาษาที่เด็กใช้เป็นสิ่งที่ แสดงให้เห็นระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก ทฤษฎีของเพียเจต์ แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการ เรียนรู้ภาษาตามลำดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญา ดังนี้

1.1 ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimoter period) เป็นช่วงที่เด็กเรียนรู้คำโดยเชื่อมโยงคำกับกิจกรรม เด็กในขั้นนี้มีความต้องการอย่างแรงกล้าในการเรียนรู้ภาษา เด็กมักจะพูดซ้ำแล้วซ้ำอีกแม้ว่าจะอยู่คนเดียวหรือถูกห้ามก็ตาม ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของนักพฤติกรรมนิยมที่เชื่อว่ารางวัลทำให้เด็กทำซ้ำ เพียเจต์เชื่อว่าการทำซ้ำของเด็กเกิดจากความพึงพอใจของตัวเด็กเองในการใช้ภาษา

1.2 ขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Preoperional period) เป็นช่วงที่เด็กใช้สัญลักษณ์แทนวัตถุหรือประสบการณ์ เช่น ใช้บล็อกแทนบ้าน ใช้เส้นขีดเขื่อแทนคำ เด็กวาดภาพอย่างมีจดมุ่งหมาย วาดภาพเพื่อสื่อจินตนาการของตนได้ เด็กจะเรียนรู้คำศัพท์มากมาย และรู้จักใช้คำเหล่านั้นเรียงร้อยเป็นประโยคที่ค่อย ๆ เพิ่มความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

1.3 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Concrete operational period) เป็นช่วงที่เด็กคิดได้มากกว่า 1 มุมมอง สามารถสร้างประโยคใด้และเข้าใจได้เมื่อตัวอักษรเดียวกันไปอยู่ในที่ต่าง ๆ กันในแต่ละคำ

1.4 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal operational period) เป็นช่วงที่เด็กเข้าใจเหตุผลซึ่งเป็นธธรรม เข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษาได้ดี

ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวก๊อตสกี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552; อ้างถึงในสุรางค์ โค้วตระกูล, 2556) ไวกอสกี้ เชื่อว่ามนุษย์มีความต้องการกายในที่จะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมการเติบโตทางภาษาขึ้นอยู่กับการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและวัตถุในสภาพแวดล้อม บทบาทของผู้ใหญ่ไม่ส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อระดับการรู้ภาษาษาของเด็กมีความแตกต่างจากระดับจริงที่เด็กสามารถทำได้ ปฏิสัมพันธ์ของผู้ใหญ่ตอนเด็กจะช่วยชี้แนะและขยายประสบการณ์ด้านภาษาของเด็ก มีขั้นพัฒนาการทางภาษา 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ภาษาสังคม อายุแรกเกิดถึง 3 ปี ใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดหรืออารมณ์และควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่น โดยใช้คำพูดพยางค์เดียว เช่น ไม่ หมายความว่า "ไม่ชอบไม่ต้องการไม่ได้" ภาษาสังคมเป็นภาษาที่เด็กใช้ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ภาษาที่พูดกับตนเอง อายุ 3-7 ปีเด็กใช้ภาษาพูดกับตนเองโดยไม่จำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องกับใคร ในว่าจะพูดคนเดียวแต่มักจะออกเสียงให้ผู้อื่นได้ยินด้วย ภาษาที่พูดกับตนเองมีบทบาทสำคัญในการประสานความคิดและพฤติกรรม

ขั้นที่ 3 ภาษาที่พูดในใจเฉพาะตนเอง อายุ 7 ปีขึ้นไป การคิดอย่างใช้ภาษาที่พูดในใจ ภาษาที่พูดในใช่เป็นตัวเปลในการพัฒนาสติปัญญาขั้นสูง

สรุปได้ว่าจากทฤษฎีต่างๆมีแนวคิดและความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษา โดยแต่ละทฤษฎีเชื่อว่าเด็กสามารถเรียนรู้เป็นลำดับขั้น การเล่นเสียง การเลียนแบบ การหัดเปล่งเสียงแบบต่างๆ และ ตอบโต้ตอบ มีความเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก และประสบการณ์ของเด็ก ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้จะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาภาษาสำหรับเด็ก

2.2.4 องค์ประกอบของการสื่อสาร

องค์ประกอบของการสื่อสารได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

จันจิรา จิตตะวิริยะพงษ์ (2549) กล่าวถึงองค์ประกอบไว้ว่า องค์ประกอบของภาษาโดยเริ่มจากเสียงประกอบกันเป็นคำ คำประกอบกันเป็นประโยค และประโยค ประกอบกันเป็นข้อความหรือเรื่องราว เราสามารถนำเสียงในภาษาที่มีจำนวนจำกัดมาประกอบกัน ทำให้เกิดคำขึ้นเป็นจำนวนมาก คำที่ประกอบกันขึ้นอาจเป็นคำเดี่ยวหรือคำที่ซับซ้อนขึ้น เช่น คำซ้อน คำซ้ำ คำประสม จึงเกิดประโยคขึ้นเป็นจำนวนมากโดยไม่จำกัด

ประชิด สกุณะพัฒน์ (2546) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของภาษา ไว้ดังนี้

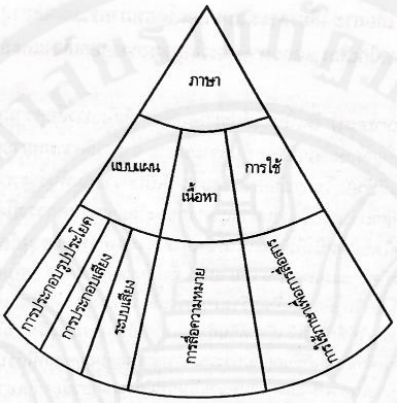
1. เสียง ภาษาพูดทุกภาษาประกอบด้วยเสียงพยัญชนะกับเสียงสระ ยกเว้นเสียงวรรณยุกต์ เสียงเน้น ทำนองเสียงและน้ำเสียง เสียงเหล่านี้จะไม่เหมือนกัน ในภาษาแต่ละภาษาจะมีอยู่และประกอบกันอย่างเป็นระบบเฉพาะภาษานั้น ๆ

2. คำ ในภาษาประกอบขึ้นจากเสียงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาษานั้น รวมกันและเรียงกันอย่างเป็นระบบ เมื่อผสมเป็นคำแล้วความหมายจะเกิดขึ้น ส่วนคำแต่ละคำจะมีความหมายอย่างไรนั้นก็ต้องขึ้นอยู่กับรูปของประโยคและข้อความนำเข้ามาประกอบกัน จึงจะเกิดความหมายที่สมบูรณ์

3. ประโยค ประโยคเกิดขึ้นโดยการนำคำมาเรียงต่อกันอย่างมีระเบียบมีระบบ ทำให้เกิดใจความและความหมายที่สมบูรณ์เพื่อนำมาใช้สื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง ประโยคโดยทั่วไปมีการเรียงคำจากประธาน กิริยา กรรม เช่น ฉันกินข้าว ในบางประโยคมักจะมีส่วนขยายเข้ามาทำให้ประโยคมีใจความชัดเจนและทำให้เข้าใจดียิ่งขึ้น เช่น ฉันนั่งกินข้าวอยู่ใต้ต้นไม้กับเพื่อน ๆ

4. ความหมาย ในแต่ละท้องถิ่นหรือท้องถิ่นนั้น ๆ จะใช้ภาษาให้มีความหมายซึ่งคนในท้องถิ่นจะเข้าใจกันเอง เป็นการแสดงถึงศิลปวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่เป็นแบบฉบับของตนเอง

Owens (1992) กล่าวว่า ภาษาเป็นระบบที่มีความซับซ้อน การศึกษาองค์ประกอบของภาษาจะช่วยให้เกิดความเข้าใจความหมายของภาษาชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ภาษามี 3 องค์ประกอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของภาษา. ปรับปรุงจาก Language Development: An Introduction Owens, Robert E., 1992, New York.

1. แบบแผน (Form) เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับไวยากรณ์ และโครงสร้างทางภาษาแบ่งออกเป็นการประกอบรูปประโยค (Syntax) การประกอบเสียง (Morphology) และระบบเสียง (Phonology) ดังนี้

1.1 การประกอบรูปประโยค หมายถึง ระบบของการเรียงคำประเภทต่าง ๆ เข้าด้วยกันให้เป็นประโยคที่เป็นที่เข้าใจในบริบทสังคมของการใช้ภาษานั้น ๆ โดยมีกฎเกณฑ์ทางภาษาหรือไวยากรณ์เป็นตัวกำกับ แต่ละภาษาจะมีวิธีเรียงคำที่แตกต่างกัน เช่น หากต้องการทำประโยคบอกเล่าให้เป็นประโยคคำถาม บางภาษาต้องใช้วิธีเรียงลำดับคำใหม่ บางภาษาอาจมีคำที่ใช้แสดงเป็นคำถาม ในขณะที่บางภาษาอาจใช้วิธีเรียงคำลำดับคำใหม่ประกอบกับการใช้คำที่ทำหน้าที่เป็นคำถาม ทั้งนี้องค์ประกอบหลักของประโยคจะประกอบด้วยคำนาม และคำกริยา องค์ประกอบเสริม ได้แก่ วลี ซึ่งทำหน้าที่ขยายความ คำนามและคำกริยาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยที่ความสมบูรณ์ของการประกอบรูปประโยคไม่ได้ขึ้นอยู่กับความยาวของประโยค แต่ขึ้นอยู่กับการเป็นที่ยอมรับของภาษานั้น ๆ ในการสื่อความหมาย

1.2 การประกอบเสียง หมายถึง การประกอบกันของเสียงเป็นหน่วยย่อยที่สุด ทางไวยากรณ์ของภาษา (Morphemes) หรือเป็นคำ หน่วยย่อยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทอิสระ (Free Morphemes) ซึ่งเป็นคำที่ปรากฏตามลำพังได้และมีความหมายสมบูรณ์ในตัว เช่น เล่น เรียน กล่อง ฯลฯ และประเภทไม่อิสระ (Bound Morphemes) ซึ่งเป็นคำที่ต้องอยู่รวมกันอย่างน้อย 2 หน่วยขึ้นไปจึงจะสื่อความหมายได้ อาจเป็นหน่วยที่ต้องนำมาเติมข้างหน้า (Prefixes) หรือต่อท้าย (Suffixes) ซึ่งทำให้ความหมายเปลี่ยนไป เช่น ความสุข ของเล่น นักเรียน

1.3 ระบบเสียง หมายถึง เสียงที่มีอยู่ในระบบภาษา จัดได้ว่าเป็นหน่วยย่อยที่สุดในระบบภาษา (Phonemes) ซึ่งจะนำมาใช้ประกอบกันเป็นคำเพื่อใช้ในการสื่อความหมาย หน่วยของเสียงอาจเป็นเสียงพยัญชนะ เสียสระ เสียงสระผสม ฯลฯ โดยหมายรวมถึงเสียงสูงเสียงต่ำ ความสั้นยาวของเสียง และการลงน้ำหนักเสียง แต่ละภาษาจะมีกฎของการออกเสียงและสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเสียงแตกต่างกันไป

2. เนื้อหา (Content) จัดเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการสื่อความหมายได้ เพราะมีความเกี่ยวข้องการเชื่อมโยงสัญลักษณ์และเสียง กับความหมาย ซึ่งการตีความหมายของประโยคที่ใช้ในการสื่อสารซึ่งก็คือประเด็นที่สำคัญในการสื่อความหมาย ซึ่งการตีความหมายของประโยคที่ใช้ในการสื่อสารซึ่งก็คือประเด็นที่สำคัญในการสื่อความหมาย ที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนของภาษากับการรับรู้ บุคคลจะสามารถรับรู้ความสำคัญต่าง ๆ ของวัตถุและเหตุการณ์ได้ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อผู้ใหญ่พูดถึงสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งก็มักจะไม่ได้จำเพาะเจาะจงลักษณะของสัตว์ชนิดนั้นแบบตายตัว เพราะสัตว์แต่ละชนิดมีความแตกต่างกัน เช่น แม่ไก่ ซึ่งมีหลายสี หลายพันธ์ หลายขนาด จึงไม่ได้จำเพาะเจาะจงทำให้การรับรู้มีความเปิดกว้างมากกว่าเด็ก ในทางตรงกันข้าม เด็กมักจะเคยเห็นแม่ไก่แค่บางชนิด หรือเฉพาะไก่ที่เลี้ยงไว้ เมื่อได้ยินคำว่าแม่ไก่ ก็มักจะกล่าวถึง แม่ไก่ที่มีลักษณะจำเพาะเจาะจงตามที่เคยเห็นเท่านั้น ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ได้รับมา และนอกจากนี้คำบางคำยังมีความหมายเฉพาะซึ่งแฝงความหมายอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันเอาไว้ด้วย เช่น คำว่าแม่ นอกจากจะหมายถึงผู้เลี้ยงดูแล้วยังหมายถึงผู้หญิง ผู้ที่ให้กำเนิดลูก ผู้ที่ดูแลอบรมเลี้ยงดูลูก แต่คำนี้ก็มีข้อจำกัดในการใช้เพราะคำมีลักษณะเฉพาะ เช่น เมื่อเราพูดถึงแม่เราจะไม่ไม่ใช้คำว่าผู้หญิงควบคู่กับ “แม่ซึ่งเป็นผู้หญิง” เพราะคำว่าแม่ก็หมายรวมถึงคำว่าผู้หญิงอยู่แล้ว

นอกจากนี้ความหมายของคำยังมีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์-ความรู้สึกด้วย หินภูเขามีข้อจำกัดในการใช้ละครมีลักษณะเฉพาะดังที่กล่าวไว้ข้างต้น เช่น ผู้ที่เคยประสบอุบัติเหตุจากการขับรถมอเตอร์ไซค์ เมื่อได้ยินคำว่า รถมอเตอร์ไซค์ นอกจากชนิดถึงยานพาหนะที่ใช้ในการขับขี่แล้ว ยังมีความคิดเกี่ยวกับความกลัวด้วย ด้วยเหตุนี้คำหนึ่งคำจึงมีบริบทมากกว่าหนึ่งความหมาย จะเห็นได้ว่าประสบการณ์ของบุคคลเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสื่อความหมาย เพราะคำเป็นสิ่งที่ใช้แทนความคิดซึ่งบุคคลกำหนดเป็นความคิดรวบยอดแทนสิ่งที่กล่าวถึง

3. การใช้ (Use) เป็นองค์ประกอบที่ประกอบด้วยการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (pragmatics) เป็นการใช้ภาษาในบริบททางสังคมที่สัมพันธ์กับกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ ซึ่งไม่เน้นที่โครงสร้างของภาษา แต่เน้นที่วิธีการใช้ภาษาซึ่งต้องมีความเหมาะสมตามโอกาส สถานะของบุคคลและบทบาทในขณะนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องยังขึ้นอยู่กับการรับรู้เกี่ยวกับผู้ฟังขอพูดในสถานการณ์ที่ต้องการสื่อสารกันด้วย ทั้งเรื่องของอายุเชื้อชาติ เพศ สถานะทางสังคม อีกทั้งบทบาทของผู้ฟังเองด้วยมีผลต่อพฤติกรรมของผู้พูดทั้งสิ้น และในการสนทนาต้องเกิดจากความร่วมมือของอีกฝ่ายมีหลักสำคัญอยู่ 4 หลักการ คือ ปริมาณ คุณภาพ ความสัมพันธ์ และมารยาท ปริมาณ หมายถึงปริมาณของข้อมูลไม่ควรมากหรือน้อยจนเกินไป คุณภาพคือปริมาณของข้อมูลต้องมีหลักของความเป็นจริงได้ใจความกระชับ ความสัมพันธ์ คือ หัวข้อที่ใช้ในการสื่อสารกันนั้นต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในสถานการณ์อย่างหนึ่ง มารยาท คือ การใช้ภาษาที่ดีเหมาะสมกับสถานะของผู้ฟัง และเหตุการณ์ ไม่พูดจาวกวน ก่อกวน หลักสำคัญ 4 อย่างนี้ จึงจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จ

Berlo (1960) ระบุว่าในกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ

1. ผู้ส่งสาร หมายถึง แหล่งกำเนิดสารหรือผู้ที่เลือกสื่อสารข่าวสารเกี่ยวกับข้อมูลที่มีอยู่ส่งต่อไปยังผู้รับสาร ผู้ส่งสารนี้อาจจะเป็นคนเพียงคนเดียวหรือบุคคลหลายคน เช่น สถาบัน องค์กร สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้ส่งสาร ได้แก่

1.1 ทักษะในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร ได้แก่ ทักษะในการเรียน การพูด การอ่าน การฟัง ความคิดและการใช้เหตุผล เป็นทักษะที่ผู้ส่งสารควรมีความชำนาญในการส่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันได้อย่างถูกต้อง เช่น ผู้ส่งสารต้องมีความสามารถในการเข้ารหัสสารมีการพูดโดยภาษาที่ถูกต้อง ใช้คำพูดที่ชัดเจนฟังง่าย มีการแสดงสีหน้าหรือท่าทางที่เข้ากับการพูดท่วงทำนองลีลาในการพูดเป็นจังหวะ น่าฟัง หรือการเขียนด้วยถ้อยคำสำนวนที่ถูกต้องสละสลวยน่าอ่านเป็นต้น

1.2 ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งในการสื่อสารของมนุษย์นั้นทัศนคติของผู้ส่งสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถเพิ่มหรือลดประสิทธิผลของการสื่อสารซึ่งทัศนคติประกอบด้วย

1.2.1 ทัศนคติต่อตนเอง เป็นการประเมินตนเอง รวมถึงความเชื่อมั่นในตัวเอง ซึ่งจะทำให้ผู้ส่งสารประสบผลสำเร็จในการสื่อสารได้มาก

1.2.2 ทัศนคติต่อเรื่องที่จะสื่อสาร ผู้ส่งสารจะต้องมีความเชื่อถือ เลื่อมใส พอใจ มีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องที่จะทำการสื่อสารเพื่อให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ

1.2.3 ทัศนคติต่อผู้รับสาร เนื่องจากทัศนคติเกี่ยวข้องกับการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เช่น ถ้าผู้ฟังมีความชื่นชมในตัวผู้พูดก็มักจะมีความเห็นคล้อยตามไปได้ง่ายแต่ในทางตรงข้าม ถ้าผู้ฟังมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้พูด อาจมีความเห็นขัดแย้งในสิ่งที่พูดมานั้น หรือถ้าทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติไม่ดีต่อกัน การใช้น้ำเสียงในการพูดอาจจะไม่น่าฟัง แต่ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อกันแล้วมักจะพูดกันด้วยความไพเราะน่าฟัง ดังนั้น ทัศนคติที่ผู้ส่งสารมีต่อผู้รับสารจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการสื่อสารและจะส่งผลถึงผลสำเร็จของการสื่อสารด้วย

1.3 ความรู้ ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของเรื่องที่จะสื่อสารและความรู้ในการเรียนกระบวนการสื่อสาร ซึ่งผู้ส่งสารที่มีประสิทธิภาพต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องที่จะพูดเป็นอย่างดี และมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ตัวเอง สาร สื่อ และผู้รับสารเป็นอย่างดี เช่น ถ้าผู้ส่งสารและผู้รับสารมีระดับความรู้เท่าเทียมกัน ก็จะทำให้การสื่อสารนั้นลุล่วงไปด้วยดีแต่ถ้าหากความรู้ของผู้ส่งสารและผู้รับสารมีระดับที่แตกต่างกัน ย่อมจะต้องมีการปรับปรุงความยากง่ายของข้อมูลที่จะส่ง รวมทั้งความยากง่ายของภาษาและถ้อยคำสำนวนที่ใช้เพื่อการสื่อสารนั้นด้วยเช่นกัน

1.4 ระบบสังคม หรือสถานสภาพทางสังคมของผู้ส่งสาร ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นตำแหน่ง บทบาท หน้าที่ ที่จะมีผลทำให้การสื่อสารแตกต่างกัน

1.5 วัฒนธรรม ในแต่ละประเทศจะมีวัฒนธรรมที่มีส่วนกำหนดพฤติกรรมของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้การสื่อสารมีความแตกต่างกันตามสภาพความเป็นจริงของแต่ละวัฒนธรรม ดังนั้น ในการติดต่อสื่อสารของบุคคลต่างวัฒนธรรมจะต้องมีการศึกษาถึงวัฒนธรรมในแต่ละแห่งซึ่งเกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมต่างๆ ที่ยึดถือปฏิบัติ เช่น การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโสหรือวัฒนธรรมการกินอยู่ กฎข้อบังคับทางศาสนาของแต่ละศาสนา เป็นต้น

2. สารหรือสาระ คือ เรื่องราวที่มีความหมายหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่ในรูปของข้อมูล ความรู้ ความคิด ความต้องการ อารมณ์ และอื่น ๆ ซึ่งถ่ายทอดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารให้ได้รับรู้โดยผ่านการพูด การเขียน บทเพลง รูปภาพ ท่าทางที่สื่อความหมาย ซึ่งสารที่ดีจะต้องเป็นที่น่าสนใจ ทำให้เกิดประสบการณ์ร่วมและสารนั้นจะต้องตรงกับความต้องการผู้รับสารด้วย อย่างไรก็ตามสารเหล่านี้จะไม่มีความหมายเลยถ้าผู้รับสารไม่มีความสามารถในการอ่าน ฟัง หรือแปลความหมายต่อสารนั้น ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวกับสาร ได้แก่

2.1 รหัส คือ กลุ่มของสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสร้างความหมายแก่คนในสังคมหนึ่ง ๆ เช่น ภาษา ดนตรี การวาดภาพ ฯลฯ

2.2 เนื้อหา คือ สิ่งที่เป็นสาระเรื่องราวของสารซึ่งถ่ายทอดความคิด อารมณ์ และวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร

2.3 การจัดสาร คือ การตัดสินใจของผู้ส่งสารในการเลือกและเรียบเรียงรหัสและเนื้อหา สารเป็นรูปแบบที่ผู้ส่งสารกำหนดเพื่อส่งออกไปยังผู้รับสาร ซึ่งผู้ส่งสารแต่ละคนอาจจะมีวิธีการจัดสารไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับบุคลิกส่วนตัวของผู้ส่งสาร และลักษณะของผู้รับสาร ทั้งรหัสเนื้อหา และการจัดสาร ประกอบด้วยส่วนประกอบและโครงสร้าง

3. ช่องทางการสื่อสาร หมายถึง เครื่องมือหรือช่องทางที่ผู้ส่งสารใช้เพื่อให้สารนั้นไปถึงบุคคลอื่นโดยตรงหรือส่งย้อนกลับมายังผู้ส่งสาร เพื่อให้รู้ผลย้อนกลับของสารที่ส่งไป เป็นช่องทางที่จะนำสารไปสู่ประสาทในการรู้สึก หรือการถอดรหัสของผู้รับสาร โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การมอง การได้ยิน การได้กลิ่น การลิ้มรส และการสัมผัส

4. ผู้รับสาร หมายถึง ผู้ที่รับสารจากแหล่งสาร เป็นจุดหมายปลายทางที่ข้อมูลส่งไปถึง อาจเป็นบุคคลที่กำลังฟัง ดู หรืออ่านข่าวสาร หรือเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยผู้รับสารจะทำการแปลหรือตีความหมายข้อความที่ผู้ส่งสารส่งมา ซึ่งปัจจัยเกี่ยวกับผู้รับสาร ได้แก่

4.1 ทักษะในการสื่อสาร เป็นทักษะในการรับสาร ซึ่งผู้รับสารจะต้องมีความสามารถในการอ่าน ฟัง และคิด เพื่อให้สามารถรับและถอดรหัสสารของผู้ส่งสารได้

4.2 ทัศนคติ ทัศนคติของผู้รับสารแบ่งได้เป็น

4.2.1 ทัศนคติต่อตนเอง หากผู้รับสารมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง มีความเชื่อมั่นในตัวเองโอกาสที่จะทำให้ผู้รีบสารเข้าใจสารของผู้ส่งสารก็จะมีมาก

4.2.2 ทัศนคติต่อสาร ทัศนคติที่ผู้รับสารมีต่อสารก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเพิ่มหรือลดประสิทธิผลของการสื่อสารได้

4.2.3 ทัศนคติต่อผู้ส่งสาร หากผู้รับสารมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสาร มีความเชื่อถือเลื่อมใสในความรู้ความสามารถ ความจริงใจของผู้ส่งสาร มีความชอบประทับใจในบุคคลิกของผู้ส่งสาร โอกาสที่การสื่อสารจะประสบผลสำเร็จก็จะมีมาก

4.3 ความรู้ ความรู้ของผู้รับสารจะแบ่งออกเป็นความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของสาร และความรู้เรื่องกระบวนการของการสื่อสาร

4.4 ระบบสังคม ผู้รับสารต้องมีระบบสังคมหรือสถานภาพในสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการรับสารและการการตีความหมายของผู้รับสารจะมีผลกระทบต่อประสิทธิผลของการสื่อสารด้วย

4.5 วัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ ของแต่ละวัฒนธรรมจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิผลมากหรือน้อยแตกต่างกันด้วย

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร ความคิด ความรู้สึกจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ผ่านสื่อกลาง เด็กเรียนรู้การใช้ภาษาสำหรับการสื่อสารได้ ต้องผ่านการฟัง การตีความเนื้อหา การแสดงความคิด และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

2.2.5 ประเภทของการสื่อสาร

ประเภทของการสื่อสาร ได้มีผู้กล่าวเกี่ยวกับประเภทของการสื่อสาร ไว้ดังนี้

สยาม ปิยะนราธร (2539) กล่าวว่า การแบ่งประเภทของการสื่อสารแบ่งได้หลายประเภท ขึ้นอยู่ว่าผู้แบ่งประเภทจะยึดอะไรเป็นเกณฑ์ สามารถแบ่งได้ 8 ประเภท ดังนี้

1. การสื่อสารตามสัญลักษณ์ของสาร (Signal of Symbols) แบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1.1 การสื่อสารเชิงวัจน เป็นการสื่อสารที่อาศัยคำพูดหรือตัวเลขเป็นสัญลักษณ์ของสารอยู่ในภาษาพูด ภาษาเขียน หรือภาษาคณิตศาสตร์

1.2 สารสื่อสารเชิงอวัจน เป็นการสื่อสารโดยมิได้ใช้ภาษาพูด หรือภาษาเขียน บางที่เรียกว่าการสื่อสารโดยไม่ใช้คำหรือภาษาท่าทาง

2. การสื่อสารตามลักษณะโครงสร้าง แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การสื่อสารด้วยภาษาพูด

2.2 การสื่อสารด้วยภาษาเขียน

3. การสื่อสารตามลักษณะการปฏิบัติหรือการลงโทษ

4. การสื่อสารตามทิศทางการเดินของสาร

5. การสื่อสารตามการปะทะสังสรรค์

6. การสื่อสารตามบุคคลเป้าหมาย โดยยึดจำนวนบุคคลเป้าหมายในการสื่อสารเป็นเกณฑ์

7. การสื่อสารตามสถานการณ์ โดยยึดความสัมพันธ์ของการสื่อสารเดินทาง

8. การติดต่อสื่อสารวัตถุประสงค์

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542, น. 79) กล่าวว่า การฟังมีหลายประเภท ดังนี้

1.การฟังอย่างสงบ

2.การฟังอย่างตั้งใจ ได้แก่ การฟังคำสั่ง การฟังประกาศเพื่อปฏิบัติตาม

3.การฟังอย่างชื่นชม เช่น การฟังดนตรี

4.การฟังอย่างวิเคราะห์ สามารถแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ได้

สุภาวดี ศรีวรรธนะ (2542) ได้แบ่งประเภทของการฟังที่ควรส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1.การฟังเพื่อจำแนกความแตกต่างของเสียง คือ สามารถเข้าใจความแตกต่างของเสียงที่ฟังได้

2.การฟังเพื่อปฏิบัติตามคำสั่ง คือ การฟังคำสั่งและสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

3.การฟังเพื่อเข้าใจความหมายของคำศัพท์ คือ สามารถเข้าใจคำศัพท์ได้ถูกต้องว่าหมายถึงอะไร

4.การฟังเพื่อเข้าใจเรื่องราว คือ การฟังเรื่องราวนั้น ๆ อย่างตั้งใจและสนใจจนเกิดความสำคัญของเรื่องที่ฟังได้

วัชลพล วิบูลยศริน (2559) แบ่งประเภทของการพูดออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะการพูด มี 2 ลักษณะ คือ

1.1 การพูดเดี่ยว หมายถึง การพูดที่คนพูดคนเดียว อาจพูดในห้องเรียนในที่ประชุมหรือในที่ชุมชนก็ได้ ในการพูดเดี่ยวมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฟังได้รับความรู้ความเพลิดเพลินหรือเผยแพร่วิทยาการณ์ใหม่ ๆ ที่ก้าวหน้า

1.2 การพูดกลุ่ม หมายถึง การพูดที่มีผู้พูดหลาย ๆ คนสามารถรวมกันแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่พูด ในการพูดกลุ่มผู้พูดส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในการพูดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดร่วมกับผู้อื่นหรือการพูดเป็นทีมซึ่งต้องอาศัยหลักจิตวิทยาและมนุษย์สัมพันธ์เป็นส่วนประกอบ การพูดกลุ่มซึ่งเป็นที่นิยมกันในปัจจุบัน ได้แก่ การสนทนา การสัมภาษณ์ การอภิปราย การโต้วาที การประชุม ในการพูดกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาหรือแนวทางปฏิบัติ

2. แบ่งตามโอกาสที่พูด การพูดมีหลายโอกาส แต่สามารถจัดโอกาสของการพูดได้ 2 ประเภท ดังนี้

2.1 การพูดอย่างเป็นทางการ หมายถึง การพูดที่เป็นกิจจะลักษณะและเป็นพิธีการ ผู้พูดต้องยึดถือและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การพูด เช่น ปาฐกถาการบรรยาย การอภิปราย การสัมภาษณ์ หรือการประชุม การพูดอย่างเป็นทางการ อาจมีทั้งพูดเดี่ยวหรือพูดกลุ่ม ซึ่งมีจำนวนผู้ฟังตั้งแต่กลุ่มย่อย ๆ ไปจนถึงการพูดในที่ประชุม ดังนั้น การพูดในลักษณะนี้ผู้พูดจึงต้องมีหลักการในการพูดเพื่อการแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.2 การพูดอย่างไม่เป็นทางการ หมายถึง การพูดที่ไม่มีพิธีรีตองเนื่องจากผู้พูดกับผู้ฟังมีความคุ้นเคยต่อกัน จึงไม่พิถีพิถันกับรูปแบบของการพูดมากนัก เช่น การสนทนา การทักทาย ปราศรัย การปรึกษาหารือ ในระหว่างเพื่อนฝูง

3. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการพูด

3.1 จุดมุ่งหมายทั่วไป จุดมุ่งหมายทั่วไปของการพูดนั้น หมายรวมถึงการพูดเพื่อให้ความรู้ ชักจูงใจ ให้ทราบข้อเท็จจริง กระตุ้นหรือสร้างความประทับใจตักเตือนหรือให้โอวาท หรือการพูดเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เป็นต้น จุดมุ่งหมายทั่วไปของการพูดสามารถแบ่งได้ 5 ประเภท ดังนี้

3.1.1 การพูดเพื่อให้ความรู้ คือ การแสดงความรู้หรือข้อเท็จจริงให้เห็นชัดเจนเป็นลำดับขั้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและได้รับประโยชน์จากเนื้อหาสาระเรื่องราวหรือข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้พูดออกไป การพูดประเภทนี้ผู้พูดไม่มีเจตนาที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ฟังและมิได้มุ่งหวังจะให้เชื่อถือหรือทำตาม แต่พูดเพื่อให้ผู้ฟังนำไปคิดและพิจารณาเหตุผลด้วยตนเอง

3.1.2 การพูดเพื่อเกลี้ยกล่อมหรือจูงใจ คือ การพูดที่มุ่งโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังให้คล้อยตามหรือเชื่อถือศรัทธาแล้วนำไปปฏิบัติ เนื่องจากการพูดในลักษณะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังเห็นด้วยกับเรื่องที่พูด การพูดจึงต้องใช้กลอุบายต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้ฟังคล้อยตาม เช่น การใช้จินตนาการ การยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นจริง หรือการพูดภาพลบในสิ่งที่เราไม่ต้องการและพูดยกย่องที่เราปรารถนา ตัวอย่างการพูดเพื่อจูงใจ ได้แก่ การพูดที่มุ่งให้เกิดความสามัคคี ให้เสียสละ จูงใจให้ซื้อสินค้า ให้บริจาคโลหิต หรือชักจูงให้ไปลงคะแนนเสียง การพูดเพื่อจูงใจหากใช้ไปในทางที่ไม่ถูกต้องอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในกลุ่ม ในองค์กร หรือก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคมได้

3.1.3 การพูดเพื่อกระตุ้นหรือสร้างความประทับใจ คือ การพูดให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเกิดความรู้สึกร่วมกัน เช่น การพูดกระตุ้นเพื่อให้เกิดความสามัคคีในการทำงาน พูดกระตุ้นให้ขยันขันแข็งมากขึ้น ในส่วนของความประทับใจมักใช้พูดในโอกาสที่ได้รับตำแหน่งใหม่ การปราศรัยหาเสียง การกล่าวในงานเลี้ยงฉลองต่าง ๆ หรือเข้าพบเพื่อรับโอวาทหรืองานเลี้ยงอำลา

3.1.4 การพูดเพื่อเรียกร้องความสนใจ คือ การพูดที่ต้องการให้ผู้ฟังสนใจในตัวผู้พูดหรือเกิดความสนใจในสิ่งที่ผู้พูดกล่าวถึง เช่น การพูดแนะนำวิทยากรการพูดของประธานเพื่อแนะนำแขกผู้มีเกียรติ การประกาศรายชื่อของผู้ได้รับรางวัล หรือชนะการแข่งขัน การเล่าเรื่องการท่องเที่ยว

3.1.5 การพูดเพื่อให้เกิดความบันเทิง คือ การพูดซึ่งมีความสนุกสนานฟังแล้วเพลิดเพลินไม่น่าเบื่อหน่าย ในขณะเดียวกันก็ได้สาระไปด้วยนิยมกันในงานรื่นเริงสังสรรค์ งานมงคลสมรสต่าง ๆ รวมถึงการพูดในชีวิตประจำวัน เช่น การสนทนา การเล่าเรื่อง การพูดหยอกล้อหัวกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง และมีความสนุกสนานร่วมกัน การพูดในลักษณะนี้ผู้พูดจะต้องระมัดระวังในเรื่องเนื้อหาที่พูด ถ้อยคำที่นำมาใช้ ซึ่งจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับผู้ฟังเหมาะกับบรรยากาศและเวลาที่สุด

3.2 แบ่งตามวิธีการพูด การพูดแบ่งตามวิธีพูดมี 4 วิธี ดังนี้

3.2.1 การพูดแบบกะทันหัน เป็นการพูดที่ผู้พูดไม่ได้เตรียมตัวล่วงหน้ามาก่อนหรืออาจจะรู้ล่วงหน้าบ้าง ในบางกรณี แต่ก็เป็นการรู้ตัวในช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่มีเวลามากพอที่จะเตรียมข้อมูลต่าง ๆ ให้พร้อมได้ การพูดในลักษณะนี้ส่วนใหญ่ผู้พูดมักจะได้รับเชิญให้พูดในทันทีทันใด จึงมีผู้พูดไม่มากนักที่จะสามารถพูดด้วยวิธีนี้ได้โดยไม่เคอะเขิน

3.2.2 การพูดแบบท่องจำ เป็นการพูดเนื้อหาจากที่ท่องจำมาโดยที่ผู้พูดต้องเตรียมเขียนตันฉบับและท่องทุกคำจากต้นฉบับที่เตรียมไว้ เหมาะสำหรับผู้ที่ฝึกพูดใหม่ ๆ เพราะกลัวจะลืมในสิ่งที่จะพูด การพูดตามวิธีนี้ผู้พูดต้องมีความมั่นใจว่าความจำดี เพราะถ้าเกิดหลงลืมเนื้อหาตอนหนึ่งตกหล่นไป จะทำให้เสียอรรถรสและเสียเวลาที่เตรียมท่องมา

3.2.3 การพูดแบบการอ่านจากตันฉบับ เป็นการพูดโดยอ่านจากต้นร่างที่ได้เขียนไว้แล้วสมบูรณ์ นิยมใช้ในโอกาสที่เป็นพิธีการและไม่ต้องการให้เกิดความผิดพลาดขึ้น เช่น การกล่าวรายงาน แถลงการณ์ เป็นต้น

3.2.4 การพูดจากความเข้าใจหรือจดเฉพาะหัวข้อ เป็นการพูดที่ผู้พูดมีความรู้ความชำนาญและมีประสบการณ์ในเรื่องที่จะพูด ดังนั้น การเตรียมการพูด ผู้พูดจึงจดเฉพาะหัวข้อสำคัญ ๆ เพื่อช่วยเตือนความจำเท่านั้น การพูดโดยวิธีนี้เป็นที่นิยมมาก เพราะสามารถพูดได้ คลอบคลุมเนื้อหา ประเด็น รวมทั้งสามารถยืดหยุ่นการพูดให้เหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์

สรุปได้ว่า การสื่อสารเชิงวัจนเป็นรูปแบบหนึ่งที่สื่อสารโดยใช้ถ้อยคำหรือคำพูดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างความเข้าใจระหว่างกัน การสื่อสารช่วยให้เด็กเกิดความตั้งใจในการรับฟังเรื่องราว ต่าง ๆ ร่วมถึงฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และนำภาษามาพัฒนาการพูดจากคำง่าย ๆ ไปสู่ประโยคที่ซับซ้อนมากขึ้นและกล้าโต้ตอบคำถามกับผู้อื่นได้

2.2.6 พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

การสื่อสารเกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาษาของเด็กปฐมวัย และมีผู้กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารของเด็กไว้ดังนี้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542) กล่าวถึงช่วงระยะของการพัฒนาภาษาว่า การพูดคุยและการสนทนากับเด็กเป็นการกระตุ้นที่ดี เด็กสามารถพัฒนาความคิดได้เต็มที่ สังเกตจากที่เด็กดูทีวีมากจะพูดเก่ง เป็นเรื่องเป็นราว เพราะเด็กได้รับคำสนทนาและภาษาจากโทรทัศน์ 100 การปล่อยให้เด็กเรียนรู้ภาษาเองตามธรรมชาติ เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษามาก คำถามของเด็กที่ถามว่า "ทำไม" คือการค้นหาคำศัพท์ ค้นหาภาษา ฝึกความจำและเหตุผล ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความสามารถในการเรียนรู้ภาษา การส่งเสริมให้เด็กใช้ภาษาที่ถูกต้องจึงช่วยให้เด็กสามารถแสดงความคิด ความเข้าใจของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

สุภาวดี ศรีวรรธนะ (2542) ได้ศึกษาพัฒนาการทางภาษาของเด็กว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ ขั้นแรกเริ่ม เด็กอายุหนึ่งเดือนถึงสิบเดือนจะมีความสามารถจำแนกเสียงต่าง ๆ ได้แต่ยังไม่มีความสามารถควบคุมการออกเสียง เด็กจะทำเสียงอ้อแอ้หรือเสียงที่แสดงอารมณ์ ต่าง ๆ เด็กจะพัฒนาการออกเสียงขึ้นเรื่อย ๆ จนใกล้เคียงกับเสียงในภาษาจริง ๆ มากขึ้นตามลำดับ พ่อแม่ที่ตั้งใจฟังและพูดตอบจะทำให้เด็กเพิ่มความสามารถในการสื่อสารมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 1 (10-18 เดือน) เด็กจะควบคุมการออกเสียงคำที่จำได้ สามารถเรียนรู้คำศัพท์ในการสื่อสารถึง 50 คำ คำเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับคน สัตว์ สิ่งของหรือเรื่องราวในสิ่งแวดล้อมการที่เด็กออกเสียงคำหนึ่งหรือสองคำ อาจมีความหมายรวมถึงประโยคหรือวลีทั้งหมด การพูดเช่นนี้เรียกว่า Holphrastic speech

ขั้นที่ 2 (18-24 เดือน) การพูดขั้นนี้จะเป็นการอกเสียงคำสองคำและวลีสั้น ๆ เรียกว่า Telegraphic speech มีเฉพาะคำสำสำหรับสื่อความหมาย เด็กเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้นถึงสามร้อยคำ รวมทั้งคำกิริยาและคำปฏิเสธ เด็กจกจะสนุกสนานกับการพูดคนเดียว ในขณะที่ทดลองพูดคำและโครงสร้าง หลาย ๆ รูปแบบ

ขั้นที่ 3 (24-30 เดือน) เด็กจะเรียนรู้คำศัพท์เพิ่มขึ้นถึง 450 คำ วลีจะยาวขึ้นพูดประโยคความเดียวสั้น ๆ มีคำคุณศัพท์รวมอยู่ในประโยค

ขั้นที่ 4 (30-36 เดือน) คำศัพท์จะเพิ่มมากขึ้นถึงหนึ่งพันคำ ประโยคเริ่มขับขึ้นเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา จะแสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามทางด้านจำนวนศัพท์และรูปแบบของประโยคอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 5 (36-50 เดือน) เด็กสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในครอบครัวและผู้คนรอบข้าง จำนวนคำศัพท์ที่เด็กรู้มีประมาณสองพันคำ เด็กใช้โครงสร้างของประโยคหลายรูปแบบ เด็กจะพัฒนาพื้นฐานการสื่อสารด้วยวาจาอย่างมั่นคงและเริ่มต้นเรียนรู้ภาษาเขียน

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2544) ได้อธิบายถึงพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัยไว้ว่าแบ่งออกเป็น 7 ขั้นดังนี้

1. ระยะเปะปะ (Random stage) อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือน ในระยะนี้ พบว่าเด็กทารกมีการเปล่งเสียงอย่างไม่มีความหมาย

2. ระยะแยกแยะ (Jergon stage) อายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี ในระยะนี้เด็กจะเริ่มแยกแยะเสียงที่เขาได้ยินในสิ่งแวดล้อมและแสดงอาการจดจำเสียงที่ได้ยินได้ เด็กจะรู้สึกพอใจถ้าหากเปล่งเสียงแล้วได้รับการตอบสนองทางบวก

3. ระยะเลียนแบบ (Imitation stage) อายุ 1 ถึง 2 ปี เด็กวัยนี้สนใจและเริ่มเลียนแบบเสียงของเด็กที่เปล่งจะเริ่มมีความหมายและแสดงกิริยาตอบสนองการได้ยินเสียงของผู้อื่นระยะขยาย (The stage of expansion) อายุ 2 ถึง 4 ปี เด็กวัยนี้จะเริ่มหัดพูดเป็นคำ ๆ ระยะแรกจะเป็นการพูดโดยเรียกชื่อคำนาม ออกชื่อคนที่อยู่รอบข้างสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัวรวมทั้งคำคุณศัพท์ที่เด็กได้ยินผู้ใหญ่พูดกัน

4. ระยะขยาย (The stage of expansion) อายุ 2 ถึง 4 ปี เด็กวัยนี้จะเริ่มหัดพูดเป็นคำ ๆ ระยะแรกจะเป็นการพูดโดยเรียกชื่อคำนาม ออกชื่อคนที่อยู่รอบข้างสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัวรวมทั้งคำคุณศัพท์ที่เด็กได้ยินผู้ใหญ่พูดกัน

5. ระยะโครงสร้าง (Structure stage) อายุ 4 ถึง 5 ปี การรับรู้และการสังเกตของเด็กวัยนี้ดีขึ้นมาก ทำให้เด็กได้สังเกตการใช้ภาษาของบุคคลที่อยู่รอบข้างแล้วนำมาทดลองใช้ประสบการณ์ที่เด็กได้รับ เช่น การฟังนิทาน ดูรายการโทรทัศน์ เป็นต้น

6. ระยะตอบสนอง (Responding stage) อายุ 5 ถึง 6 ปี พัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยนี้จะเริ่มสูงขึ้นเพราะเด็กจะเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาล เด็กได้พัฒนาคำศัพท์เพิ่มขึ้น รู้จักการใช้ประโยคอย่างเป็นระบบตามหลักไวยากรณ์ การใช้ภาษามีแบบแผนมากขึ้น

7. ระยะสร้างสรรค์ (Creative stage) อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป เด็กจะพัฒนาความสามารถทางภาษาได้สูงขึ้น สามารถจดจำสัญลักษณ์ทางภาษาได้มากขึ้น สำหรับด้านการพูดสามารถใช้ถ้อยคำที่เป็นสำนวนหรือคำที่มีความหมายลึกซึ้งได้

นิตยา ประพฤติกิจ (2546) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับพัฒนาการทางภาษาของเด็กวัย 2-5 ขวบ ในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ดังนี้

ในด้านการฟัง

เด็ก 2 ขวบ เข้าใจคำและประโยคง่าย ๆ ชอบฟังโฆษณาทางโทรทัศน์และเสียงที่สะกิดใจชอบฟังเรื่องง่าย ๆ สั้น ๆ และเพลงกล่อมเด็ก

เด็ก 3 ขวบ ชอบฟังเสียงต่าง ๆ ที่ได้ยินอยู่คุ้นหู เช่น เสียงสัตว์ ยานพาหนะเครื่องใช้ในครัวเรือน ชอบฟังนิทานที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังแบบสองต่อสอง ฟังได้ไม่ได้นานแต่จะฟังอย่างตั้งอกตั้งใจ

เด็ก 4 ขวบ ฟังเรื่องได้นานขึ้น ยังชอบให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังแบบสองต่อสองอาจเลือกหนังสือมาให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง สามารถปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ได้

เด็ก 5 ขวบ จะตั้งใจฟังนานขึ้น ชอบฟังนิทาน เพลง เล่นนิ้ว และคำคล้องจอง สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้มากขึ้น

ในด้านการพูด

เด็ก 2 ขวบ มีคำว่า "ไม่" ติดปาก พยายามพูดคำง่าย ๆแต่อาจพูดประโยคสั้น ๆ จนถึงโต้ตอบได้ด้วยคำศัพท์ง่าย ๆ และสั้น ๆ สามารถเรียกชื่อต่าง ๆ ได้ เช่น อวัยวะต่าง ๆรูปภาพ และชอบตอบสั้น ๆ

เด็ก 3 ขวบ สามารถสนทนาโต้ตอบได้แต่ยังใช้คำง่าย ๆ และประโยคสั้น ๆ ที่มี 3–4 คำอาจพูดคนเดียว ชอบใช้คำถามประเภท "ทำไม" กับผู้ใหญ่

เด็ก 4 ขวบ เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ได้เร็วและนำไปใช้ เพื่อบ่งถึงความคิด ท่าทางและความรู้สึกของตัวเอง เชื่อมคำได้มากขึ้น รู้จักนำกฎไวยากรณ์ไปใช้ ชอบโอ้อวดและทะเลาะ บางทีพูดคนเดียว คุยกับเพื่อนในฝัน ชอบทดสอบภาษาและใช้คำถาม "ทำไม" เพื่อหาคำตอบ

เด็ก 5 ขวบใช้ภาษาได้เหมาะสมถูกกาลเทศะมากขึ้น ชอบพูดมาก ชอบใช้ประโยค "เพราะว่า...." รู้คำศัพท์กว้างขวางขึ้น สามารถใช้ประโยคยาว ๆ ทีทมีคำ 6-8 คำได้ สามารถใช้คำเปรียบเทียบวัตถุ 2 สิ่งได้

ในด้านการเขียน

เด็ก 2 ขวบ ลากเส้นขยกขยิก ลากเส้นตามรูปวงกลมได้ จับดินสอหรือปากกาโดยใช้ทั้งมือจับและทั้งแขนขยับเขยื้อน จะขีดเขียนจนเต็มหน้ากระดาษ พอใจกับรอยขีดเขียนของตนเอง

เด็ก 3 ขวบ ชอบเขียนตัวอักษรตัวโต ๆ ทุกหนทุกแห่ง ชอบวาดและระบายสีที่ออกมาจะใหญ่ ดูง่าย และไม่สมบูรณ์

เด็ก 4 ขวบ จดจำอักษรบางตัวได้รวมทั้งจำชื่อตัวเองก็ได้ อาจเขียนชื่อตัวเองได้หรือเขียนได้เป็นบางตัว ชอบวาดและระบายสี การวาดรูปคนวาดแค่เพียงเส้นตรงแนวตั้งและร่างแบบหยาบ ๆ แต่วาดรูปวงกลมและสี่เหลี่ยมได้

เด็ก 5 ขวบ เขียนชื่อตนเองได้ การเขียนพยัญชนะ ตัวเลข อาจเขียนไม่เรียงลำดับและบางทีเขียนกลับหัวก็มี สามารถเขียนตัวเลขได้แต่ตัวไม่เท่ากันและมีขนาดพอดี ๆ จับดินสอ ปากกา กาหรือพู่กันได้ดีขึ้น ชอบวาดและระบายสี สามารถวาดภาพที่ยากขึ้นได้ และภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้น ชอบเลียนแบบ สามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมเข้าด้วยกัน ชอบถามถึงตัวสะกดของคำ

ในด้านการอ่าน

เด็ก 2 ขวบ อาจจำสิ่งของได้ สามารถเปิดหนังสือชี้และเรียกชื่อได้ถูกต้อง

เด็ก 3 ขวบ อาจรู้จักใช้คำง่าย ๆ (บางคนใช้วิธีท่องจำ บางคนก็จำได้เอง)

เด็ก 4 และ 5 ขวบ บอกได้ถูกว่าคำไหนเหมือนหรือต่างกัน จำคำได้บ้าง เช่นชื่อ ตนเอง ป้ายประกาศ ชื่อขนมที่รับประทานบ่อย ๆ โฆษณาในโทรทัศน์ ยี่ห้อรถยนต์หรือสินค้า

เด็กปฐมวัยเป็นระยะที่มีการพัฒนาทางภาษาได้เร็วสามารถพูดเป็นประโยคที่ชัดเจน รู้จักคำมากขึ้น สามารถเลือกคำได้เหมาะสม รู้จักฟัง เข้าใจ และทำตามคำสั่งได้ สนใจการฝึกอ่าน ชอบเล่าเรื่อง สนใจคำใหม่ ๆ ศัพท์ต่าง ๆ ซักถามความหมายของคำอยู่เสมอ แนวทางการส่งเสริมภาษาสำหรับเด็กคือเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้พูด สนทนาโต้ตอบ เล่นเกมการศึกษา เล่าเรื่องให้ฟัง อ่านโคลง คำคล้องจอง อ่านหนังสือให้ฟัง ร้องเพลง การรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น ครู ผู้ปกครอง ควรได้รับความรู้และแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความพร้อมทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อให้สามารถส่งเสริมด้านภาษาแก่เด็กได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารของเด็ก เพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก โดยเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการฝึกพูด ฝึกฟัง ฝึกการโต้ตอบ แสดงความคิดเห็นและฝึกทำงานเป็นกลุ่ม ครูผู้สอนควรจัดประสบการณ์ที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกฝน และได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับวัย

2.2.7 แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสาร

ได้มีนักการศึกษาได้เสนอแนวทางการส่งเสริมความสามารถการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังต่อไปนี้

ราศี ทองสวัสดิ์ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงสิ่งที่จะนำมาฝึกภาษาแก่เด็กปฐมวัย ซึ่งได้แก่พื้นฐานทางภาษา 6 ด้าน ดังนี้ การฝึกความสนใจในการอ่าน ฝึกการจำ การฝึกให้ตอบความหมายของคำ ตลอดจนการฝึกการพูดประโยคต่าง ๆ การฝึกการรับรู้โดยการเห็น การฝึกกล้ามเนื้อให้แข็งแรงและการฝึกประสาทสัมผัส

ศิริมาศ แก้วเจริญวงษ์ (2541; อ้างถึงใน Morrison. 1998. Early childhood education today.n.d.) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็ก ไว้ดังนี้

1. ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารพฤติกรรมของเด็กทารก เช่น การยิ้ม การส่งเสียงอ้อแอ้ และการเปล่งเสียงต่าง ๆ

2. การสนทนาช่วยสร้างกรอบของพัฒนาการทางภาษา

3. พูดกับเด็กทารกด้วยเสียงที่นุ่มนวล จริงใจ สบตากับเด็กบ่อย ๆ แม้ว่าเด็กจะไม่พูดกับเรา

4. เรียกชื่อเด็กเมื่อต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้ใช้ชื่อในการสนทนาและรู้จักชื่อตัวเอง

5. ใช้วิถีทางที่หลากหลายในการกระตุ้น และส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา ประกอบด้วย การเล่านิทาน การร้องเพลง การฟังเทปบันทึกเพลง เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และเด็กคนอื่น ๆ ด้วย

6. สนับสนุนเด็กได้พูดกับเด็กและผู้ใหญ่อื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล

7. ช่วยให้เด็กได้พูดคุยในหลาย ๆ สถานการณ์ โดยพาเด็กไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเด็กจะได้ใช้ภาษากับบุคคลที่หลากหลาย วิธีการนี้จะทำให้เด็กเกิดแนวคิดและเผชิญกับเหตุการณ์ที่ต้องใช้ภาษา

8. ส่งเสริมให้เด็กใช้ภาษาในวิถีทางที่แตกต่างกัน เช่น ในการถามคำถาม บอกความรู้สึก อธิบายถึงสิ่งต่าง ๆ

9. ส่งเสริมให้เด็ก ได้มีประสบการณ์ในการที่จะรู้การใช้ภาษาที่เป็นคำแนะนำ และคำสั่ง

10. ควรสนทนากับเด็กว่า เขาต้องการทำอะไร และเขาควรทำอย่างไร เด็กจะเรียนรู้ภาษา โดยผ่านข้อมูลย้อนกลับ เช่น การถาม การตอบคำถาม และพูดวิจารณ์เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงว่าเด็กมีความตั้งใจและรู้ว่าทำอะไร

11. ควรพูดกับเด็กโดยใช้ประโยคที่สมบูรณ์

Goodman (1986) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ภาษาที่ใช้สอนต้องมีความหมายสมบูรณ์มีใจความครบถ้วน และเน้นความสัมพันธ์ของ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน การเรียนทักษะย่อยของภาษา เช่น การฝึกสะกดคำ การคัดลายมือ จะทำต่อเมื่อเด็กต้องการและการเรียนทักษะย่อยนั้น สามารถช่วยให้เด็กสื่อความหมายให้สมบูรณ์ขึ้น

2. เนื้อหาในการเรียนภาษาสำหรับเด็ก คือ ประสบการณ์จริงที่เด็กจะได้ฝึกกระบวนการคิดใช้ภาษาอย่างมีจุดหมายในสถานการณ์ที่หลาย

3. การเรียนภาษาสามารถเรียนได้จากการใช้ภาษาในการเรียนทุกวิชา

4. การสอนภาษาต้องใช้ความสำคัญแก่กิจกรรมที่เด็กริเริ่มขึ้นเอง โดยครูมีบทบาท คือ ช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมนั้น นอกจากเป็นตัวอย่างในการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนในชีวิตประจำวัน

5. การสอนภาษาต้องอยู่บนพื้นฐานของการทำกิจกรรมภาษาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยครูควรมองข้อผิดพลาดของเด็กว่า คือ ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และสนับสนุนให้เด็กกล้าพูดกล้าทำ เพื่อจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) ได้กล่าวถึงแนวการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการสื่อสาร ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำมาสอนทางด้านภาษา ได้แก่

1. การเล่านิทาน
2. การอ่านหนังสือต่าง ๆ
3. การดูภาพแล้วบรรยาย
4. การท่องบทกลอนหรือคำคล้องจอง
5. การสนทนา การอภิปราย
6. การแสดงละคร
7. การแสดงบทบาทสมมติ

หรรษา นิลวิเชียร (2540) กล่าวว่า สิ่งสำคัญในการวางแผนจัดเตรียมประสบการณ์ทางภาษาด้านการสื่อสารให้แก่เด็ก คือ การให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความหมายโดยคำนึงถึงความสนใจตามธรรมชาติของเด็ก ซึ่งได้นำแนวคิดของลินด์ฟอร์ส (Lindfors) มาใช้ในการวางแผนโปรแกรมทางภาษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารของเด็กดังต่อไปนี้

1. การเล่าเรื่อง เด็กควรมีความสามารถในการเล่าเรื่องราว หรือฟังเรื่องราวทั้งที่เป็นจริงและเป็นจินตนาการตามลำดับเวลาก่อนหลัง ข้อเสนอแนะในการเล่าเรื่องมีดังนี้

1.1 เลือกเรื่องที่เหมาะกับผู้ฟังและผู้อ่าน โดยคำนึงถึงความรู้และความสนใจ ของเด็ก

1.2 เน้นความสำคัญของเนื้อเรื่องมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งเป็นส่วนประกอบของเรื่อง

1.3 เรียงลำดับเรื่องตามเหตุการณ์และเวลา ไม่ย้อนไปย้อนมาโดยไม่จำเป็น

1.4 ใช้เทคนิควิธีการทางภาษาหลาย ๆ วิธี เช่น การเน้นเสียง การทำเสียงให้สอดคล้องกับลักษณะตัวละคร การยกตัวอย่างประกอบ เป็นต้น

2. การอธิบาย การบอก เด็ก ๆ ควรมีโอกาสได้แสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก หรือความรู้ที่ตนมีให้ผู้อื่นได้รับรู้ ข้อควรคำนึงในการจัดกิจกรรมการอธิบายหรือการบอกก็เช่นเดียวกับการเล่าเรื่อง คือควรเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความสนใจของเด็ก เรื่องควรชัดเจน เรียงลำดับ ไม่ก่อให้เกิดความสับสน หาวิธีการอื่น ๆ ทางด้านภาษามาช่วยประกอบ เช่น กายกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ วิธีการที่ใช้มากที่สุดในการฝึกการพูดของเด็กก็คือ ครูเป็นผู้ถามคำถาม และเด็กเป็นผู้ตอบ

3. การแสดงออก เด็กควรมีความสามารถในการแสดงออกถึงความรู้สึก และความคิดเห็นส่วนตัวให้ผู้อื่นเข้าใจ อย่างน้อยที่สุดการแสดงออกทางภาษาจะช่วยสร้างคุณลักษณะส่วนตัวของเด็ก และส่งเสริมความเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมการสื่อสารของเด็กปฐมวัยนั้นสามารถจัดกิจกรรมได้หลายวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูด สนทนา ซักถามและแสดงความคิดเห็น อย่างการใช้นิทานในกิจกรรมการเรียนการสอน เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพื่อส่งเสริมด้านการฟัง การพูด การเล่าเรื่องในขั้นต่อไป

2.2.8 แนวทางการวัดประเมินในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

การวัดและประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบ เช่น การสังเกตพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์พูดคุย การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการ การเขียนบันทึกเกี่ยวกับตัวเด็ก การทำสังคมมิติ การใช้แบบทดสอบ และแฟ้มสะสมผลงาน นอกจากครูจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กแต่ละด้านในแต่ละวัย ครูจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการวัดและประเมินผลพัฒนาการแต่ละวิธีอย่างลึกซึ้งด้วย เพื่อจะได้ผลการประเมินที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ การจะใช้แนวทางหรือวิธีการใดในการรวบรวมข้อมูลขึ้นอยู่กับลักษณะและประเภทของข้อมูลที่ต้องการ วิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยแนวใหม่ (ทรรศนัย โกวิทยากร, 2559) มีด้วยกันหลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การสังเกตพฤติกรรมเด็ก (Observation)

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

3. การเขียนบันทึกระเบียนพฤติการณ์ (Anecdotes)

4. การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการ (Checklists)

5. การทำสังคมมิติ (Sociogram)

6. การใช้แบบทดสอบ (Test)

7. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios)

การวัดด้วยแบบทดสอบ หรือแบบสอบ (tent) เป็นชุดของคำถามที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ ใช้วัดพฤติกรรม พัฒนาการของเด็ก ความรู้ และทักษะบางประการ เช่น แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กและ กล้ามเนื้อใหญ่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการจับใจความ แบบทดสอบความถนัด เป็นต้น ลักษณะของแบบ ทดสอบวัดพัฒนาการเด็กปฐมวัยควรใช้แบบทดสอบที่เด็กเข้าใจได้ง่ายและน่าสนใจ เช่น แบบทดสอบให้เด็กได้ปฏิบัติจริง แบบทดสอบใช้รูปภาพประกอบมีสีสัน มีลักษณะเหมือนของเล่น กิจกรรมที่ใช้สอบก็เป็นเสมือนกิจกรรมการเล่นเกมเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกสบายใจและเป็นอิสระ แบบทดสอบมีข้อดีคือใช้ได้สะดวก รวดเร็วเก็บข้อมูลได้ง่าย ส่วนข้อเสียคือสร้างงข้อสอบให้ได้มาตรฐานยาก แบบทดสอบที่ใช้วัดพัฒนาการเด็กปฐมวัยอาจใช้แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น ครูอาจจะใช้แนวทางพัฒนาการ เด็กปฐมวัยและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมาสร้างแบบทดสอบ หรือแบบวัดความสามารถในการจับใจความ ฯลฯ หรือใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งเป็นแบบทดสอบที่ได้หาเกณฑ์ปกติจากกลุ่มตัวอย่างเด็กจำนวนมากพอสมควร แบบทดสอบบางชนิด ทดสอบเป็นรายบุคคล บางชนิดใช้ทดสอบเป็นกลุ่ม (สมคิด พรมจุ้ย, 2552)

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2546) กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินทางด้านการสื่อสาร ดังนี้

การสังเกต วิธีการนี้ครูต้องคอยสังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษาของเด็กในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือในขณะที่เด็กทำกิจกรรม การสังเกตต้องกระทำโดยไม่ให้เด็กรู้ตัว ซึ่งครูอาจจะสังเกตในสิ่งต่อไปนี้

1. การออกเสียง โดยครูอาจจะสังเกตว่าเด็กออกเสียงหรือพูดได้ชัดเจนหรือไม่

2. คำ หรือศัพท์ โดยครูอาจจะสังเกตว่าเด็กเข้าใจในคำศัพท์นั้นหรือไม่ ซึ่งวิธีการทดลอบอาจจะทำได้ 2 วิธี คือ การให้เด็กดูรูปภาพแล้วถามว่านี่รูปอะไร หรือ การให้เด็กดูรูปภาพ เช่น รูปภาพนก ไก่ แล้วถามเด็กว่ารูปไหนเป็นรูปภาพนก

3. ประโยคหรือไวยกรณ์ เป็นการวัดความสามารถในการเข้าใจประโยค หรือไวยากรณ์ ส่วนลักษณะการถามคล้าย ๆ กับข้อ 1.2 เพียงแต่อยู่ในรูปของประโยค

4. การใช้ภาษาในการอธิบาย หรือเล่าเรื่อง ความสามารถในด้านนี้อาจจะสังเกตได้จากการอธิบายสิ่งที่ได้กระทำลงไป หรือการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง เช่นการถาม การขอร้อง การเล่าเรื่อง เป็นต้น

5. การวิเคราะห์เสียง คำ หรือประโยคง่าย ๆ เป็นความสามารถในการสังเกตความแตกต่างของเสียง ความหมายของคำ หรือประโยค

6. การแปลความ เป็นความสามารถในการอธิบายความหมายได้ เช่นนกคืออะไร เด็กอาจจะตอบว่า นกคือสิ่งที่บินได้

7. การสัมภาษณ์ ครูอาจจะสัมภาษณ์ หรือสนทนากับเด็กเพื่อให้ได้ข้อมูลจากเด็กเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษา นอกจากนี้ ครูอาจจะไปสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองให้ข้อมูลความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กด้วยก็ได้

8. แบบทดสอบ แบบทดสอบที่ควรใช้เป็นแบบทดสอบแบบรูปภาพเนื่องจากวัยนี้ไม่สามารถอ่าน เขียนหนังสือได้

พัชรา พุ่มพชาติ (2557) กล่าวว่า การเลือกเครื่องมือที่ใช้การประเมินพฤติกรรมด้านภาษา ควรเป็นเครื่องมือที่ง่ายสะดวกต่อการใช้ และมีความเชื่อมั่นเที่ยงตรง มีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของพฤติกรรมที่ต้องการจะประเมิน ดังตัวอย่างเครื่องมือสำหรับประเมินพฤติกรรมทางภาษาของเด็กปฐมวัยต่อไปนี้

1. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านภาษา เป็นเครื่องมือที่ต้องการทราบพฤติกรรมทางภาษาที่ชัดเจน แต่มีความสะดวกและง่ายต่อการใช้ มีการกำหนดรายละเอียดของพฤติกรรมตามลำดับขั้นตอน เป็นรายการพฤติกรรมทางภาษา ที่ใช้วัดทั้งรายบุคคลละรายกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเกตพัฒนาการ และใช้ในการวางแผนการจัดประสบการณ์ต่อไป เครื่องมือชนิดนี้มีความสะดวกรวดเร็วในการใช้ และยังทำให้ทราบพฤติกรรมฟังเสียงชัดเจน แก่ผู้ประเมินทำความเข้าใจในรายการของพฤติกรรมและเกณฑ์การประเมินให้ตรงกัน เพื่อสะท้อนพฤติกรรมและความสามารถทางภาษาที่แท้จริงของเด็ก

2. แบบทดสอบพฤติกรรมด้านภาษา เป็นเครื่องมือทดสอบพฤติกรรมด้านภาษาที่มีลักษณะพฤติกรรมการแสดงเฉพาะ ซึ่งโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized test) แบบทดสอบนี้จะสร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ มีอยู่หลายชนิดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ต้องการทดสอบ เช่น แบบคัดกรองพัฒนาการทางภาษา

2.2 แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher-Made Tests) การประเมินในประเทศไทย ส่วนมากมักใช้ข้อสอบที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น เพราะมากมีการกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของพฤติกรรมด้านภาษาของเด็กที่ปรากฏ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบนั้น หรือดูความสอดคล้องของแบบทดสอบตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดกับสิ่งที่เด็กสามารถปฏิบัติได้

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2556) กล่าวถึง การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านการฟังและการพูด สามารถใช้เครื่องมือประเมินได้หลากหลายชนิด แบ่งเป็น 2 ประเภทตามวิธีการประเมิน คือ แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรม มีหลากหลายลักษณะด้วยกัน ดังนี้

1.1 แบบบันทึกระเบียบพฤติการณ์ เป็นการเขียนบันทึกแบบสั้นบรรยายพฤติกรรมการฟังและการพูดของเด็กตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสถานการณ์ต่าง ๆ และการบันทึกนี้จะไม่มีการแปลความหมายพฤติกรรมในขณะที่สังเกต จะเป็นเพียงการบันทึกข้อมูลตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น โดยไม่สอดแทรกความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการประเมินของผู้สังเกตกับสิ่งที่สังเกต สำหรับแบบบันทึกระเบียบพฤติการณ์ที่เหมาะกับการประเมินพัฒนาการเด็กด้านการฟังและการพูด ได้แก่ แบบบันทึกระเบียบพฤติการณ์ทั่วไป และแบบบันทึกคำพูด

ตารางที่ 2.3 ตัวอย่างแบบบันทึกระเบียนพฤติการณ์ทั่วไป

แบบบันทึกระเบียนพฤติการณ์ทั่วไป

ชื่อ-นามสกุล ..... ชั้นอนุบาล .....

อายุ ..... ปี ..... เดือน วัน/เดือน/ปี ที่สังเกต .....

สถานที่สังเกต ..... ประเด็นการสังเกต .....

ชื่อผู้สังเกต ..... การสังเกตครั้งที่ .....

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

การวิเคราะห์

.....

.....

.....

ข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

ลงชื่อ

ตารางที่ 2.4 ตัวอย่างแบบบันทึกคำพูด

แบบบันทึกคำพูด

ชื่อ-นามสกุล ..... ชั้นอนุบาล .....

อายุ ..... ปี .....เดือน วัน/เดือน/ปี ที่สังเกต .....

สถานที่สังเกต ..... ประเด็นการสังเกต .....

ชื่อผู้สังเกต ..... การสังเกตครั้งที่ .....

คำพูด	หมายเหตุ

สรุป

.....

.....

.....

1.2 แบบตรวจสอบรายการ เป็นการบันทึกพฤติกรรมด้านการฟังและการพูดของเด็ก โดยการตรวจสอบรายการพฤติกรรมด้านการฟังและการพูดที่เกิดขึ้นและไม่เกิดขึ้นของเด็ก ทั้งนี้รายการพฤติกรรมที่กำหนดไว้จะต้องแสดงถึงรายละเอียดของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การปฏิบัติตามคำสั่ง การสนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ฯลฯ ในแบบตรวจสอบรายการจะต้องแสดงพฤติกรรมการฟังและการพูดที่เป็นรูปธรรม ครอบคลุมความหมายตามที่นิยมไว้อย่างครบถ้วน และอยู่ในขอบเขตของพัฒนาการตามวัยของเด็ก

ตารางที่ 2.5 ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการ

แบบตรวจสอบรายการ

การฟัง-การพูดของเด็กปฐมวัย (อายุ4ปี)

ด.ช/ด.ญ ..... ชั้น .....

ผู้สังเกต ..... วัน/เดือน/ปี ที่สังเกต .....

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่พบ

รายการพฤติกรรม	**พฤติกรรมที่พบ**		**หมายเหตุ**
	ทำได้	**ทำไม่ได้**	
พฤติกรรมการฟัง			
1.ปฏิบัติตามคำสั่งได้			
2.จำแนกความแตกต่างของเสียงที่ฟังได้			
3.ฟังนิทานหรือเรื่องราวที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังจนจบได้			
พฤติกรรมการพูด			
1.เรียนรู้คำศัพท์ใหม่และนำไปใช้แสดงความคิดเห็นแสดงท่าทาง และแสดงความรู้สึก			
2.ใช้คำถามที่มีเหตุผล “ทำไม”			
3.สนทนาโต้ตอบเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ			

ความคิดเห็นของครู

.....

.....

.....

1.3 แบบประเมินค่าหรือมาตรประมาณค่า เป็นเครื่องมือที่มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมของเด็กตามระดับความสามารถที่แสดงออกจริง ซึ่งบอกถึงระดับคุณภาพของพฤติกรรม ครูสามารถนำไปใช้ประเมินพฤติกรรมด้านการฟังและการพูดของเด็ก เพื่อประเมินคุณภาพของพฤติกรรมด้านการการฟังและการพูด

ตารางที่ 2.6 ตัวอย่างแบบประเมินค่าหรือมาตรประมาณค่า

แบบประเมินค่าหรือมาตรประมาณค่า

พฤติกรรมการฟัง-การพูดของเด็กปฐมวัย (อายุ5ปี)

ด.ช/ด.ญ ..... ชั้น .....

ผู้สังเกต ..... วัน/เดือน/ปี ที่สังเกต .....

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของเด็ก

3 = ดี เด็กแสดงพฤติกรรมได้ด้วยตนเอง

2 = ปานกลาง เด็กแสดงพฤติกรรมเมื่อได้รับการชี้แนะ

1 = น้อย เด็กแสดงพฤติกรรมได้บ้างเมื่อได้รับการชี้แนะ

หมายเหตุ : ระบุพฤติกรรมในช่องหมายเหตุ

รายการพฤติกรรม	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			หมายเหตุ
	3	2	1	3	2	1	
พฤติกรรมการฟัง							
1.ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆได้							
2.ฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำบอกที่มีลักษณะต่อเนื่องกันอย่างน้อย 3 ขั้นตอนได้							
3.ฟังแล้วจับใจความเรื่องที่ฟังได้							
4.ตีความหมายเรื่องที่ฟัง ถามคำถาม หรือต่อเรื่องได้							
พฤติกรรมการพูด							
5.พูดประโยคยาวที่มีคำ 6-8 คำได้							
6.เชื่อมคำได้มากขึ้น รู้จักนำกฎไวยากรณ์ไปใช้							
7.ใช้ภาษาพูดได้ถูกกาลเทศะมากขึ้น							
8.พูดเปรียบเทียบวัตถุ 2 สิ่งได้							

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นการประเมินโดยการให้ครูได้สัมภาษณ์หรือซักถามพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมการฟังและการพูดของเด็กเมื่ออยู่ที่บ้าน การประเมินลักษณะนี้ทำให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการฟังและการพูดเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่โรงเรียน

ตารางที่ 2.7 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์ .....

ผู้ถูกสัมภาษณ์ .....

ผู้ปกครอง ด.ช/ด.ญ ..... อายุ .....

สถานที่สัมภาษณ์: .....

วันที่และเวลา: .....

ประเด็นที่สัมภาษณ์ (ตัวอย่าง)

1)เด็กมีพฤติกรรมการฟังและการพูดเป็นอย่างไรเมื่ออยู่ที่บ้าน .....

.....

2)เด็กพูดสื่อสารรู้เรื่องหรือไม่ .....

.....

ฯลฯ

จากการศึกษาการวัดและประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สามารถใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น การสังเกตพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์ การใช้แบบประเมินผลพัฒนาการ การเขียนบันทึกเกี่ยวกับตัวเด็ก การใช้แบบทดสอบ การใช้แบบประเมินค่าหรือมาตรประมาณค่า และแฟ้มสะสมผลงาน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดการวัดความสามารถในการสื่อสาร โดยใช้แบบทดสอบในการวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งแบบวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย 3 ด้าน ด้านละ 3 ข้อ ดังนี้ ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม และด้านการเล่าเรื่อง แบบวัดความสามารถในการสื่อสารเด็กสามารถปฏิบัติได้จริงและเด็กเกิดความรู้สึกสบายใจและเป็นอิสระ

2.3 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิทานจากสื่อธรรมชาติ

2.3.1 ความหมายของนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ความหมายของนิทานได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังต่อไปนี้

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2542) ได้กล่าวว่า นิทานและการเล่าเรื่อง หมายถึงเรื่องราวที่เล่า ต่อ ๆ กันมาเป็นเวลานาน เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินและให้ความรู้ เพื่อเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข และบางครั้งก็สอดแทรกคติและคุณธรรม เพื่อสอนใจลงไปด้วย ในระหว่างการเล่าเรื่องให้เด็กฟัง อาจมีการสนทนาโต้ตอบ อภิปราย ซักถาม แสดงข้อคิดเห็น และแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวก็ได้ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการเล่านิทาน

ดวงสมร ศรีใสคำ (2552) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและเกิดความรู้ สามารถนำมาปรับเปลี่ยนประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จารุณี ศรีเผือก (2554) กล่าวว่า นิทานเป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานและความบันเทิง ซึ่งนิทานอาจเป็นเรื่องจริงหรือเรื่องที่สมมติขึ้นทำให้เด็กเกิดจินตนาการจากเรื่องได้แง่คิดคติสอนใจ เด็กสามารถนำไปเป็นต้นแบบต่อการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันและใช้ในอนาคตได้

พรรณทิพา มีสาวงษ์ (2554) กล่าวว่า นิทานหมายถึงการถ่ายทอดเรื่องราวโดยจะเล่าปากเปล่าหรือใช้ภาพในหนังสือประกอบการเล่าก็ได้ การเล่านิทานเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาทักษะ การฟัง การพูด รวมทั้งทั้งทักษะการคิดหลาย ๆ ด้าน

พัณณ์ชิตา สิรภัทรศรีเสมอ (2555) กล่าวว่า นิทานคือเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาช้านาน อาจจะเป็นจากความเป็นจริงหรือเรือราวที่เกิดขึ้นจากจินตนาการของผู้แต่งสอดแทรกแนวคิดมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตนที่ถูกที่ควรในการดำรงชีวิตในสังคม

ฐิดาภา จันปุ่ม (2555) ได้ให้ความหมายของนิทานว่าเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมาหรือเป็นเรื่องราวที่มีผู้แต่งขึ้นทั้งที่มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กในด้านความคิดจินตนาการ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินและปลูกฝังพฤติกรรมให้กับเด็กผ่านเนื้อเรื่องในนิทาน

นภาปิย สิริกรกาญจนา (2558) ได้ให้ความหมายของนิทานไว่ว่าเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบทอดกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานโดยสอดแทรกที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

สรุปได้ว่า นิทานเป็นเรื่องเล่าที่แต่งขึ้นมาโดยการผูกเรื่องขึ้น โดยอาศัยความจริงบ้างหรืออาจเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กในด้านความคิดจินตนาการ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินและปลูกฝังพฤติกรรมให้กับเด็กผ่านเนื้อเรื่องในนิทาน

2.3.2 ความสำคัญของนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของนิทานได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะ ดังต่อไปนี้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541) ได้กล่าวว่า การเล่านิทานให้เด็กฟังนั้นมีความสำคัญในการพัฒนาทางด้านภาษาและความคิด การเล่านิทานควรให้เด็กเป็นผู้เล่านิทานเองเพราะการให้เด็กเล่านิทานเอง จะช่วยให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกขยายความคิดของตนให้กระจ่างหากครูเป็นผู้เล่าควรมีการถามตอบโต้ที่ให้เด็กคิดระหว่างการเล่านิทานด้วยสิ่งนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กทั้งในด้านสติปัญญาสามารถใช้นิทานเป็นสื่อของการเรียนรู้ได้

ดวงเดือน แจ้งสว่าง (2542) กล่าวถึง ความสำคัญของนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า การให้เด็กฟังนิทานที่มีคุณค่าโดยเลือกเรื่องที่เกี่ยวกับการผจญปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ให้โจทย์พยายามหาวิธีแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้ใช้สติปัญญาไตร่ตรองเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาให้ถูกต้องเหมาะสม เมื่อเด็กเจอกับปัญหาเด็กจะพยายามหาวิธีแก้ไขปัญหาจนสำเร็จ การกระตุ้นให้เด็กเกิดแรงบันดาลใจที่จะเลียนแบบความประทับใจจากการฟังนิทานจะทำให้เด็กค่อย ๆ ซึมซับพฤติกรรมของจากตัวละครในนิทาน

ภารดี ศรีประยูร (2542) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่านิทานเป็นเครื่องมือฝึกทักษะทักษะในการคิด ทำให้เด็ก ๆ หรือผู้ฟังสามารถได้ใช้กระบวนการคิดพิจารณาแก้ปัญหาจากเรื่องราวของนิทานได้

สมศักดิ์ ปริปุรณะ (2542) กล่าวว่าการเล่านิทานเป็นวิธีการให้ความรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจใคร่เรียนรู้ และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา นอกจากนั้นยังช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เช่น ความอยากรู้หนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความสนใจใคร่เรียนรู้ สามารถจดจำกล้าอยากเห็น เนื้อหาของนิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเด็กช่วยให้เด็กเกิดกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้

เกริก ยุ้นพันธ์ (2543) กล่าวถึงความสำคัญของนิทานว่าสามารถทำให้เด็กหรือผู้ฟังสามารถใช้กระบวนการคิดในการพิจารณาสร้างความกล้าให้กับเด็ก ๆ ได้ ช่วยเสริมสร้างจินตนาการที่กว้างไกลไร้ขอบเขตให้กับเด็กและทำเด็ก ๆ ได้สามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้จากการฟังนิทาน

สาวิตรี รุญเจริญ (2549) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนิทานไว้ ดังนี้

1.ปลูกฝังให้เป็นเด็กช่างคิด ช่างถามและช่างสังเกต ทำให้เด็กเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้นไปทำให้เด็กมีความฉลาดทางปัญญา (IQ)

2.สามารถฝึกใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ได้จากการเล่านิทานทำให้เด็กรู้จักจับประเด็นกลายเป็นคนที่จับประเด็นได้เก่ง เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น

3.สร้างสมาธิให้กับเด็ก เนื่องจากระหว่างที่เล่านิทานเด็กมักจะฟังอย่างตั้งใจใจจุดใจจ่อซึ่งเป็นองค์ประกอบของพัฒนาการทางสติปัญญา

พัชรี คุ้มชาติ (2553) กล่าวว่านิทานมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากนิทานสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาด้านความคิดและจินตนาการสร้างสรรค์ ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออกเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินกระตุ้นให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สุทัตตา จรัสกำจรกูล (2565) กล่าวว่านิทานสามารถส่งเสริมด้านสติปัญญาเสริมสร้างฝึกให้เด็กได้ใช้ความคิด โดยคิดอย่างเป็นระบบ และเสริมสร้างจินตนาการมีการคิดเป็นเหตุและผลมีความคิดละเอียดอ่อน แยกแยะสิ่งถูกผิดและได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์

Sucomlinsky (1978, อ้างถึงใน มัทนี เกษกมล, ม.ป.ป.) กล่าวถึงความสำคัญของการเล่านิทานไว้ว่า นิทานเป็นเครื่องมือหรือกิจกรรมที่จะช่วยกระตุ้นความคิดของเด็ก ๆ โดยธรรมชาติแล้ว เด็กในช่วงปฐมวัยยังเล็กเกินไปที่จะรับการเรียนรู้สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือการพูดอธิบายที่เต็มไปด้วยเนื้อหาสาระที่เคร่งเครียด การผูกเรื่องขึ้นเป็นนิทานจะทำให้เด็กสามารถเข้าถึงข้อเท็จจริงโดยนิทานจะมีลักษณะเป็นการเล่นทางความคิดและจินตนาการ อันเป็นผลโดยตรงต่อพัฒนาการทางสมองและสติปัญญาของเด็ก

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทานมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากนิทานสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาด้านความคิดและจินตนาการสร้างสรรค์ การเล่านิทานทำให้เด็กรู้จักจับประเด็น เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น และสามารถใช้นิทานเป็นสื่อการเรียนรู้ได้

2.3.3 รูปแบบการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ได้มีผู้กล่าวถึงรูปแบบการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยไว้หลายทัศนะไว้ดังต่อไปนี้

นิศารัตน์ อิสระมโนรส (2552) ได้นำเสนอวิธีการเล่านิทานไว้ 3 แบบ ได้แก่

1. การเล่าปากเปล่า

2. การเล่านิทานโดยการใช้อุปกรณ์ในการประกอบการเล่าทั้งที่เป็นวัตถุและเป็นตัวบุคคล เช่น หนังสือ เทปบันทึกเสียง หุ่นมือ หุ่นนิ้ว หรือแม้กระทั่งท่าทางประกอบการเล่าของผู้เล่าเอง การใช้ศิลปะในการเล่า เช่น การเล่าไปวาดไป การเล่าไปพับไป การเล่าไปตัดไป เป็นต้น

3.การเล่าแบบไม่จบเรื่องเพื่อให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการต่อจากผู้เล่า โดยการทำกิจกรรมหลังจากการฟังนิทาน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541) ได้กล่าวถึงรูปแบบเทคนิคในการเล่านิทานไว้ ดังนี้

1.การเล่านิทานปากเปล่า เป็นการเล่าที่อาศัยคำพูดและน้ำเสียงไม่มีการใช้สื่อประกอบการเล่า การเล่านิทานแบบนี้ต้องใช้ศิลปะในการพูด การเล่านิทานปากเปล่าอาจให้เด็กเล่าเองผู้ใหญ่เล่าบ้างหรือช่วยกันเล่า ไม่ควรเล่าเกิน 15 นาที

2.การเล่านิทานประกอบท่าทาง การเล่านิทานแบบนี้เป็นการเล่านิทานที่มี ชีวิตชีวามากกว่าการเล่านิทานปากเปล่า เพราะเด็กสามารถติดตามเรื่องที่เล่าได้และจินตนาการเป็นรูปธรรมมากขึ้นตามท่าทางของผู้เล่า สนุกสนานมากขึ้นเพราะเห็นภาพพจน์ของเรื่องที่เล่า ท่าทางที่ใช้ประกอบการเล่านิทานอาจเป็นท่าทางของผู้เล่า ท่าทางแสดงร่วมของเด็กได้แก่การทำหน้าตา การแสดงท่าทางกาย หรือการเล่นนิ้วมือประกอบการเล่า

3.การเล่านิทานประกอบภาพ ภาพที่ใช้ในการเล่ามีหลายชนิดมีทั้งภาพถ่าย ภาพโปสเตอร์ภาพจากหนังสือ ภาพวาด ภาพสไลด์ ภาพเคลื่อนไหว หรือภาพฉาย การที่มีภาพสวย ๆ มาประกอบการเล่าเป็นการจูงใจเด็กให้ติดตามเรื่องราวด้วยความอยากรู้ เด็กจะสนุกมากขึ้นถ้าในขณะฟังเรื่องและดูภาพผู้เล่าจะต้องกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นและร่วมกันสร้างจินตนาการให้กับนิทานที่เล่า

4.การเล่านิทานประกอบเสียง ได้แก่ เสียงเพลง เสียงดนตรี แถบบันทึกเสียงต่าง ๆ สามารถนำมาประกอบการเล่านิทานได้ จุดประสงค์เพื่อสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นเร้าให้เกิดความตื่นเต้นอยากติดตาม นอกจากการใช้เสียงเพลงดนตรีแล้วในการเล่านิทานเราอาจใช้เสียงเด็กมาประกอบการเล่าได้ ตัวอย่าง เช่น เมื่อเล่าถึงรถไฟวิ่งผู้เล่าอาจจะชักชวนให้เด็ก ๆ ที่ฟังร่วมทำเสียงรถไฟวิ่งประกอบการเล่า ซึ่งทำให้บรรยากาศการฟังนิทานสนุกสนาน

5.การเล่านิทานประกอบอุปกรณ์ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่หรือผู้เล่าจัดทำขึ้น เช่น หน้ากากตัวแสดงในนิทาน อุปกรณ์สามารถทำให้เด็กสนุกสนานตื่นตาไปกับนิทานที่เล่าได้เป็นอย่างดี สร้างความสนใจในการฟังนิทานให้แก่เด็กมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ

สมใจ บุญอุรณีกิญโญ (2539) กล่าวถึงรูปแบบของการเล่านิทานไว้ดังนี้

1. การเล่านิทานปากเปล่า ผู้เล่าจะใช้คำพูดถ่ายทอดเรื่องราวด้วยเสียงธรรมชาติของตนเอง ผู้เล่าบางคนมีความสามารถพิเศษในการทำเสียงเลียนเสียงต่าง ๆ ช่วยให้นิทานน่าสนใจมากขึ้น

2. การเล่านิทานประกอบภาพวาดในสมัยโบราณมีการเล่านิทานประกอบภาพวาดลงบนพื้นดิน พื้นทราย ฝาผนังของถ้ำแผ่นหนัง ต่อมาเริ่มวาดลงบนกระดาษและผ้า

3. การเล่านิทานประกอบภาพ ผู้เล่าจะเตรียมหนังสือนิทานที่มีภาพประกอบสวย ๆ ให้ผู้ฟังได้ชมในขณะฟังนิทาน หนังสือบางเล่มอาจมีเฉพาะภาพ แต่ไม่มีตัวอักษร ผู้เล่า ต้องเล่าเล่าเตรียมเนื้อเรื่องให้สัมพันธ์กับภาพ

4. การเล่านิทานประกอบเส้นเชือก ผู้เล่าจะเตรียมเชือกนำปลายทั้ง 2 ข้างมาผูกติดกันใช้นิ้วมือทั้ง 10 นิ้ว ทำเป็นเส้นเชือกรูปร่างต่าง ๆ หรืออาจใช้เส้นเชือกวางเป็น รูปร่างต่าง ๆ บนกระดานหรือแผ่นโปร่งใส

5. การเล่านิทานประกอบหุ่นประดิษฐ์ ผู้เล่าจะเตรียมหุ่นให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง ขณะเล่านิทานจะนำหุ่นออกมาแสดงประกอบหุ่นที่ใช้มีลักษณะ เช่น หุ่นมือ หุ่นถุงกระดาษ หุ่นกระบอกหุ่นหนังตะลุง หุ่นผ้า หุ่นฟองน้ำ หุ่นถุงเท้า เป็นต้น

6. การเล่านิทานประกอบหุ่นปะ ผู้เล่าต้องเตรียมกระดาษ ผ้าสำลีกระดาน แม่เหล็กหรือเวทีจำลอง และเตรียมตัวละครที่ทำจากกระดาษด้านหลังติดกระดาษทรายสำหรับติดบนกระดานผ้าสำลี จะทำให้นิทานสนุกสนานยิ่งขึ้น

7. การเล่านิทานประกอบการพับผ้าเช็ดหน้าหรือการพับกระดาษ ผู้เล่าต้องเตรียมกระดาษเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขณะเล่านิทานครูต้องสาธิตการพับผ้าหรือกระดาษเป็นรูปสัตว์ รูปดอกไม้ สิ่งของต่าง ๆ เด็กจะสนุกสนานและฝึกทักษะการใช้กล้ามเนื้อมือและสายตาไปด้วย

8. การเล่านิทานประกอบการร้องเพลงผู้เล่าอาจนำนิทานมาเขียนใหม่ให้เป็นบทเพลงและใส่ทำนองกระตุ้นให้เด็กเลิกสนใจในเพลง คนไทยสมัยก่อนมักนำเนื้อหาของนิทาน มาขับร้องทำให้เกิดความไพเราะในการใช้ภาษา เช่น ตำนานดาวลูกไก่

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการเล่านิทาน ดังนี้

1. การเล่านิทานแบบปากเปล่า เป็นนิทานที่ผู้เล่าเรื่องจะต้องเตรียมตัว ให้พร้อมตั้งแต่การเลือกเรื่องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มผู้ฟัง นิทานปากเปล่าเป็นนิทาน ที่ดึงดูดและเร้าความสนใจของผู้ฟังด้วย น้ำเสียง แววตา ลีลาและท่าทางประกอบการเล่าของ ผู้เล่าที่สง่างามและพอเหมาะพอดี

2. นิทานวาดไปเล่าไป เป็นการเล่านิทานที่ผู้เล่าต้องมีประสบการณ์การเล่านิทานแบบปากเปล่าอยู่มากพอสมควร แต่ต้องเพิ่มการวาดรูปในขณะเล่าเรื่องราว รูปหรือภาพ ที่เล่าออกมาอาจสอดคล้องกับเรื่องที่เล่า หรือบางครั้งเมื่อเล่าจบ รูปที่วาดจะไม่สอดคล้องกับเรื่องที่เล่าเลยก็ได้ คือจะได้ภาพใหม่เกิดขึ้น

3. นิทานที่เล่าโดยใช้สื่ออุปกรณ์ในขณะที่เล่าเป็นนิทานที่ผู้เล่าจะต้องใช้สื่อที่เตรียมหรือหามาเพื่อใช้ประกอบการเล่า เช่น การเล่าโดยใช้หนังสือ นิทานหุ่นนิ้วมือ นิทานเชิด นิทานเชือก เป็นต้น หรือขณะเล่าอาจมีคนตรีประกอบจังหวะ เพื่อทำให้การเล่าสนานยิ่งขึ้น

พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข (2525) เสนอแนะถึงรูปแบบของการเล่าให้น่าสนใจ ดังนี้

1. การเล่าโดยไม่ใช่อุปกรณ์ใด ๆ เลยแต่ใช้เสียงประกอบการเล่าให้น่าสนใจ

2. การเล่าโดยใช้ภาพประกอบขณะที่เล่า

3. การเล่าโดยแสดงท่าทางประกอบตามตัวละครในเนื้อเรื่อง

4. การเล่าโดยแสดงหุ่นประกอบการเล่า โดยใช้หุ่นตัวละครตามเนื้อเรื่องที่เล่า อาจจะเป็นหุ่นนิ้วมือ หุ่นกระบอก และหุ่นเงา เป็นต้น

สรุปได้ว่า การเล่านิทานนั้นมีรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเล่าโดยการใช้ภาพประกอบการเล่าโดยปากเปล่า การเล่าประกอบสื่อ การเล่าไม่รู้จบซึ่งการเล่านิทานผ่านรูปแบบต่าง ๆ จะต้องให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่า การสนทนา ซักถามการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการภาษาของเด็ก

2.3.4 หลักในการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ได้มีผู้กล่าวถึงหลักการเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังต่อไปนี้

กรรณิการ์ ทำนองดี (2553) ได้กล่าวว่าในการเลือกนิทานให้เด็กฟังนั้นครูจะต้องรู้จักเลือกนิทานให้เหมาะสมกับวัยของเด็กเพราะเด็กในแต่ละวัยให้ความสนใจ และความต้องการที่แตกต่างกัน จึงได้เสนอแนะแนวการเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กไว้ ดังนี้

1.เป็นนิทานเนื้อเรื่องสั้น ๆ ง่าย ๆ เน้นเหตุการณ์เดียวให้เด็กพอคาดคะเนเชื่อได้บ้างอาจสอดแทรกเกร็ดที่ชวนให้เด็กสงสัยว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไปเพื่อให้เกิดความตื่นเต้น

2.เป็นเรื่องราวที่เด็กมีความสนใจ อาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตเด็ก ๆ ครอบครัว สัตว์หรือเรื่องที่เด็กจินตนาการตามได้

3.เป็นนิทานที่มีบทสนทนามาก ๆ เพราะเด็กส่วนมากไม่สามารถฟัง หรือเรื่องราวที่เป็นความเรียงได้ดีพอ และภาษาที่ใช้ต้องสละสลวย ไม่ควรใช้คำศัพท์แสลง (Slang) ควรใช้ภาษาง่ายประโยคสั้น ๆ มีการกล่าวว่า คำสัมผัสซึ่งจะช่วยให้เด็กจดจำเรื่องง่ายและรวดเร็ว

4. เป็นเรื่องที่มีตัวละครน้อย ซึ่งประกอบด้วยตัวเอกและตัวประกอบ และชื่อของตัวละครเป็นชื่อง่าย ๆ โดยตัวละครควรเน้นให้เห็นลักษณะเด่นของตัวละครแต่ละตัวเพื่อเด็กจะได้เข้าใจความหมายได้

นภาปิย สิริกรกาญจนา (2553) กล่าวถึงหลักในการเลือกนิทานให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

1. วัยของเด็ก ควรพิจารณาว่าเด็กมีความสนใจ ชอบฟังนิทานประเภทไหน ความยาวของเนื้อเรื่องเหมาะสมกับช่วงความสนใจของเด็ก คือประมาณ 10- 15 นาที หรือประมาณ 12 หน้า

2. เนื้อหาสาระ ควรดูว่าเหมาะสมและสอดแทรกข้อคิดได้มากน้อยเพียงใดเหมาะสมกับวัยของเด็กหรือไม่

3. รูปภาพประกอบ ควรมีสีสันสดใส ขนาดเหมาะสม มีภาพประกอบร้อยละ 60 หรือร้อยละ 70 มีเนื้อเรื่องประมาณร้อยละ 40 หรือ ร้อยละ 30 หรือประมาณ 4: 3

4. รูปเล่มมีขนาดกะทัดรัด เหมาะสมกับมือเด็ก ขนาด 16 หน้าหรือขนาด 17 x 18.50 ซ.ม.

5. ภาษาที่ใช้เป็นภาษาสั้น ๆ ง่าย ๆ ขนาดของตัวอักษรประมาณ 32 พอยท์หรือ 5 ม. ตัวอักษรไม่ควรเป็นอักษรประดิษฐ์ ควรเลือกใช้ศัพท์หรือตัวอักษรชำจะทำให้เด็กจำได้และเห็นบ่อย

นิภา ดิษฐ์สุวรรณ (2562) กล่าวถึงลักษณะของนิทานที่ควรเลือกมาเล่าให้กับเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. นิทานจะต้องเหมาะสมกับวัย ความพร้อมและวุฒิภาวะของเด็ก เด็กเล็กเนื้อเรื่องของนิทานจะต้องเป็นเรื่องที่แสดงข้อเท็จจริงเพื่อให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง สำหรับเด็กโต ครูควรนำเรื่องแปลกแปลกมหัศจรรย์ฝันมาเล่าและไม่ควรเป็นเรื่องที่ซ้ำ ๆ เรื่องเดิม

2. นิทานจะต้องสนองความต้องการพื้นฐาน และความต้องการทางธรรมชาติของเด็กเพลิดเพลิน เช่น มีเรื่องของกิน การเล่นและการท่องเที่ยว เป็นต้น

3. นิทานควรจะได้มีส่วนร่วมในการกระตุ้นปลุกเร้าจินตนาการของเด็ก เนื้อความจึงควรมีสิ่งที่เป็นสุนทรียภาพความงดงามตื่นตาตื่นใจปรากฏอยู่

4. นิทานเรื่องที่เล่าให้เด็กปฐมวัยฟังจะต้องเป็นวรรณกรรมที่ดีทั้งโครงเรื่อง พฤติกรรมที่เด่นชัดของตัวละคร แนวความคิดที่สร้างสรรค์ และภาษาทีเหมาะสม ชัดเจน ง่าย และเป็นภาษาที่สุภาพ เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาแก่เด็ก ๆ ในการเผชิญอุปสรรคและความยากลำบากด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ ใช้ความพากเพียร มานะ อดทน และสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา

5. เรื่องนิทานที่มีเนื้อหาพลากหลาย ตัวละครเอกอยู่ในวัยเดียวกับเด็ก แม้ว่าละคะจะเป็นสัตว์ก็ต้องมีพฤติกรรมที่มีลักษณะเด็กเช่นเดียวกับผู้ฟัง ในการเลือกนิทานมาเล่าหรืออ่านแต่ละครั้งควรจะมีเนื้อเรื่องที่แตกต่างกันออกไปหลาย ๆ แนว

6. นิทานที่ดีควรจะมีการแทรกบทตลกขบขัน แต่ต้องเป็นบทตลกที่ไม่หยาบคาย สิ่งที่ควรระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งคืออย่าเลือกบริการที่มีบทตลกขบขันที่มีลักษณะเป็นการกลั่นแกล้งให้ผู้อื่นเจ็บปวด เป็นบทตลกที่อยู่บนความอับอายของผู้อื่น ซึ่งลักษณะเช่นนี้อาจจะทำให้เด็กเอาอย่างได้

7. นิทานควรมีเนื้อหาสาระที่มุ่งให้เด็กได้ขยายประสบการณ์ ได้รับข้อมูลข่าวสารแปลกใหม่ก็เป็นนิทานที่ครูสมควรจะเลือกมาเล่าให้เด็ก ๆ ฟัง โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับช่วงอายุ วุฒิภาวะและประสบการณ์พื้นฐานเดิมของเด็ก

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2549) กล่าวว่า หลักการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยมีหลักปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องที่ครูจะต้องพิถีพิถันและพิจารณาให้รอบคอบ ทั้งนี้เพราะการฟังนิทานเป็นกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบถึงจิตใจและพฤติกรรมของเด็กของเด็ก

2. นิทานที่ครูเลือกจะต้องเหมาะสมกับวัย ความพร้อมและวุฒิภาวะสำหรับเด็ก

3. นิทานเรื่องนั้นสนองความต้องการพื้นฐานและความต้องการตามธรรมชาติ

4. นิทานควรจะได้มีส่วนในการกระตุ้นปลุกเร้าจินตนาการของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เด็กอายุ 4-6 ปี เป็นช่วงที่เด็กกำลังพัฒนาความคิดและจินตนาการ

5. นิทานที่นำมาเล่าหรืออ่านให้เด็กปฐมวัยฟัง จะต้องเป็นวรรณกรรมที่ดีทั้งโครงเรื่องและพฤติกรรม มีภาษาเหมาะสมชัดเจน ง่าย และเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาแก่เด็ก ๆ ในการเผชิญอุปสรรคและความยากลำบากด้วยวิธีการสร้างสรรค์ ใช้ความเพียรมานะอดทน และสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การเลือกนิทานสำหรับเด็กนั้น ควรจะเลือกนิทานที่มีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย เนื้อเรื่องในนิทานเป็นที่น่าสนใจ รูปภาพประกอบความยาวของนิทาน ควรมีสื่อหรืออุปกรณ์ประกอบการเล่า และขณะเล่าควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการกระตุ้นเด็กได้มีการซักถาม โต้ตอบ แสดงความคิดเห็น

2.3.5 เทคนิควิธีการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

ได้มีผู้กล่าวถึงเทคนิคการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ ดังต่อไปนี้

วิไล มาศจรัส (2545) ได้กล่าวถึงเทศนิคการเล่านิทานมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. น้ำเสียงจะต้องเป็นผู้มีน้ำเสียงที่แจ่มใส เพาะการเล่านิทาน น้ำเสียงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้นิทานที่เล่าน่าสนใจหรือไม่ ดังนั้นเวลาเล่านิทานผู้เล่าจะต้องรู้จักใช้น้ำหนักของคำให้มีความหนักเบาตามอารมณ์ของตัวละคร

2. การใช้สีหน้าท่าทางการใช้สีหน้าท่าทางประกอบการเล่านิทานถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งเช่น การแสดงความโกรธด้วยการนิ่วหน้า แสดงถึงอารมณ์ดีด้วยรอยยิ้มหรือหัวเราะ ร่าเริง แสดงความสงสัยด้วยการขมวดคิ้ว เป็นต้น

3. การสบตาผู้ฟังการเล่านิทานจะดูเป็นกันเองยิ่งขึ้น หากผู้เล่า เล่านิทานไปด้วยการสบตากับผู้ฟังนิทานไปด้วย รวมถึงการให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในนิทานในบางช่วงตอนที่เห็นว่ามีความเหมาะสม

วรรณี ศรีสุนทร (2542) ได้ให้วิธีการนำเสนอเทคนิคในการเล่านิทานสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. ผู้เล่าควรเล่าตามลำดับเหตุการณ์ ไม่กระโดดข้ามไปมาเพราะ ผู้ฟังจะสับสนควรเริ่มต้นเรียงลำดับจากบทนำหรือคำนำนำ เนื้อเรื่องและบทสรุป บทนำเป็นการเกริ่นให้เด็กทราบว่าเรื่องที่เล่าเป็นเรื่องประเภทอะไร บอกให้เด็กทราบว่ามีตัวละครอะไรบ้าง แนะนำอธิบายหรือใช้ภาพประกอบเกี่ยวกับตัวละคร หรือคำศัพท์ที่เด็กไม่รู้จักและผู้เล่าจะต้องใช้วิจารณญาณในการตัดส่วนที่ไม่เหมาะสมออกไปและหาสิ่งที่น่าสนใจนำมากล่าวเป็นบทนำ เนื้อเรื่องผู้เล่าจะต้องทำความเข้าใจกับเนื้อเรื่อง ควรทำให้สถานการณ์สำคัญดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกตื่นเต้น และบทสรุปจะต้องสั้นกะทัดรัดเพราะผู้ฟังผ่านความรู้สึกตื่นเต้นแล้ว ถ้ายืดให้ยาวต่อไปอีกจะทำให้ผู้ฟังไม่สนใจ

2. มีเทคนิคประกอบการเล่านิทาน เช่น การใช้น้ำเสียงประกอบการเล่า ผู้เล่าไม่ควรใช้น้ำเสียงราบเรียบควรรู้จักทำเสียงให้เข้ากับบรรยากาศของเรื่องมีเสียงหนักเสียงเบาจะทำให้ผู้ฟังฟังฟังฟังฟังอย่างเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่าย ใช้ท่าทางประกอบการเล่าใช้มือใช้ศีรษะลำตัว หรือเท้าประกอบใช้สีหน้าและแววตาประกอบการเล่า นอกจากนี้ยังสามารถใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่าซึ่งจะเหมาะสมกับกลุ่มของเด็กปฐมวัยมาก เพื่อใช้ในการดึงดูดความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี

3. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะต้องมีบรรยากาศที่เงียบสงบ ผู้ฟังจะไม่อยู่ในภาวะหิวร้อนง่วงนอนหรืออยากเข้าห้องน้ำ สถานที่สบายสะอาดและความยาวของนิทานเหมาะสมกับช่วงความสนใจของผู้ฟัง

สัณหพัฒน์ อรุณธานี (2542) กล่าวถึงเทคนิคในการเล่านิทาน ซึ่งเทคนิคในการเล่านิทานเป็นความสามารถเฉพาะของแต่ละบุคคลหากแต่บุคคลสามารถที่ฝึกฝนให้มีการปฏิบัติจนเกิดความชำนาญในการเล่านิทานได้ ดังนี้

1. การใช้เสียง ควรใช้นำเสียงที่มีเสียงสูง-ต่ำ, หนัก-เบา เลียนเสียงตัวละครเพื่อให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตามผู้เล่า

2. การใช้ท่าทาง ผู้เล่าควรใช้ท่าทางประกอบการเล่านิทานเพื่อช่วยให้อารมณ์และความรู้สึกของผู้ฟังคล้อยตามไปด้วย เช่น เมื่อถึงตอนน่ากลัวผู้เล่าอาจทำตาโต ตอนเปิดประตูผู้เล่าอาจใช้วิธีการตบมือเพื่อให้เกิดเสียง เป็นต้น

3. การให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมไปกับการเล่านิทานเพื่อให้ผู้พึงเกิดความคล้อยตามไปกับเรื่องในนิทาน เช่น การให้ทายตอนต่อไปของนิทาน การร้องเพลงร่วมกับตัวละคร เป็นต้น

ครุรักษ์ ภิรมย์ภักษ์ (2540) กล่าวว่าในการเล่านิทานสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง คือการสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ฟัง จุดเริ่มต้นอยู่ที่การเตรียมให้พร้อมซ่อมให้ดีของผู้เล่า ผู้ที่เล่าจะต้องหาจุดสำคัญของเรื่องให้พบและสรุปจบให้จับใจ ดังนี้

1. การเริ่มเรื่องควรจัดสรรถ้อยคำที่ผู้ฟังดูแล้วน่าตื่นเต้น จูงใจให้ ติดตามเรื่องต่อไป คอยสังเกตว่าผู้ฟังยังจับจ้องให้ความสนใจกับบทบาทลีลาการเล่าและเรื่องราวที่เล่าอยู่หรือไม่ ถ้ารู้สึกว่ากำลังสูญเสียความสนใจควรเปลี่ยนบรรยากาศด้วยการหยุดพักถามปัญหาอะไรเอ่ย ปัญหาเชาว์หรือปัญหาสนุก ๆ

2. การจบเรื่องผู้เล่าเรื่องต้องคิดและเตรียมไว้ว่าจะปิดเรื่องด้วยประโยคใด จึงจะเป็นการสรุปจบที่จับใจผู้ฟัง โดยทั่วไปจะปิดการเล่านิทานด้วยถ้อยคำที่กินใจให้ข้อคิดหรือทิ้งท้ายไว้ให้คิด

3. หลังจากที่เล่านิทานจบ ควรมีคำถามเกี่ยวกับนิทานที่นำมาเล่าให้นักเรียนตอบซึ่งอาจเป็นคำถามที่เกี่ยวกับชื่อตัวละครที่สำคัญ เหตุการณ์ที่สำคัญและข้อคิดที่ได้ เป็นต้น

4. ควรมีการประเมินผลการเล่านิทานเพื่อทราบข้อบกพร่องของตนเองเพื่อให้การเล่าครั้งต่อไปสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

Loren Boroch (1972; อ้างถึงใน อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยาและคณะ, 2546) ได้ให้ข้อเสนอเทคนิคแนวทางที่จะช่วยให้การเล่านิทานมีประสิทธิภาพ ได้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียม

1.1 การเลือกนิทานจะต้องพิจารณาให้รอบคอบว่านิทานเรื่องใดเหมาะสมกับเด็กวัยใดสำหรับเด็กเล็กควรเป็นนิทานง่าย ๆ แต่น่าสนใจ และสนุกสนานเต็มไปด้วยจินตนาการและความฝัน 12 การตรียม สิ่งที่ต้องตรียมพร้อมเป็นอันดับแรก คือ ตัวรรู้ผู้สอน เพราะความมั่นคงของครูเป็นสิ่งสำคัญ

2. ขั้นปฏิบัติการ

2.1 บุคลิกภาพของครู บุคลิกภาพของครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการเล่านิทาน ถ้าครูเล่านิทานแบบไม่สนใจและน่าเบื่อเด็กก็จะขาดความสนใจ แต่ในขณะเดียวกันถ้าครูเล่านิทานด้วยความกระตือรือร้นสนุกสนานและด้วยความเข้าใจ นิทานนั้นก็จะจับใจเด็กได้เป็นอย่างดี

2.2 น้ำเสียงของครู การใช้น้ำเสียงระดับต่างกันเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งในการเล่านิทานที่ดี ถ้ามีน้ำเสียงเท่ากันตลอดไม่มีระดับสูงต่ำจะไม่ช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการ วิธีการก็คือครูควรจะฝึกใช้เสียงพูดแบบให้อารมณ์และความรู้สึกก็จะทำให้นิทานนั้นนั้นนั้นใจ

2.3 การแสดงท่าทาง ท่าทางประกอบการเล่านิทานควรจะใช้ร่างกายในตนเอง เพราะร่างกายของเรามีอุปกรณ์ช่วยสอนมากมาย เช่น ดวงตา ใบหน้า และมือควรจะใช้ประกอบเพื่อให้นิทานน่าสนใจยิ่งขึ้นนิทานร่วมกับเด็ก ๆ

3. เข้าติดตามผล

3.1 ครูควรตั้งคำถามและร่วมกันอภิปรายความหมายที่แฝงอยู่ในนิทานร่วนร่วมกับเด็ก

3.2 ให้เด็กเล่ามิทานหลังจากที่ครูแล้ว แล้ว และอาจให้เด็กแสดงตัวละครบทบาทสมมุติ วาดภาพจากเรื่องราวระบายสีจากเรื่องราว เป็นต้น

สรุปได้ว่า เทคนิควิธีการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจะต้องมีการเตรียมตัวให้พร้อมเป็นอันดับแรก ต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระของนิทานที่นำมาเล่า มีภาษาหมาะสม ชัดเจน บุคลิกภาพในการเล่านิทานให้น่าสนใจ ท่าทางประกอบการเล่านิทานรวมถึงการใช้น้ำเสียงต่างกัน หลังจากการเล่านิทานจบครูควรตั้งคำถาม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิด ซึ่งเป็นการพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กต่อไป

2.3.6 สื่อประกอบการเล่านิทานธรรมชาติ

ได้มีผู้กล่าวถึงสื่อประกอบนิทานไว้ ดังต่อไปนี้

ลัดดา นีละมณี (2527) ได้ให้ความหมายของสื่อประกอบการเล่านิทานว่าสื่อการเล่านิทานหมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาเป็นตัวกลางความเข้าใจ อารมณ์ ประสบการณ์ ความรู้สึก ทัศนติ และค่านิยมที่เหมาะสมสำหรับเด็กมาใช้เล่านิทาน เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวเองและเตรียมรับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้สื่อการเล่านิทานจะครอบคลุมถึงวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ครูหรือผู้เล่านิทานควรส่งเสริมให้กับเด็ก ๆ ใช้เพื่อเล่านิทานให้เพื่อน ๆ ฟังบ้างเนื่องจากเด็กมีจินตนาการกว้างและไกล เด็กสามารถจะใช้สื่อการเล่านิทานโดยแต่งเรื่องใหม่ ๆ ขึ้นเองได้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) กล่าวถึงสื่อประกอบการเล่านิทาน หมายถึงส่วนประกอบที่เป็นตัวขยายความรู้นิทานให้ชัดเจนขึ้น เพิ่มรายละเอียดของนิทาน ทำให้เด็กมีจินตนาการ สามารถติดตามเรื่องราวได้อย่างแจ่มชัด อีกทั้งสนุกตื่นเต้นด้วย สื่อในการเล่านิทานมีทั้งผู้เล่าสร้างเองและสื่อสำเร็จรูป ในการเล่านิทานแต่ละครั้งการใช้สื่อประกอบการเล่าจะช่วยให้การเล่านิทานนั้น ดำเนินไปอย่างสนุกสนาน

จันทรวรรณ เทวรักษ์ (2525) ได้ให้ความหมายสื่อที่ได้มาจากธรรมชาติว่า สิ่งที่เก็บหามาได้โดยตรงจากธรรมชาติเช่น เปลือกหอย ก้อนกรวด ทราย ดินเหนียว ดอกไม้ ใบไม้เมล็ดพืช ฯลฯ

ทิศนา แขมมณีและคณะ (2536) กล่าวว่า สื่อจากธรรมชาติ ซึ่งหาได้จากที่ต่าง ๆ ตามธรรมชาติจากท้องถิ่นที่เด็กอาศัยอยู่ เช่น กิ่งไม้ ใบไม้ ดอก ผล เมล็ดของพืชชนิดต่าง ๆ ดิน หิน ทราย เป็นต้น เป็นสิ่งที่สะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ค่านิยม และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ให้เด็กได้คุ้นเคยกับสื่อเหล่านั้น เพื่อใช้หล่อหลอมเด็กให้มีความรู้สึกนึกคิด ความผูกพัน เห็นคุณค่าของสื่อธรรมชาติที่ตนคุ้นเคย ก่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และก่อให้เกิดการเรียนรู้ช่วยรักษาสาธารณสมบัติ ช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม

เกสรธิตะ จารี (2543) กล่าวว่า สื่อวัสดุธรรมชาติคือวัสดุที่เกิดได้ตามธรรมชาติเป็นวัสดุที่ยังไม่ได้แปรสภาพให้เป็นของใหม่ได้แก่ พืช สัตว์ หิน ดิน เปลือกหอย ฯลฯ การสร้างและประดิษฐ์งานของมนุษย์มักจะอาศัยธรรมชาติ เป็นแรงดล บันดาลใจในเรื่องของรูปทรง สี และอื่น ๆ ผนวกกับความคิดสร้างสรรค์และความสามารถที่มนุษย์มีอยู่จึงทำ ให้สร้างและประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ที่ ธรรมชาติไม่สามารถอำนวยให้ได้ผลงานที่สร้างประดิษฐ์ไม่เพียงแต่ให้ประโยชน์ใช้สอยเท่านั้น ยัง สร้างประดิษฐ์ให้งดงามอีกด้วย เพื่อให้น่าดูน่าใช้และน่าเก็บรักษาต่อไป

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) กล่าวว่า วัสดุธรรมชาติคือวัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ต้นกก หรือหญ้าแฝกแห้ง ทรายกระดูกเศษไม้ตากแดดตากฝน สาหร่ายตากแห้งกิ่งไม้เศษหิน ซากหิน เปลือกไม้ลูกสน และเมล็ดพืชนานาชนิด ฝักของพืชใบไมด้อกไม้แห้งเปลือกไข่ล้วนเป็น วัสดุที่สามารถนำมาใช้สร้างงานศิลปะ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สื่อวัสดุอุปกรณ์ทุกอย่างที่เราสามารถนำมาใช้ประกอบการเล่านิทาน เพื่อให้เรื่องราวในนิทานมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งสื่อธรรมชาติสามารถนำมาประดิษฐ์หรือประกอบนิทาน ของใช้ ของเล่นได้หลากหลายรูปแบบ ช่วยดึงดูดความสนใจของเด็ก ๆ และสร้างจินตนาการอันกว้างไกลให้กับพวกเขาได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากนิทานสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาด้านความคิด การเล่านิทานทำให้เด็กรู้จักจับประเด็น เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ และสามารถใช้นิทานเป็นสื่อการเรียนรู้ได้ ซึ่งการเล่านิทานสำหรับเด็กมีหลากหลายวิธี เช่น การเล่านิทานพื้นบ้าน การเล่านิทานจากหนังสือ การเล่านิทานประกอบสื่อ การเล่านิทานผ่านสื่อธรรมชาติมาสร้างสรรค์เป็นภาพถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นฟัง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กในด้านภาษา สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินในนิทาน ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยในประเทศ

อนงค์ หมื่นสา (2553) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้หนังสือนิทานที่มีผลต่อพฤติกรรมการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า 1) ดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้หนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานประกอบภาพของเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 0.76 หรือคิดเป็นร้อยละ 76 ซึ่งแสดงหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานประกอบภาพของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการฟังและการพูดดีขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรมคิดเป็นร้อยละ 76 และ 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์จากการเรียนหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานแล้วมีพฤติกรรมการฟังและการพูดหลังจากการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พงศกร ศรเพชร (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้นิทาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถในด้านภาษาและการกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้นิทานมีค่าเท่ากับ 85.10/83.33 2) ความสามารถด้านภาษาของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เรียนด้วยกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้นิทานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) การกล้าแสดงออกของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยอยู่ในระดับดีมาก

ประภาภรณ์ คำวงศ์ (2560) ได้ทำการศึกษาการใช้นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และเพื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 13 คน ซึ่งเป็นเด็กกะเหรี่ยงและชาวพื้นเมือง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยละ 5 แผน รวม 30 แผน และแบบประเมินทักษะการสื่อสารก่อนเรียนและหลังเรียนมาคำนวณหาค่า ($\bar{X}$) และค่าดัชนีประสิทธิผลแล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์การยอมรับ คือ 0.50

เกตน์นิภา ฮาดคันทุง (2561) ได้ทำการศึกษาผลการพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทานด้วยเทคนิคที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ โดยการจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทานด้วยเทคนิคที่หลากหลายประกอบด้วยแผนการจัดประสบการณ์จ้านวน 19 แผน การตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านพบว่าการจัดประสบการณ์มีคุณภาพในระดับมากที่สุด ดัชนีประสิทธิผล พบว่า มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6468 ผลการทดลองใช้การจัดประสบการณ์ พบว่าทักษะทางด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทานด้วยเทคนิคที่หลากหลายหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ จากการสัมภาษณ์พบว่าเด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการเรียน มีความสุข สนุกสนานที่ได้ฟังนิทานชอบใช้สื่อที่หลากหลายชอบเล่านิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ ให้เพื่อนและครูฟัง

นิภา ดิษฐสุวรรณ (2561) ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมเล่านิทานสองภาษาร่วมกับสื่อประสมที่มีต่อความสามารถในการฟังและพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ 1) ผลหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาร่วมกับสื่อประสมที่มีต่อความสามารถทางภาษาด้านการฟังและพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ อยู่ในระดับดี 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการฟังและพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาแม่ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสองภาษาร่วมกับสื่อประสมมีความสามารถในการฟังและพูด สูงกว่าการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อกิจกรรมสองภาษาร่วมกับสื่อประสมอยู่ในระดับมาก

อรวรรณ น่วมภักดี (2563) ได้ทำการศึกษาผลการจัดประสบการณ์สอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ได้ผลสรุปการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับ

การจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีความสามารถทางภาษาอยู่ในระดับสูง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 และมีความสามารถ ในระดับปานกลาง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีความสามารถทางภาษาก่อนได้รับการจัดประสบการณ์เฉลี่ยเท่ากับ 17.8 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 204 และมีความสามารถทางภาษาหลังได้รับการจัดประสบการณ์เฉลี่ยเท่ากับ 31.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.43 เมื่อเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์พบว่า เด็กปรุมวัยมีความสามารถทางภาษาสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภัทชาณี สาริกบุตร (2564) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ ได้ผลสรุปการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน นักเรียนมีค่าเฉลี่ย 15.1 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.67 คิดเป็นร้อยละ75.5 และ 2) ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ หลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานนักเรียนอนุบาลมีพัฒนาการทักษะทางภาษาสูงขึ้น

ฐิติรัตน์ แก้วพิลา,นนทชนนปภพ ปาลินทร,วรรษิษฐา อัครธนยงมนต์ และวิภา ปัญญานุวัฒน์ (2564) ได้ทำการศึกษาผลการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบหนังสือเล่มใหญ่เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบหนังสือเล่มใหญ่มีคะแนนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานหนังสือเล่มใหญ่ หลังการจัดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Dixon and others (1977) ได้ศึกษาการเล่านิทานกับเด็กปฐมวัย ณ โรงเรียนในเมืองดีทรอยต์ จำนวน 146 คน โดยแบ่งเด็กออกเป็น 4 กลุ่มกลุ่มทดลองมี 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 หลังจากได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนา กลุ่มที่ 2 พาไปศึกษานอกสถานที่ กลุ่มที่ 3 แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละคร ส่วนกลุ่มที่ 4 ซึ่งเป็นกลุ่มควบคุมได้ฟังนิทานเพียงอย่างเดียวผลการวิจัยพบว่าเด็กกลุ่มที่ฟังนิทานแล้วได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะพัฒนาความคิดต่างๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กฟังนิทานแล้วเด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบและตัวละครที่ประสบความสำเร็จ

Sampson (1989) ได้ศึกษาลักษณะภาษาพูดของเด็กปฐมวัย 4 ปีที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานแบบเล่าซ้ำ ๆ ผลการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจน ละเอียดลออ ครอบคลุมความหมายที่ต้องการสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ ซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำต่อประโยค (Length of a T-unit) ไม่ได้วัดปริมาณคำ

Blood (1996) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กอายุ 3-5 ปี จำนวน 67 โรงเรียน โดยการทดสอบพัฒนาการทางภาษา การรับรู้ การเขียนและมีการศึกษาระยะยาว มีผู้ปกครองของของเด็กจำนวน 6 คน เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนของเด็ก จากการศึกษาพบว่าการเรียนรู้ทางภาษาของเด็กขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กและเจตคิดของผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้และส่งเสริมให้เด็กเขียนชื่อตนเองจะทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้การสอนอ่านเขียนได้อย่างมีความหมายเพราะชื่อของเด็กจะถูกเรียกอยู่เป็นประจำและเป็นคำที่นึกภาพได้ หากเด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้จะเป็นแนวทางขยายความสามารถในการรับรู้คำอ่านต่อไป

Gilmore (1997) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของความสามารถในการเล่านิทานและความเข้าใจภาษาของเด็กเกรด 3 เนื่องจากความสามารถในด้านนี้มีความจำเป็นต่อความเข้าใจความหมายของคำ เข้าใจเนื้อหา และจะทำให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องซึ่งทำให้เด็กรู้จักการใช้ภาษาประเมินความเข้าใจภาษา โดยดูจากความสามารถในการเล่าเรื่อง ผลการศึกษาพบว่าความเข้าใจภาษาไม่จำเป็นต้องมีพัฒนาการทางด้านการเล่าเรื่องที่ดีก็ได้

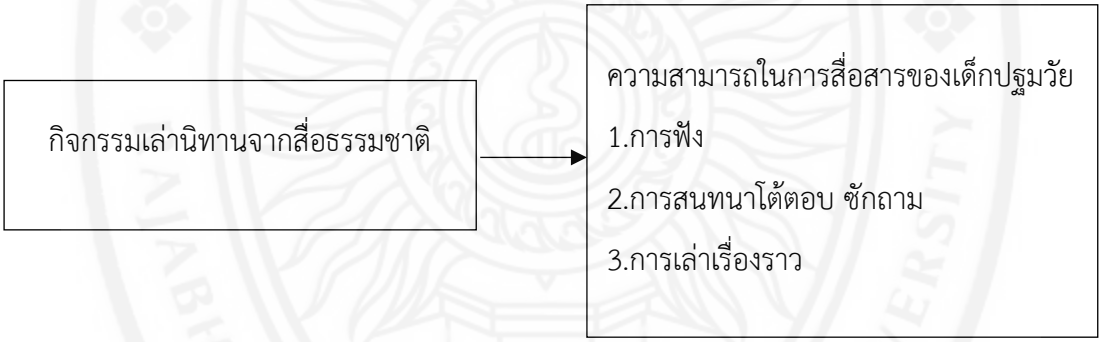
Dixon, Johnson & Salt (1997) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่ม ในจำนวน 3 กลุ่ม ที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟัง โดยแต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนา หรือพาไปศึกษานอกสถานที่ หรือแสดงเลียนแบบตัวละคร และอีกกลุ่มเป็นกลุ่มควบคุม ผลการทดลอง พบว่า ในการฟังนิทานนั้น ถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วยจะ พัฒนาความคิดต่าง ๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้วเด็กย่อมมีความต้องการที่จะเลียนแบบ ตัวละครที่ตนชอบ หรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จและยังพบว่า เนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องไกล ความจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องใกล้ชีวิตของเด็ก

Simpson (1998) ได้ศึกษาลักษณะภาษาพูดของเด็กปฐมวัย 4 ปีทีได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องซ้ำช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาให้ชัดเจนละเอียดลออครอบคลุมความหมายที่ต้องสื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจ ซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำต่อประโยค (Lenghoof a T-unit) ไม่ได้วัดที่ปริมาณคำซึ่ง มิลเลอร์ (Miller, 1951) ถือว่าความสามารถนี้เป็นเครื่องมือที่สามารถวัดความซับซ้อนของรูปประโยคได้เป็นอย่างดี

Yun (2003) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟังโดยแต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟัง นิทานแล้วมีการสนทนา หรือพาไปศึกษานอกสถานที่หรือแสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครและอีกกลุ่มเป็นการควบคุม ผลการทดลองพบว่า ในการฟังนิทานนั้นถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องไปด้วย จะพัฒนาที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตนชอบหรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จและยังพบว่า เนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องไกลความจริงจะให้ผลดีต่อความคิดของเด็ก

จากที่ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยพบว่า กิจกรรมการเล่านิทาน เป็นเทคนิควิธีการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ให้เด็กเกิดการอยากรู้ อยากเห็น และอยากลองลงมือปฏิบัติ รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารควรเริ่มในระดับปฐมวัยซึ่งเป็นวัยแห่งการเริ่มที่จะเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจนำรูปแบบการเล่านิทานมาส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีการพัฒนาการด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ด้านการเล่าเรื่องให้มีอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 40 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียนจำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ชนิด ได้แก่

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ จำนวน 24 แผน

3.2.2 แบบวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการฟัง 2) ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม 3) ด้านการเล่าเรื่องราว

3.3 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.3.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเล่านิทาน

3.3.1.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

3.3.1.3 ศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

3.3.1.4 กำหนดเนื้อเรื่องสำหรับการจัดกิจกรรมเล่านิทานสื่อจากธรรมชาติในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี จัดในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ 09.00น.-09:40 น. ครั้งละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 8 เรื่อง ได้แก่ 1) แตะต้นไม้วิเศษ 2) เด็กชายผมดอกไม้ 3) หนอนน้อยจอมเขมือบ 4) ต้นไม้ของฉัน 5) ดอกไม้ของนางฟ้า 6) หนอนจอมหิว 7) ต้นไม้แห่งความทรงจำ 8) ใบไม้แปลงร่าง มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

สัปดาห์	นิทาน	ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย
1	เรื่อง แตะต้นไม้วิเศษ	ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ด้านการเล่าเรื่องราว
2	เรื่อง เด็กชายผมดอกไม้	ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ด้านการเล่าเรื่องราว
3	เรื่อง หนอนน้อยจอมเขมือบ	ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ด้านการเล่าเรื่องราว
4	เรื่อง ต้นไม้ของฉัน	ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ด้านการเล่าเรื่องราว

(ต่อ)

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สัปดาห์	นิทาน	ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย
5	เรื่อง ดอกไม้ของนางฟ้า	ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ด้านการเล่าเรื่องราว
6	เรื่อง หนอนจอมหิว	ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ด้านการเล่าเรื่องราว
7	เรื่อง ต้นไม้แห่งความทรงจำ	ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ด้านการเล่าเรื่องราว
8	เรื่อง ใบไม้แปลงร่าง	ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ด้านการเล่าเรื่องราว

3.3.1.5 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

1) ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นความสนใจให้เด็กด้วยการร้องเพลง คำกล้องจองและการนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ มาให้เด็กดูและสนทนาซักถามด้วยคำถามปลายเปิด เพื่อให้เด็กเกิด

2) ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูและเด็กมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนนี้ใช้นิทาน 1 เรื่องต่อสัปดาห์โดยแบ่งการดำเนินกิจกรรมออกเป็น 3 วัน ดังต่อไปนี้

วันที่ 1 ครูเล่านิทานประกอบสื่อธรรมชาติให้เด็กฟังเรื่องราวจากนิทาน และสนทนาซักถามจากเรื่องราวที่เด็กรับฟัง โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับครูและเพื่อน

วันที่ 2 ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเดินสำรวจและเลือกสื่อธรรมชาติรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน หรือให้เด็กนำสื่อธรรมชาติจากแหล่งต่างๆ มาสนทนา พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสาธิตในการนำสื่อธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลงานเชื่อมโยงต่อยอดกับเรื่องราวในนิทานจากวันที่ 1

วันที่ 3 ครูจัดกิจกรรมแบ่งกลุ่มให้เด็กช่วยกันถ่ายทอดเรื่องราวประกอบสื่อธรรมชาติ ที่เด็กได้มาจากวันที่ 2 และสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาเพิ่มเติมให้แก่เด็ก มาสร้างสรรค์เป็นผลงานประกอบการเล่าเรื่องราวใหม่ โดยหมุนเวียนการเล่าเรื่องเป็นกลุ่มผู้เล่า กลุ่มผู้ฟัง และเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มสนทนาซักถามโต้ตอบจากเรื่องราวที่ฟัง

3) ขั้นสรุป เป็นขั้นที่เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟังกิจกรรมที่ทำโดยการสนทนาซักถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นสนทนาโต้ตอบ

3.3.1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.3.1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติที่ได้รับการปรับปรุงและแก้ไขเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ความเหมาะสมของกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประกอบด้วย

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชาวชายโขง สต.ม.(สถิติ) ปร.ด. (สารสนเทศศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาด้านสถิติ

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา หวังสิทธิเดช ปร.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาด้านการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย

3) อาจารย์บงกชรัตน์ ภูวันนา ศษ.ม. (ปฐมวัยศึกษา) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

4) อาจารย์นิรมล โชติประทุม ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย) อาจารย์ประจำวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย

5) ครูทิพย์มณี เลขาขำ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) นักวิชาการอิสระด้านการสอนเด็กปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย

3.3.1.8 ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยของผู้เชี่ยวชาญ ตามเกณฑ์การประเมินและแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2556, น. 120-121) เป็นแบบมาตรฐานส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 แปลความว่า ความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 แปลความว่า ความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 แปลความว่า ความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 แปลความว่า ความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 แปลความว่า ความเหมาะสมน้อยที่สุด

คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลความว่า ความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า ความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า ความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า ความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า ความเหมาะสมน้อยสุด

และเกณฑ์การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญต้องได้ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเป็นแผนการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม ซึ่งผลประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5ท่าน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51-5.00 และมีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.80 แปลความได้ว่าแผนการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมมากที่สุด และนำแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) แผนชาร์ทที่นำเสนอนิทานควรมีขนาดใหญ่ เพื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมกลุ่ม 2) ในแผนการจัดกิจกรรมวันที่ 2 ควรระบุไว้ว่าให้เด็กไปเก็บสื่อธรรมชาติคนละกี่ชิ้นหรือสามารถเก็บได้ตามใจชอบ 3) อธิบายกิจกรรมในขั้นสอนให้ชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.3.1.9 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

3.3.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และของ วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2542), สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2556), สุพัสษา บุพศิริ (2560), อรวรรณ น่วมภักดี (2563), เกตน์นิภา ฮาดคันทุง (2561) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

3.3.2.2 สร้างแบบประเมินและคู่มือความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 ด้าน ด้านละ 3 ข้อ รวมคะแนนการประเมิน 27 คะแนน โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ดังนี้

ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการสื่อสาร

ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย	ระดับคะแนน	รายละเอียดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย
1. ด้านการฟัง		
1.1 เด็กสามารถนั่งฟังนิทาน และฟังเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องได้	3	เด็กฟังนิทานและฟังเรื่องราวจนจบเรื่องได้อยากจดจ่อไม่วอกแวก
	2	เด็กฟังนิทานและฟังเรื่องราวจนจบได้โดยครูคอยเรียกกระตุ้นเป็นบางครั้ง
	1	เด็กฟังนิทานและฟังเรื่องราวจนจบได้โดยครูคอยเรียกกระตุ้นบ่อยครั้ง
1.2 เด็กสามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่ฟังได้	3	เด็กจับใจความเรื่องราวที่ฟังได้
	2	เด็กจับใจความเรื่องราวที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
	1	เด็กจับใจความเรื่องราวที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง
1.3 เด็กสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง	3	เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้ด้วยตนเอง
	2	เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
	1	เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง
2. ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม		
2.1 เด็กสามารถร่วมสนทนาโต้ตอบกับครูและเพื่อน ๆ ได้	3	เด็กสนทนาโต้ตอบ ซักถามได้ทุกครั้ง
	2	เด็กสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ได้บางครั้ง
	1	เด็กสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ได้โดยครูคอยชี้แนะ
2.2 เด็กสามารถตั้งคำถามง่าย ๆ ได้	3	เด็กตั้งคำถามได้ทุกครั้ง
	2	เด็กตั้งคำถามได้บางครั้ง
	1	เด็กตั้งคำถามได้โดยครูคอยชี้แนะ
2.3 เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อน ๆ ได้	3	เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนได้ทุกครั้ง
	2	เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนได้บางครั้ง
	1	เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนโดยครูคอยชี้แนะ

(ต่อ)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย	ระดับคะแนน	รายละเอียดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย
3. ด้านการเล่าเรื่องราว		
3.1 เด็กสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้	3	เด็กถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ
	2	เด็กถ่ายทอดเรื่องราวได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
	1	เด็กถ่ายทอดเรื่องราวได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง
3.2 เด็กสามารถเล่าเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง	3	เด็กเล่าเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง
	2	เด็กเล่าเรื่องได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
	1	เด็กเล่าเรื่องได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง
3.3 เด็กสามารถลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้อย่างถูกต้อง	3	เด็กลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้อย่างถูกต้อง
	2	เด็กลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
	1	เด็กลำดับเหตุการณ์เรื่องราวโดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง

เกณฑ์การแปลความหมาย ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย คะแนนเต็ม 27 คะแนน มีเกณฑ์การแปลผลแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

18.01-27.00 คะแนน ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับดี

9.01-18.00 คะแนน ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับพอใช้

0.00-9.00 คะแนน ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับควรเสริม

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายรายด้าน ด้านละ 9 คะแนน มีการแปลผลคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

ด้านการฟัง

6.01-9.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมด้านการฟังระดับดี

3.01-6.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมด้านการฟังระดับพอใช้

0.00-3.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมด้านการฟังระดับควรเสริมด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม

6.01-9.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถามระดับดี

3.01-6.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถามระดับพอใช้

0.00-3.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถามระดับควรเสริมด้านการเล่าเรื่อง

6.01-9.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมด้านการเล่าเรื่องระดับดี

3.01-6.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมด้านการเล่าเรื่องระดับพอใช้

0.00-3.00 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมด้านการเล่าเรื่องระดับควรเสริม

3.3.2.3 นำแบบประเมินวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence)

3.3.2.4 นำผลการประเมินวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในการสร้างแบบประเมินวัดความสามารถในการสื่อสาร ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและสอดคล้องกับจุดประสงค์ ลักษณะการใช้คำถามตัวเลือกความถูกต้องด้านภาษาและเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) ของไพศาล วรคำ (2566, น. 269) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านจะให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

+ 1 เมื่อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 เมื่อคำถามที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดดล้องกับจุดประสงค์

- 1 เมื่อคำถามที่ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

3.3.2.5 เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ด้านความเที่ยงตรง ความเหมาะสม ซึ่งแบบประเมินชุดนี้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องIOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ คือ 1) รายการประเมิน ข้อ 1.3 เปลี่ยนเป็นเด็กสามารถตอบคำถามได้สอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง 2) ปรับรายละเอียดของแบบประเมินวัดความสามารถให้มีความชัดเจน

3.3.2.6 นำแบบประเมินวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย จัดพิมพ์เป็นฉบับที่สมบูรณ์และนำไปใช้ในการประเมินกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลก่อนและหลังในการวิจัยครั้งนี้

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองแล้วเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.4.1 ผู้วิจัยดำเนินเรื่องยื่นขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และผ่านขั้นตอนขอยื่นจริยธรรมในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หมายเลขสำคัญโครงการ: HE000018 ลำดับที่ 018/2568

3.4.2 เริ่มทดลองการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2568 ถึงวันที่ 11 เมษายน 2568 รวมทั้งสิ้น 10 สัปดาห์

3.4.3 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กและชี้แจงขั้นตอนในกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ และการปฏิบัติกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติให้แก่เด็กปฐมวัยได้เข้าใจ

3.4.4 นำแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาทดสอบ (Pre-test) ก่อนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ รูปแบบประเมิน ประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ด้านการเล่าเรื่อง ด้านละ 9 คะแนน จำนวนทั้งหมด27 คะแนน ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตและประเมินเพียงผู้เดียว

3.4.5 ดำเนินการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ ตามแผนการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งทำการทดลองในช่วงกิจกรรมแสริมประสบการณ์ ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี วันละ 1 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

3.4.6 เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการประเมิน (Post-test) หลังการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารฉบับเดียวกันกับแบบประเมินที่ใช้ก่อนการการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ และใช้วิธีการประเมินแบบเดียวกันกับก่อนการการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

3.4.7 นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยไปทำการวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติ และสรุปผลการวิจัยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One group pretest-posttest design (ไพศาล วรคำ, 2566, น. 142) ตามแบบแผนการทดลอง มีลักษณะการวิจัย ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน(Pretest)	ทดลอง	สอบหลัง(Posttest)
E	O_1	X	O_2

ความหมายของสัญลักษณ์

E หมายถึง กลุ่มทดลอง

X หมายถึง การจัดกิจกรรมด้วยการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

O_1 หมายถึง การประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

O_2 หมายถึง การประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 วิเคราะห์สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) มีสูตรดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2566, น. 269)

$$IOC = \frac{\sum R}{n} \tag{3-1}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

R แทน คะแนนความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินในแต่ละข้อ

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องในข้อนั้น

3.5.2 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean), การหาเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation), การหาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน

3.5.2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวนจากสูตร (ปิยะธิดา ปัญญา, 2558, น. 89)

$$\overline{X} = \frac{\sum x}{n} \tag{3-2}$$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.5.2.2 วิเคราะห์หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (ไพศาล วรคำ, 2566, น. 325)

$$S = \sqrt{\frac{\sum_{i}^{n}=1\left(X_i - \overline{X}\right)^2}{n-1}} \tag{3-3}$$

เมื่อ S แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

X_i แทน คะแนนของคนที่ i

n แทน จำนวนสมาชิกของกลุ่มตัวอย่าง

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ ดังนี้

3.6.1 วิเคราะห์สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.6.1.1 สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียน วิเคราะห์ Paired-Samples T-Test ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลอง และการแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
K แทน จำนวนข้อของแบบประเมิน
$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
$S.D.$ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย และเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย สะท้อนการศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเชิงบรรยายสะท้อนการศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ สามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการสื่อสาร เนื่องจากกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรรมชาติ ประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรม 24 แผนการจัดกิจกรรม ซึ่งได้รับการพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา วัตถุประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมของกิจกรรม สื่อการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลการประเมินมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.80 แปลความได้ว่าแผนการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมมากที่สุด แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ สร้างขึ้นจากนิทาน 8 เรื่อง โดยแบ่งเป็นนิทาน 1 เรื่อง ต่อ 1 สัปดาห์ ได้แก่นิทานเรื่อง 1) ต้นไม้วิเศษ 2) เด็กชายผมดอกไม้ 3) หนอนน้อยจอมเขมือบ 4) ต้นไม้ของฉัน 5) ดอกไม้ของนางฟ้า 6) หนอนจอมหิว 7) ต้นไม้แห่งความทรงจำ 8) ใบไม้แปลงร่าง นำมาจัดทำเป็นแผนการจัดกิจกรรมจำนวน 24 แผน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นความสนใจให้เด็กด้วยการร้องเพลง คำคล้องจอง และการนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ มาให้เด็กดูและสนทนาซักถามด้วยคำถามปลายเปิด ได้แก่ คำถามที่เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างของสิ่งต่างๆ คำถามที่แสดงถึงการเปรียบเทียบ คำถามที่สะท้อนความรู้สึกของตนต่อสิ่งต่างๆ คำถามต่อยอดกระตุ้นให้เด็กคิดจินตนาการจากสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาให้เด็กดู เชื่อมโยงเพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการเชื่อมโยงรูปร่าง ลักษณะของสื่อธรรมชาติกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเด็กสามารถแสดงออกถึงความคิดออกตนเองได้อย่างหลากหลาย ในระยะแรกของการจัดกิจกรรม

ในขั้นนี้ ครูตั้งคำถามจากสื่อธรรมชาติที่นำมาให้ดู เด็กจะบางคนนั่งนิ่งเงียบไม่ตอบคำถามใด ๆ บางคนใช้เวลาในการคิดตอบนาน หรือคำตอบที่ได้รับจะเป็นคำตอบที่ซ้ำกัน หรือคล้ายคลึงกัน เมื่อจัดกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่งในช่วงของสัปดาห์ที่ 3-4 การตอบคำถามของเด็กเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป มีความหลากหลายของคำตอบที่มากยิ่งขึ้น และบางคำตอบของเด็กจากสื่อธรรมชาตินั้นจะมีการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับจินตนาการของเด็กเข้าไปด้วย ตัวอย่างเช่น แผนการจัดกิจกรรมจากนิทานเรื่อง เด็กผู้ชายผมดอกไม้ ครูนำดอกไม้ต่าง ๆ มาให้เด็กดู แล้วสนทนาซักถามด้วยคำถาม “หากนำใบไม้มาวางซ้อนกันจะมีรูปร่าง ลักษณะคล้ายกับอะไร” เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนได้หลากหลาย บางคนแสดงความคิดเห็นต่อคำถามดังกล่าวว่า “คล้ายดอกบัวที่โผล่พ้นน้ำ, คล้ายกับกะหล่ำดอก” และในช่วงสัปดาห์ที่ 6 ของการจัดกิจกรรมเป็นต้นไป จะเห็นถึงเปลี่ยนแปลงความสามารถในการสื่อสารของเด็กในด้านการสนทนาโต้ตอบ เด็กจะให้ความสนใจ รอคอยสื่อธรรมชาติที่ครูจะนำมาให้ดูกับรับฟังคำถามต่าง ๆ ประกอบสื่อธรรมชาตินั้น ๆ และเด็กสามารถแสดงความคิดเห็นต่อคำถามนั้น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ก่อนที่จะนำเข้าสู่การเล่านิทานในขั้นต่อไป

ภาพที่ 4.1 เด็กร่วมสนทนาโต้ตอบ คำถามจากสื่อธรรมชาติ

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูและเด็กสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนการดำเนินกิจกรรม โดยในขั้นนี้จะมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมในแต่ละวันที่เชื่อมโยงต่อยอดกิจกรรมไปสู่วันต่อไปในสัปดาห์นั้น ๆ โดยวันที่ 1) ครูเล่านิทานประกอบสื่อธรรมชาติให้เด็กฟังเรื่องราวจากนิทาน และสนทนาซักถามจากเรื่องราวที่เด็กรับฟัง โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับครูและเพื่อน วันที่ 2) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเดินสำรวจและเลือกสื่อธรรมชาติรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน หรือให้เด็กนำสื่อธรรมชาติจากแหล่งต่าง ๆ มาสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสาธิตการนำสื่อธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลงานเชื่อมโยงต่อยอดจากนิทานที่ได้เด็กฟังมา และวันที่ 3) ครูจัดกิจกรรมแบ่งกลุ่มให้เด็กช่วยกันถ่ายทอดเรื่องราวประกอบสื่อธรรมชาติที่เด็กได้มาจากวันที่ 2 และสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาเพิ่มเติมให้แก่เด็ก มาสร้างสรรค์เป็นผลงานเล่าเป็นเรื่องราวใหม่ โดยหมุนเวียนการเล่าเรื่องเป็นกลุ่มผู้เล่าและกลุ่มผู้ฟัง และเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มสนทนาซักถามโต้ตอบจากเรื่องราวที่ฟัง จากการจัดกิจกรรมขั้นนี้ในระยะแรกของการทดลอง ขณะ

ที่ครูเล่านิทานไปได้ช่วงหนึ่งของเรื่อง เด็กจะแสดงพฤติกรรมยืดขา หมุนเหวี่ยงแขน หันไปมา หรือบางคนหันไปพูดคุยกับเพื่อนที่นั่งอยู่ข้างๆ และเมื่อครูเล่าจบจะแล้วสนทนาซักถามจากนิทาน เพื่อให้แสดงความคิดเห็น สนทนาโต้ตอบร่วมกัน เด็กจะตอบเป็นเพียงคำสั้นๆ หรือตอบไม่ตรงกับคำถามที่ครูถาม หรือพูดคุยไปเรื่องอื่น เช่น จากนิทานเรื่อง *“แตะต้นไม้วิเศษ”* เมื่อครูเล่าจบ ครูซักถามเด็กว่า “ถ้าเด็ก ๆ มีมนต์วิเศษเด็กอยากขออะไรให้กับต้นไม้ในโรงเรียนของเรา” คำตอบที่เด็กตอบคือ “ชอบต้นหูกวาง” เมื่อเสร็จกิจกรรมจากวันที่ 1 เริ่มเข้าสู่กิจกรรมของวันที่ 2 ครูพาเด็กออกไปสำรวจธรรมชาติรอบ ๆ โรงเรียนและให้เด็กเลือกเก็บสื่อธรรมชาติมาสนทนาร่วมกัน เช่น ซักถามเด็กว่า “เด็ก ๆ สามารถนำสื่อธรรมชาติมาวางเรียงต่อกันเป็นรูปร่างอะไรได้บ้าง” คำตอบที่เด็กตอบจะไม่หลากหลาย และจะเป็นคำตอบที่เหมือนกัน คือ “รถไฟ, เรือ” เมื่อให้เด็กนำสื่อธรรมชาติที่เก็บมา เช่น กิ่งไม้ ก้อนหิน ดอกไม้ มาสร้างสรรค์ให้เป็นรูปต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับนิทานที่เด็กได้ฟังจากวันที่ 1 เด็กไม่สามารถสร้างสรรค์สื่อธรรมชาติให้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในนิทานเลย ในขั้นนี้ครูจะเล่านิทานเรื่องเดิมให้เด็กฟังซ้ำอีกครั้ง แล้วให้เด็กช่วยกันเล่าเรื่องต่อเติมประกอบผลงานที่สร้างขึ้น เด็กก็ไม่สามารถเล่าได้เพราะผลงานที่เด็กสร้างขึ้นไม่สัมพันธ์กับนิทาน และเมื่อดำเนินกิจกรรมมาสู่วันที่ 3 ของสัปดาห์ ครูให้เด็กแต่ละกลุ่มเล่าหรือแต่งเป็นเรื่องราวใหม่ร่วมกัน จากสื่อธรรมชาติที่เด็กได้ออกไปสำรวจเก็บมาสร้างสรรค์เป็นรูปต่าง ๆ เด็กในแต่ละกลุ่มจะต่างคนต่างเล่น ต่างคนต่างพูดเกี่ยวกับสื่อธรรมชาตินั้น ๆ ของตนเอง โดยไม่ช่วยกันนำสื่อธรรมชาติมาจัดวางเรียงให้เป็นผลงานที่เชื่อมโยงจากนิทานหรือร่วมกันแต่งเป็นเรื่องราวใหม่ หรือเด็กบางกลุ่มที่สามารถเล่าได้ ก็เป็นการเล่าเรื่องสลับวนกันไปมาไม่สามารถลำดับเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้องตัวอย่างเช่น แผนการจัดกิจกรรมจากนิทานเรื่อง “เด็กชายผู้ดอกไม้” เด็กเล่าเรื่องเป็น “เจ้าหญิงกินแอปเปิ้ล แต่พอเล่าไปสักพักก็วนกลับมาที่เจ้าหญิงกินแอปเปิ้ลอีก” ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับนิทานในสัปดาห์นั้นเลย

ในช่วงสัปดาห์ที่ 4 ของการจัดกิจกรรมเป็นต้นไป จะเห็นถึงความสามารถในการสื่อสารของเด็กในด้านการฟัง การสนทนาโต้ตอบ ลำดับเหตุการณ์เรื่องราว เด็กให้ความตั้งใจในการฟังนิทานตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่วอกแวก จดจำรายละเอียดเนื้อเรื่องของนิทาน เมื่อครูเล่าจบครูสนทนาซักถามจากนิทานและให้แสดงความคิดเห็น สนทนาโต้ตอบร่วมกัน เด็กตอบคำถามได้ตรงกับเนื้อเรื่องมากขึ้น เช่น จากนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของฉัน” ครูซักถามเด็กว่า “ถ้ามีสายลมพัดพาไป เด็กอยากให้พัดไปอยู่ต้นไม้อะไร ” ซึ่งคำตอบที่เด็กตอบมีความหลากหลายและไม่ซ้ำกับเพื่อนคือ “ต้นลีลาวดี,ต้นตะขบ,ต้นสน,ต้นคูน”เมื่อเสร็จจากกิจกรรมวันที่ 1 เริ่มเข้าสู่กิจกรรมของวันที่ 2 ครูพาเด็กออกไปสำรวจธรรมชาติรอบ ๆ โรงเรียนและให้เด็กเลือกเก็บสื่อธรรมชาติมาสนทนาร่วมกัน ด้วยคำถามเช่นเดิม คือ “เด็ก ๆ สามารถนำสื่อธรรมชาติมาวางเรียงต่อกันเป็นรูปร่างอะไรได้บ้าง” ซึ่งคำตอบที่เด็กตอบมีความหลากหลายมากขึ้น คือ “ทำเป็นรูปแมว,ทำเป็นต้นไม้ใหญ่,ทำเป็นรูปกระรอก” เมื่อให้เด็กนำสื่อธรรมชาติที่เก็บมา เช่น กิ่งไม้ ก้อนหิน ดอกไม้ มาสร้างสรรค์ให้เป็นรูปต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับนิทานที่เด็กได้ฟังเด็กสามารถ

สร้างสรรค์สื่อธรรมชาติให้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในนิทานได้ จากตัวอย่าง แผนการจัดกิจกรรม จากนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของฉัน” เด็กนำก้อนหิน ใบสน มาวางเรียงเป็นรูป “กระต่าย,นก,งู” ที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์จากนิทานที่ฟัง เมื่อครูเล่านิทานให้เด็กฟังอีกครั้ง แล้วให้เด็กช่วยกันเล่าเรื่องต่อเติมประกอบผลงานที่สร้างขึ้น เด็กสามารถเล่าเรื่องได้และมีความสัมพันธ์กับนิทานที่ฟัง และเมื่อดำเนินกิจกรรมมาสู่วันที่ 3 ของสัปดาห์ ครูให้เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันแต่งเรื่องราวใหม่ เด็กในแต่ละกลุ่มมีการพูดคุยเกี่ยวกับสื่อที่ตนนำมาและช่วยกันนำสื่อธรรมชาติมาจัดวางเรียงให้เป็นผลงานที่เชื่อมโยงจากนิทานหรือร่วมกันแต่งเป็นเรื่องราวใหม่ ซึ่งเด็กสามารถเล่าเรื่องราวและลำดับเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง ตัวอย่างเช่น แผนการจัดกิจกรรมจากนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” โดยเด็กนำสื่อธรรมชาติมาจัดวางเป็นรูปดอกไม้ กิ่งไม้มาเป็นต้นไม้ ใบไม้นำมาเป็นเมฆ และนำเรื่องราวในนิทานบางส่วนมาต่อยอดในกลุ่มของตนเอง “เช้าวันนี้อากาศสดใสเจ้าหญิงแอลซ่าเดินเข้าสวนดอกไม้ชมดอกไม้เบิกบาน แล้วเจ้าหญิงแอลซ่าก็เรียกน้องสาวให้มาช่วยเก็บดอกไม้ในสวนไปใส่แจกันที่ประสาท” ซึ่งเด็กถ่ายทอดเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์กับนิทานในสัปดาห์นั้น

ภาพที่ 4.2 เด็กร่วมกันทำกิจกรรมฟังนิทานจากสื่อธรรมชาติ

3. ขั้นสรุป เป็นขั้นที่เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง และกิจกรรมที่ทำโดยการสนทนาซักถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นสนทนาโต้ตอบ ซึ่งเด็กสามารถทบทวนลำดับเหตุการณ์ในนิทาน สนทนาโต้ตอบซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู เพื่อน ๆ และถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ในช่วงระยะแรกของการสรุปกิจกรรม การสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเด็กนั้นได้น้อย ครูจะต้องกระตุ้นถามเป็นระยะ ๆ มีใครในนิทาน ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร จะเป็นไปในลักษณะของการถามคำตอบคำ เด็กจะพูดเป็นเพียงคำสั้น ๆ ตอบไม่ตรงคำถามหรือสรุปไม่สอดคล้องกับนิทานที่ฟัง เช่น แผนจากนิทานเรื่อง “แตะต้นไม้วิเศษ” ในเด็ก ๆ ช่วยกันสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนิทาน เด็กก็จะบอกว่า “นิทานสนุกดีค่ะ, ชอบนิทานเรื่องนี้” หรือเด็กบางคนจะพูดคุยกับเพื่อนที่นั่งข้างกัน ไม่สนใจในการทบทวนกิจกรรม เมื่อจัดกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่งในช่วงของสัปดาห์ที่ 4, 5 ของการทดลองเป็นต้นไป เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

มากขึ้น เมื่อครูทบทวนเกี่ยวกับนิทานเรื่องที่เด็กฟังว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เด็กสามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่ฟังได้ และจับใจความสำคัญได้อย่างมีรายละเอียดมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ได้อย่างถูกต้องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง รวมถึงเรื่องราวของกลุ่มเพื่อนแต่ละกลุ่มที่นำเสนอว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เช่น แผนจากนิทานเรื่อง “ดอกไม้จากนางฟ้า” ซึ่งเด็กสามารถบอกเล่าเรื่องราวได้ว่า “มีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งชื่อว่านางฟ้า อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ นางฟ้าชอบปลูกดอกไม้ และนางฟ้าก็ยังมีน้ำใจแบ่งปันดอกไม้ให้กับเพื่อน” และจากแผนการจัดกิจกรรมนิทานเรื่องนี้ เด็กแต่ละกลุ่มนำสื่อธรรมชาตินำสร้างสรรค์เป็นภาพ สวนดอกไม้ และช่วยกันแต่งเรื่องราวประกอบผลงานว่า “กาลครั้งหนึ่งมีเด็กคนหนึ่ง ชอบดอกไม้เลยปลูกดอกไม้ในสวนหน้าบ้าน เขาปลูกดอกกุหลาบ,ดอกทานตะวัน ดอกไม้เริ่มโตเขานำดอกไม้ไปให้เพื่อน ๆ และครูที่โรงเรียน ”

ภาพที่ 4.3 เด็กนั่งสรุปทบทวนกิจกรรมนิทานจากสื่อธรรมชาติ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

จากข้อมูลเชิงบรรยายการศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติสะท้อนให้เห็นความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมที่เพิ่มขึ้น

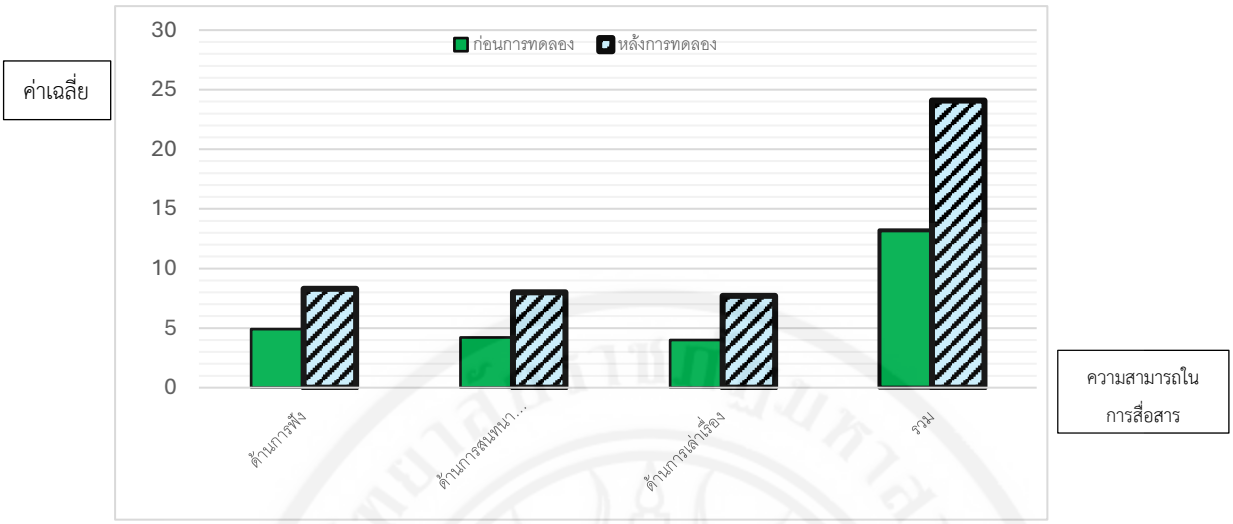
ตารางที่ 4.1 ค่าการเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย	N	K	ก่อนทดลอง			หลังทดลอง			t
			$\bar{X}$	$S.D.$	ระดับ	$\bar{X}$	$S.D.$	ระดับ	
1.ด้านการฟัง	20	9	4.95	1.19	พอใช้	8.35	0.88	ดี	15.28**
2.ด้านการสนทนาโต้ตอบ	20	9	4.25	1.02	พอใช้	8.05	0.89	ดี	20.39**
3.ด้านการเล่าเรื่อง	20	9	4.05	0.94	พอใช้	7.70	1.13	ดี	21.91**
รวม	20	27	13.25	2.67	พอใช้	24.10	2.53	ดี	32.42**

หมายเหตุ. **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.1 ปรากฏว่าความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ ด้านการฟังก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.19 อยู่ในระดับพอใช้ หลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.88 อยู่ในระดับดี ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถามก่อนการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.02 อยู่ในระดับพอใช้ หลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.89 อยู่ในระดับดี ด้านการเล่าเรื่องก่อนการจัดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.94 อยู่ในระดับพอใช้ หลังการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.13 อยู่ในระดับดี และความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยทั้งก่อนและหลังกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติมานำเสนอเป็นแผนภูมิเชิงเปรียบเทียบ ปรากฏดังแผนภูมิภาพ ต่อไปนี้

ภาพที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยรายด้านและโดยรวมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นดำเนินกิจกรรม แบ่งรูปแบบการดำเนินกิจกรรมดังนี้ วันที่ 1 การเล่านิทาน วันที่ 2 การสำรวจเลือกสื่อธรรมชาติ วันที่ 3 การถ่ายทอดเรื่องราวจากสื่อธรรมชาติ และ 3) ขั้นสรุป

5.1.2 ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมจากสื่อธรรมชาติมีความสามารถในการสื่อสารสูงขึ้น ซึ่งอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ สามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นดำเนินกิจกรรม แบ่งรูปแบบการดำเนินกิจกรรมดังนี้ วันที่ 1 การเล่านิทาน วันที่ 2 การสำรวจเลือกสื่อธรรมชาติ วันที่ 3 การถ่ายทอดเรื่องราวจากสื่อธรรมชาติ และ 3) ขั้นสรุป เป็นกิจกรรมที่นำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ

ได้แก่ ใบไม้ กิ่งไม้ ดอกไม้ ก้อนหิน ดิน ทราย ฯลฯ มาประกอบการเล่านิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้เด็กนำสื่อธรรมชาติ มาสร้างสรรค์เป็นผลงานที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่เล่า และต่อยอดสร้างสรรค์เรื่องราวขึ้นมาใหม่จากสื่อธรรมชาตินั้น ๆ สามารถกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยแสดงออกด้านการสื่อสารได้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เป็นไปหลักการสำคัญในแนวคิดของเพียเจต์ (Jean Piagt)มองว่าการพัฒนาสติปัญญาของเด็กเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อม เด็กเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ทดลอง กระบวนการเหล่านี้ช่วยให้เด็กสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะทางภาษาและการสื่อสารของตนเอง โดยเฉพาะในช่วงวัยปฐมวัย เด็กจะเริ่มใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการแทนวัตถุหรือเหตุการณ์ (ณัฐพงศ์ สุวรรณโน, 2557; นิตยา กาญจนะวรรณ, 2554) และการเรียนรู้ภาษาเป็นรากฐานสำคัญของพัฒนาการทุกด้านในชีวิตเด็ก ไม่เพียงแต่ช่วยให้เด็กสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาด้านสติปัญญา (Cognitive Development) การเข้าสังคม (Social Interaction) และการเรียนรู้ด้านวิชาการ (Academic Learning) การใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้เด็กเข้าใจโลก คิดวิเคราะห์ และเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองกับสิ่งรอบตัวได้ดีขึ้น และกิจกรรมการเล่านิทานถือเป็นแนวทางการเรียนรู้สำคัญของการศึกษาปฐมวัย เพราะกิจกรรมนิทานเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเด็กในช่วงปฐมวัย และเป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาที่เป็นรากฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต การสร้างบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติในการเรียนรู้ภาษา ผ่านการพูดคุย การเล่านิทาน และการอ่านหนังสือร่วมกัน ครูต้องใช้สื่อที่น่าดึงดูดความสนใจในการเล่านิทาน ดังนั้นการใช้สื่อธรรมชาติ หรือวัสดุที่หาได้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น ใบไม้ ก้อนหิน กิ่งไม้ เมล็ดพืช หรือ ดิน มาประกอบเป็นฉากนิทานในการเล่าเรื่อง ทำให้เนื้อหานิทานมีชีวิตชีวาและใกล้ตัวเด็กมากขึ้น (ธาม เชื้อสถาปนศิริ, 2568, ออนไลน์) กิจกรรมเล่านิทานถือเป็นหนึ่งในวิธีการที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะเมื่อใช้สื่อที่หลากหลายและดึงดูดความสนใจของเด็ก เช่น สื่อธรรมชาติ ซึ่งเป็นสื่อที่หาได้ง่ายจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น กิ่งไม้ ใบไม้ เมล็ดพืช หรือก้อนหิน เป็นต้น การนำสื่อธรรมชาติมาใช้ในการเล่านิทานไม่เพียงแต่ช่วยกระตุ้นความสนใจของเด็กเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ ทำให้เนื้อหานิทานมีชีวิตชีวาและใกล้ตัวเด็กมากขึ้น กระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมการฟัง สนทนาโต้ตอบที่แสดงถึงความเข้าในในเนื้อเรื่อง และแสดงถึงการเล่าเรื่องให้เพื่อน ครูเข้าใจถึงเรื่องราวที่สื่อออกมาพร้อมกับเด็กได้พัฒนาทักษะทางภาษา จากการดำเนินการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยใช้สื่อธรรมชาติ เด็กมีความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ซึ่งการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ ในการวิจัยครั้งนี้เริ่มต้นจาก

ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูกระตุ้นความสนใจให้เด็กด้วยการร้องเพลง คำคล้องจอง และการนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ มาให้เด็กดูและสนทนาซักถามด้วยคำถามปลายเปิด ได้แก่ คำถามที่เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ คำถามที่แสดงถึงการเปรียบเทียบ คำถามที่สะท้อนความรู้สึกของตนต่อสิ่งต่าง ๆ คำถามต่อยอดกระตุ้นให้เด็กคิดจินตนาการจากสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาให้เด็กดู เชื่อมโยง เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการเชื่อมโยงรูปร่าง ลักษณะของสื่อธรรมชาติกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเด็กสามารถแสดงออกถึงความคิดออกตนเองได้อย่างหลากหลาย เสริมประสบการณ์ในขั้นนำว่าเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมและเป็นการกระตุ้นให้เด็กสนใจที่จะร่วมในกิจกรรมต่อไป กิจกรรมที่ใช้อาจจะเป็นการร้องเพลง คำคล้องจองซึ่งจะใช้ระยะเวลาสั้น ๆ ในการจัดกิจกรรม(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) อีกทั้ง Vygotsky (1978) ให้แนวคิดเห็นว่าการพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กเกิดขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะการสนทนากับครูและเพื่อน การที่ครูใช้สื่อธรรมชาติประกอบ ยังช่วยให้เด็กเชื่อมโยงเรื่องราวในนิทานกับสิ่งที่ตนพบเห็นในชีวิตประจำวัน และพร้อมที่จะเรียนรู้ในลำดับต่อไป

ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูและเด็กสร้างข้อตกลงร่วมกันก่อนการดำเนินกิจกรรม โดยในขั้นนี้จะมีรูปแบบการดำเนินกิจกรรมในแต่ละวันที่เชื่อมโยงต่อยอดกิจกรรมไปสู่วันต่อไปในสัปดาห์นั้น ๆ โดยวันที่ 1) ครูเล่านิทานประกอบสื่อธรรมชาติให้เด็กฟังเรื่องราวจากนิทาน และสนทนาซักถามจากเรื่องราวที่เด็กรับฟัง โดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เด็กสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนกับครูและเพื่อน เช่น จากนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของฉัน” ครูซักถามเด็กว่า “ถ้ามีสายลมพัดพาไป เด็กอยากให้พัดไปอยู่ต้นไม้อะไร” ซึ่งคำตอบที่เด็กตอบมีความหลากหลายและไม่ซ้ำกับเพื่อนคือ “ต้นลีลาวดี,ต้นตะขบ,ต้นสน,ต้นคูน” ดังที่ จินตนา ปรีดานันต์ (2546) กล่าวไว้ว่าครูควรตั้งคำถามที่หลากหลายซึ่งต้องเป็นคำถามปลายเปิด โดยขณะใช้คำถามครูไม่ปิดกั้นความคิดของเด็ก ที่สำคัญควรส่งเสริมให้เด็กเป็นทั้งผู้ตั้งคำถามและผู้ตอบคำถามเพื่อตอบสนองความต้องการในช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็นและสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว วันที่ 2) ครูจัดกิจกรรมให้เด็กเดินสำรวจและเลือกสื่อธรรมชาติรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน หรือให้เด็กนำสื่อธรรมชาติจากแหล่งต่าง ๆ มาสนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสาธิตการนำสื่อธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลงานเชื่อมโยงต่อยอดจากนิทานที่ได้เด็กฟังมา เมื่อให้เด็กนำสื่อธรรมชาติที่เก็บมา เช่น กิ่งไม้ ก้อนหิน ดอกไม้ มาสร้างสรรค์ให้เป็นรูปต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับนิทานที่เด็กได้ฟัง เด็กสามารถสร้างสรรค์สื่อธรรมชาติให้สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องในนิทานได้ เช่น จากนิทานเรื่อง “ต้นไม้ของฉัน” เด็กนำก้อนหิน ใบสน มาวางเรียงเป็นรูป “กระต่าย, นก, งู” ซึ่งสอดคล้องกับ Chookah et al. (2023) พบว่าการใช้สื่อธรรมชาติในการจัดกิจกรรมช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา และการเล่าเรื่องได้ดีขึ้น เพราะสื่อธรรมชาติเอื้อต่อการคิดแบบยืดหยุ่นและการสร้างสัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงสัญลักษณ์ตามแนวคิดของ Piaget (Piaget, 1962) ที่ระบุว่า การเรียนรู้

ของเด็กเกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและการกระทำจริง โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยที่เป็นช่วงสำคัญของการพัฒนาความคิดเชิงนามธรรมและการใช้ภาษา และวันที่ 3) ครูจัดกิจกรรมแบ่งกลุ่มให้เด็กช่วยกันถ่ายทอดเรื่องราวประกอบสื่อธรรมชาติที่เด็กได้มาจากวันที่ 2 และสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาเพิ่มเติมให้แก่เด็ก มาสร้างสรรค์เป็นผลงานเล่าเป็นเรื่องราวใหม่ โดยหมุนเวียนการเล่าเรื่องเป็นกลุ่มผู้เล่าและกลุ่มผู้ฟัง และเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มสนทนาซักถามโต้ตอบจากเรื่องราวที่ฟัง และสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่พัฒนาการพูดต้องเริ่มจากง่ายไปยาก เริ่มจากการรู้คำศัพท์ และสอนสร้างเป็นประโยคเมื่อเด็กเข้าใจมากขึ้น จึงเริ่มเชื่อมโยงคำตามความหมายสร้างเป็นประโยคง่ายๆ ให้เด็กได้ทำกิจกรรมการสนทนา เล่าเรื่อง เพื่อเด็กจะได้เรียนรู้การพูดเป็นเรื่องราว สามารถบอกได้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เด็กจึงสามารถเข้าใจภาษา โต้ตอบได้ เรียนรู้ประโยค สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจที่นำไปสู่ความคล่องภาษา

ขั้นสรุป เป็นขั้นที่เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง และกิจกรรมที่ทำ โดยการสนทนาซักถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นสนทนาโต้ตอบ ซึ่งเด็กสามารถทบทวนลำดับเหตุการณ์ในนิทาน สนทนาโต้ตอบซักถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู เพื่อน ๆ และถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ในช่วงระยะแรกของการสรุปกิจกรรม การสนทนาโต้ตอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเด็ก ดังที่ หรรษา นิลวิเชียร (2540) กล่าวว่า เด็ก ๆ ควรมีโอกาสได้แสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก หรือความรู้ที่ตนมีให้ผู้อื่นได้รับรู้ เมื่อครูทบทวนเกี่ยวกับนิทานเรื่องที่เด็กฟังว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เด็กสามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่ฟังได้ และจับใจความสำคัญได้อย่างมีรายละเอียดมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ตามแนวคิดของ Bruer (1966) กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอน ช่วยกระตุ้นการคิด การตั้งคำถามและการสื่อสาร

5.2.2 ความสามารถในการสื่อสารหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ สามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านการฟัง เด็กปฐมวัยทั้งได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติมีความสามารถในการสื่อสาร ด้านการฟังสูงขึ้น เนื่องจากเด็กให้ความตั้งใจในการฟังนิทานตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่วอกแวก จดจำรายละเอียดเนื้อเรื่องของนิทาน เมื่อครูเล่าจบครูสนทนาซักถามจากนิทาน และให้แสดงความคิดเห็น สนทนาโต้ตอบร่วมกัน เด็กตอบคำถามได้ตรงกับเนื้อเรื่องมากขึ้น เช่น ครูซักถามเด็กว่า “ถ้ามีสายลมพัดพาไป เด็กอยากให้พัดไปอยู่ต้นไม้อะไร ” ซึ่งคำตอบที่เด็กตอบมีความหลากหลายและไม่ซ้ำกับเพื่อนคือ “ต้นลีลาวดี,ต้นตะขบ,ต้นสน,ต้นคูน” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทักษะทางภาษาของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับ

ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า เช่น ครูหรือเพื่อน การเล่านิทานที่ประกอบด้วยสื่อธรรมชาติช่วยเสริมแรงจูงใจให้เด็กเกิดความสนใจ และใช้สมาธิในการรับฟังได้มากขึ้น

นอกจากนี้กิจกรรมที่จัดขึ้นยังเอื้อต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยเด็กได้รับฟังเนื้อหาที่มีความเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง ซึ่งส่งเสริมการทำงานของสมองในด้านการจดจำและวิเคราะห์ข้อมูล สอดคล้องกับแนวคิดของ ธาม เชื้อสถาปนศิริ (2568) กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ภาษาได้เองตามธรรมชาติ หากพวกเขาได้รับโอกาสให้ฟัง พูด และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยการใช้ภาษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฟัง เด็กฟังคำพูดซ้ำ ๆ จากพ่อแม่หรือผู้ดูแล เช่น คำว่า “แม่” หรือ “พ่อ” จนสามารถพูดคำเหล่านั้นได้ การเลียนแบบ เมื่อพ่อแม่พูดว่า “กินข้าว” เด็กจะเกิดเลียนแบบคำพูดและเชื่อมโยงกับการกระทำ การตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น เมื่อมีคนถามว่า “นกอยู่ไหน” เด็กจะชี้ไปที่นกเพราะเข้าใจคำถามและคำว่า “นก” ครอบครัว จึงควรสร้างบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติในการเรียนรู้ภาษา ผ่านการพูดคุย เล่านิทาน และอ่านหนังสือร่วมกัน โรงเรียน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษา เช่น การเล่าเรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ และการฝึกพูดในที่สาธารณะ

ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติมีความสามารถในการสื่อสาร ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถามสูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมที่ครูใช้คำถามปลายเปิด การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการตั้งคำถามตอบคำถามระหว่างเด็กและเพื่อนร่วมกลุ่ม จากขั้นนำครูใช้คำถามที่เกี่ยวกับลักษณะรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ คำถามที่แสดงถึงการเปรียบเทียบ คำถามที่สะท้อนความรู้สึกของตนต่อสิ่งต่าง ๆ คำถามต่อยอดกระตุ้นให้เด็กคิดจินตนาการจากสื่อธรรมชาติที่ครูนำมาให้เด็กดู เชื่อมโยง เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการเชื่อมโยงรูปร่าง ลักษณะของสื่อธรรมชาติกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเด็กสามารถแสดงออกถึงความคิดออกตนเองได้อย่างหลากหลาย เช่น จากนิทานเรื่อง “เด็กชายผมดอกไม้” ครูนำดอกไม้ต่าง ๆ มาให้เด็กดู แล้วสนทนาซักถามด้วยคำถาม “หากนำใบไม้มาวางซ้อนกันจะมีรูปร่าง ลักษณะคล้ายกับอะไร” เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนได้หลากหลาย บางคนแสดงความคิดเห็นต่อคำถามดังกล่าวว่า “คล้ายดอกบัวที่โผล่พ้นน้ำ, คล้ายกับกะหล่ำดอก” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bruner (1983) ที่ให้ความสำคัญกับภาษาในฐานะเครื่องมือทางความคิด โดยการเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นผ่านกระบวนการสนทนา การโต้ตอบ และการตีความทางภาษา ซึ่งกิจกรรมในงานวิจัยนี้เปิดโอกาสให้เด็กได้สื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติผ่านสถานการณ์ที่มีความหมายจริง

ด้านการเล่าเรื่องราว เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติมีความสามารถในการสื่อสาร ด้านการเล่าเรื่องราวสูงขึ้น เนื่องจากในขั้นดำเนินกิจกรรมวันที่ 3 เด็กแต่ละกลุ่มมีการพูดคุยเกี่ยวกับสื่อที่ตนนำมาและช่วยกันนำสื่อธรรมชาติมาจัดวางเรียงให้เป็นผลงานที่เชื่อมโยงจากนิทานหรือร่วมกันแต่งเป็นเรื่องราวใหม่ ซึ่งเด็กสามารถเล่าเรื่องราวและลำดับ

เหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง เช่น แผนการจัดกิจกรรมจากนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” โดยเด็กนำสื่อธรรมชาติมาจัดวางเป็นรูปดอกไม้ กิ่งไม้มาเป็นต้นไม้ ใบไม้นำมาเป็นเมฆ และนำเรื่องราวในนิทานบางส่วนมาต่อยอดในกลุ่มของตนเอง “เช้าวันนี้อากาศสดใสเจ้าหญิงแอลซ่าเดินเข้าสวนดอกไม้ชมดอกไม้เบิกบาน แล้วเจ้าหญิงแอลซ่าก็เรียกน้องสาวให้มาช่วยเก็บดอกไม้ในสวนไปใส่แจกันที่ประสาท” เด็กสามารถเรียบเรียงเรื่องราวที่ฟังมาและสร้างเรื่องราวใหม่ที่สอดคล้องกับนิทาน โดยอาศัยสื่อธรรมชาติเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย เด็กมีพัฒนาการในการใช้ลำดับเหตุการณ์ที่ชัดเจน การเชื่อมโยงเหตุการณ์อย่างเป็นเหตุเป็นผล และสามารถใช้ภาษาสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจได้ ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการเล่าเรื่องราวที่ก้าวหน้าตามพัฒนาการของวัย กิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Piaget (1962) ที่เน้นว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงของการพัฒนา “การคิดแบบสัญลักษณ์” เด็กสามารถแทนสิ่งของด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ และใช้สิ่งเหล่านั้นในการเล่าเรื่อง ซึ่งช่วยเสริมสร้างทั้งความคิดเชิงนามธรรมและความสามารถในการสื่อสาร อีกทั้งยังสอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) กล่าวว่าสื่อประกอบการเล่านิทาน เป็นส่วนประกอบที่เป็นตัวขยายความรู้นิทานให้ชัดเจนขึ้น เพิ่มรายละเอียดของนิทาน ทำให้เด็กมีจินตนาการ สามารถติดตามเรื่องราวได้อย่างแจ่มชัด อีกทั้งสนุกตื่นเต้นด้วย สื่อในการเล่านิทานมีทั้งผู้เล่าสร้างเองและสื่อสำเร็จรูป ในการเล่านิทานแต่ละครั้งการใช้สื่อประกอบการเล่าจะช่วยให้การเล่านิทานนั้น ดำเนินไปอย่างสนุกสนาน นอกจากนี้สื่อการเล่านิทานจะครอบคลุมถึงวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ครูหรือผู้เล่านิทานควรส่งเสริมให้กับเด็ก ๆ ใช้เพื่อเล่านิทานให้เพื่อน ๆ ฟังบ้างเนื่องจากเด็กมีจินตนาการกว้างและไกล เด็กสามารถจะใช้สื่อการเล่านิทานโดยแต่งเรื่องใหม่ ๆ ขึ้นเองได้

ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติสามารถส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยได้ ดังนั้น ครูและผู้เกี่ยวข้องที่สนใจศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้

5.3.1.1 การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนควรยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก มีเทคนิคในการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้สื่อสารออกมา

5.3.1.2 การส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจแบบประเมินความสามารถในการสื่อสาร

5.3.1.3 การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงสำรวจธรรมชาติรอบ ๆ โรงเรียนด้วยตนเอง และมีการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์จากธรรมชาติ ครูผู้สอนต้องคอยระมัดระวังไม่ให้เด็กทำร้ายทรัพยากรธรรมชาติ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการนำการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ทักษะทางสังคม และการสร้างสรรค์ผลงานจากธรรมชาติ เป็นต้น

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยให้ละเอียดครบทุกด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน และศึกษากับเด็กปฐมวัยในกลุ่มอายุอื่น ๆ หรือ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

5.3.2.3 ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ ควรร่วมกับวิธีการอื่น ๆ เช่น การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติร่วมกับกิจกรรมศิลปะ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรรณิการ์ ทำนองดี. (2553*). ผลการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทอรนิกส์นิทานอีสปสองภาษาที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่านและการฟังของเด็กปฐมวัย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพ ฯ: โรง พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กัญจนา ศิลปะกิจยาน.(2560). *การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านภาษา.* ใน เอกสารการสอน ชุดวิชาการจัดการศึกษาและหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย (หน่วยที่ 13, หน้า 13-1 ถึง 13-61). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กิ่งกาญจน์ อังกสิทธิ์.(2555). *การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยของเด็กปฐมวัยตามแนวสมดุลภาษา เรื่องพยัญชนะไทย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลสันป่ายางหลวง จังหวัดลำพูน.* ลำปาง: โรงเรียนเทศบาลสันป่ายางหลวง.

กิตติมา สุรสนธิ. (2544).*ความรู้ทางการสื่อสาร.*กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กิตติศักดิ์ เกตุนุติและกันตวรรณ มีสมสาร. (2562). *การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย.*ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านภาษา (หน่วยที่ 11 น. 7-8). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541). การเล่านิทาน. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 2(2), 10-19.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา.* กรุงเทพฯ: เอดินสันเพรส โปรดักส์.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บุ๊คส์.

เกตน์นิภา ฮาดคันทุง. (2561). *การพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยการเล่านิทานด้วยเทคนิคที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านการฟังและการพูดสำหรับเด็กปฐมวัยที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่.* (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร

เกริก ยุ้นพันธ์.(2543). *การเล่านิทาน.* กรุงเทพฯ: สุวิยาสน์.

เกสรธิตะ จารี.(2543). *กิจกรรมศิลปะสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ครูรักษ์ ภิรมย์รักษ์. (2540). *นักเล่านิทานสร้างนักอ่าน.* สารพัฒนาหลัก.

จันจิรา จิตตะวิริยะพงษ์. (2549).*คู่มือเตรียมสอบ A-NET,O-NET กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ม.4-5-6.* กรุงเทพฯ: พ.ศ. พัฒนา.

จารุณี ศรีเผือก. (2554). *การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกันหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพด้วยการตอบ คำถามและด้วยการแสดงบทบาทสมมติ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัพระนครศรีอยุธยา.

จินตนา ปรีดานันต์. (2546). *การพัฒนาทักษะการใช้คำถามของครูปฐมวัยด้วยบทเรียนแบบโปรแกรม.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

ฉันทนา ภาคบงกช. (2538). *การสร้างชุดฝึกอบรมพ่อแม่เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2553). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*, 5(1),7-20.

ฐิดาภา จันปุ่ม. (2555). *การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปรุมวัย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ฐิติรัตน์ แก้วพิลา,นนทชนนปภพ ปาลินทร,วรรษิษฐา อัครธนยงมนต์และวิภา ปัญญานุวัฒน์ (2564). ผลการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบหนังสือเล่มใหญ่เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2. *วารสาร มจร อุบล ปริทรรศน์,* 6(2), 169–180.

ณภัทรสร จรจรัส. (2551). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ใช้คำคล้องจองประกอบภาพ.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีณครินทรวิโรฒ.

ณัฐพงศ์ สุวรรณโน. (2557). *จิตวิทยาการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ดวงเดือน แจ้งสว่าง. (2542). *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.* สงขลา: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏสงขลา.

ดวงสมร ศรีใสคำ. (2552). ผลของกิจกรรมการเล่านิทานพื้นบ้านที่มีต่อพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (การศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธาม เชื้อสถาปนศิริ. (2568). *การเรียนรู้ทางภาษาของเด็กปฐมวัย สู่วัยเรียน สำคัญอย่างไร.* สืบค้นจาก https://op.mahidol.ac.th/gal/learning/.

นงลักษณ์ งามขำ. (2551). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้ปริศนาคำทาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีณครินทรวิโรฒ.

นภเนตร ธรรมบวร. (2544). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภาปย สิริกรกาญจนา. (2558). *ผลของการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ของเด็กปฐมวัย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลันศรีนครินทรวิโรตประสานมิตร.

นิตยา กาญจนะวรรณ. (2554). *การพัฒนาภาษาและการสื่อสารสำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิตยา ประพฤติกิจ. (2546). พฤติกรรมวัยเด็ก. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็ก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. *ภาษาวิบัติ.* (2549). *มติชน*, หน้า 2.

นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต. (2542). *หลักการพูด.* สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

นิภา ดิษฐ์สุวรรณ. (2562). *ผลการจัดกิจกรรมนิทานสองภาษาร่วมกับสื่อประสมที่ที่ผลต่อความสามารถในการฟังและพูดภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษามลายูเป็นภาษาแม่.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ

นิศารัตน์ อิสระมโนรส. (2552*). ผลของการใช้กิจกรรมเล่านิทานแบบไม่จบเรื่องที่มีผลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาล.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุษกร จันทร์คลัง และสมทรง สิทธิ. (2566).การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของเด็ก ปฐมวัยด้วยกิจกรรมการเล่านิทานร่วมกับสื่อธรรมชาติ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 13(4), 264-277.

ประชิด สกุณะพัฒน์. (2546).*วัฒนธรรมพื้นบ้านและประเพณีไทย.*กรุงเทพฯ:ภูมิปัญญา.

ประภาภรณ์ คำวงศ์. (2560). *การใช้นิทานเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พงศกร ศรเพชร. (2556). *การพัฒนากิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้นิทาน เพื่อเสริมสร้างความสามารถ ด้านภาษาและการกล้าแสดงออก ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พงษ์จันทร์ อยู่เป็นสุข. (2525). *ความต้องการถือเงิน: ศึกษากรณีประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2525-2539.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุตย์. (2527). *มนุษยสัมพันธ์.* กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาสน์.

พรรณทิพา มีสาวงษ์. (2554). *ผลการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการใช้คำถามที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย. (*วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรศักดิ์ ธนพัฒนพงศ์. (2546) . *ภาษาเพื่อการสื่อสาร* (เล่ม 1–2). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พัชรา พุ่มพชาติ. (2557). *ชุดกิจกรรมการสร้างวินัยเชิงบวกตามแนวคิดการเรียนรู้โปรแอคทีฟ: ผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัย*. นครชัยนาท: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

พัชรี ผลโยธิน. (2540). *การสอนแบบธรรมชาติ.* เอกสารประกอบการอบรมโครงการพัฒนานักบริหารและผู้จัดการระดับสูง.

พัชรี คุ้มชาติ. (2553). *การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ฟังนิทานประกอบการปั้น.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรต.

พัณณ์ชิตา สิรภัทรศรีเสมอ. (2555). *ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อการเรียนรู้การรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พิชญาดา ธาตุอินจันทร์. (2551). *การใช้นิทานภาพพัฒนาทักษะการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย.* (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต).เ ชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ไพศาล วรคำ. (2566). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: ตักสิลาการพิมพ์.

ภัทชาณี สาริกบุตร. (2564) . การพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยภูมิ. *วารสารศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี,* 2 (ฉบับพิเศษ), 165–172.

ภารดี ศรีประยูร. (2542). *รูปแบบการเล่านิทานทางโทรทัศน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฟังและความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต).กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: แม็ค.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย.* กรุงเทพฯ: แม็ค.

ราศี ทองสวัสดิ์. (ม.ป.ป) *“การประเมินความพร้อมของเด็กปฐมวัย”* เอกสารการสอนวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่1-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วรรณี ศรีสุนทร. (2542). *การเล่านิทาน.* กรุงเทพฯ: เอส พีเอฟทิ้ง

วัชรพล วิบูลยศริน. (2559). ภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2542). *การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย*: สกลนคร: สถาบันราชภัฏสกลนคร.

วิไล มาศจรัส. (2545). *เทคนิคการเขียนการเล่านิทานสำหรับเด็ก* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

ศรียา นิยมธรรม, และประภัสสร นิยมธรรม. (2541). *พัฒนาการทางภาษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เจริญพัฒน์.

สมใจ ทิพย์ชัยเมธา. (2544). *“การประเมินความพร้อมของเด็กปฐมวัย”* เอดสารการสอนวิชาการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่8-15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมใจ บุญอุรพีภิญโญ. (2539). นิทานสำหรับคุณหนู. *การศึกษา กทม.*, 20(1): 7-10.

สมนึก นนธิจันทร์. (2540). *การเรียนการสอนและการประเป็นผลจากสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงาน.*

สมพร สุทัศนีย์. (2539). *มนุษยสัมพันธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). ปัตตานี: โครงการผลิตดำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตปัตตานี.

สมศักดิ์ ปริปุรณะ. (2542). *นิทานความสำคัญและประโยชน์.* ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

สัณหพัฒน์ อรุณธานี. (2542). *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย.* ภูเก็ต: โปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัยคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2549). *การพัฒนาคุณธรรมของเด็กปฐมวัยด้วยวิธีสอนโดยใช้ชดนิทานชาดก.*

สุทัตตา จรัสกำจรกูล. (2565). *การพัฒนาหนังสือนิทานเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านจังหวะสำหรับนักเรียนเปียโนระดับต้น.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุปรีดี สุวรรณบูรณ. (2561). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร.* สืบค้นจาก http://www.ipesp.ac.th/learning/thai/chapter1-5.html.

สุภาวดี ศรีวรรธนะ. (2542). *พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม.* นครสวรรค์:อินทนนท์การพิมพ์.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรประพิณ กิตติเวช; สุรีย์รัตน์ บำรุงสุข และวิชาติ บูรณะประเสริฐสุข. (2549). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อาภรณ์ สุดใจ. (2555). *การพัฒนาพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มของเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดกิจกรรมการทำหนังสือเล่มใหญ่.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

Berlo,D.K. (1960). *The Process of Communication*.New York: Holt,Rinehart and Winston,Inc.

Blood, R.W. (1996). *What's in a Name ? The Role of Name Wrting in Children Listeracy Acquisition*.Virginia: University of Virginia.

Bruner, J. (1966). *Toward a theory of instruction*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Bruner, J. (1983). *Child talk.* New York: W.W.Norton.

Chookah, R., Simons, E., & Peers, A. (2023). Natural materials in early childhood education: Enhancing language, creativity and critical thinking. *Early Childhood Research Quarterly*, 64, 50-65.

Dixson, Jonson and Salt. (1977). *Joumal of Personality and Social Phychology*. 24, 285.

Fontana,D. (1995). Psychology for Teacher. 3rd ed. Horndwills:McMillan Press Ltd.

Gilmore, K (2020). *Music Games for the Classroom.* Retrieved from. https://www.twinkl.co.za/blog/music-games-for-the-classroom.

Goodman, K. (1986). *What's whole in whole language? Portsmouth:* Heinemann. Macmillan.

Hamer. (2012). *The development of language and communication*. London: C&M Digitals(P) Ltd, Chennal,India.

Owens, Robert E. (1992). Language Development: An Introduction. New York.

Piaget, J. (1962). *Play, dreams and imitation in childhood.* New York: Norton.

Simpson, T. (1988). *Characteristic of Oral Language Used by Selected four-Year Oldsin Story Retellings.* Dissertation, Ph.D. University of Missouri-Columbia.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือการวิจัย
- หนังสือแต่งตั้งขอเชิญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติและแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชาวชายโขง	อาจารย์ประจำสาขาวิชา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาด้านสถิติ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา หวังสิทธิเดช	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาด้านการจัดกิจกรรมการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย
3. อาจารย์บงกชรัตน์ ภูวันนา	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาด้านหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
4. อาจารย์นิรมล โชติประทุม	อาจารย์ประจำวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย
5. ครูทิพย์มณี เลขาขำ	ครู ด้านการสอนเด็กปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๑๐๑๐๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ชาวชายโขง

ด้วย นางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส ๖๖๘๒๑๐๑๑๐๑๐๕ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ
- ☐ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ☑ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณามหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
โทรศัพท์ นักศึกษา (๐๘๙-๗๑๔๕๘๐๙)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/๖๕๔๑ **วันที่** ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา หวังสิทธิเดช

ด้วยนางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส ๖๖๘๒๑๐๑๑๐๑๐๕ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย"เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ
- ☑ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ☐ ตรวจสอบด้านสถิติการวิจัย
- ☑ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/๖๕๔๑ **วันที่** ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์บงกชรัตน์ ภูวันนา

ด้วยนางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส ๖๖๘๒๑๐๑๑๐๑๐๕ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย"เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ
- ☑ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ☐ ตรวจสอบด้านสถิติการวิจัย
- ☑ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๑๐๑๐๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์นิรมล โชติประทุม

ด้วย นางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส ๖๖๘๒๑๐๑๑๐๑๐๕ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ ☑ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
☐ อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณามหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
โทรศัพท์ นักศึกษา (๐๘๙-๗๑๔๕๘๐๙)

ที่ อว๐๖๑๙.๐๒/ว๑๐๑๐๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ครูทิพย์มณี เลขาขำ

ด้วย นางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน นักศึกษาระดับปริญญาโท รหัส ๖๖๘๒๑๐๑๑๐๑๐๕ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย" เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ
- ☑ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
- ☐ ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ☐ ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- ☐ อื่นๆ ระบุ ด้านปฐมวัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณามหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุสรณ์ ถูสินแก่น)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดี

คณะครุศาสตร์
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
โทรศัพท์ นักศึกษา (๐๘๙-๗๑๔๕๘๐๙)

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ ข.1 ค่าสถิติแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

รายการ	ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ							
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\sum R$	IOC	ผลการประเมิน
ด้านการฟัง								
เด็กสามารถนั่งฟังนิทาน และฟังเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
เด็กสามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่ฟังได้	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	สอดคล้อง
เด็กสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม								
เด็กสามารถร่วมสนทนาโต้ตอบกับครูและเพื่อน ๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
เด็กสามารถตั้งคำถามง่าย ๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อน ๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
ด้านการเล่าเรื่องราว								
เด็กสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
เด็กสามารถเล่าเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
เด็กสามารถลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	สอดคล้อง
รวม	9	9	9	8	9	4.88	0.97	สอดคล้อง

ตารางที่ ข.2 การประเมินคุณภาพแผนการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น (คนที่)					$\sum R$	$\bar{x}$	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ	4	5	4	5	5	23	4.6	เหมาะสมมากที่สุด
องค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมครบถ้วนและมีความเหมาะสมเข้าใจง่าย	5	5	5	5	5	25	5.0	เหมาะสมมากที่สุด
กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย	5	5	5	5	5	25	5.0	เหมาะสมมากที่สุด
กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้จริง	5	5	4	5	5	24	4.8	เหมาะสมมากที่สุด
ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับวัยของเด็กเข้าใจง่าย	5	5	4	5	5	24	4.8	เหมาะสมมากที่สุด
กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับเวลา	5	5	5	5	5	25	5.0	เหมาะสมมากที่สุด
กิจกรรมเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	5	5	5	5	5	25	5.0	เหมาะสมมากที่สุด
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรียงลำดับพฤติกรรมจากง่ายไปยาก	5	5	5	4	5	24	4.8	เหมาะสมมากที่สุด
สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา สามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กได้	4	5	5	5	5	24	4.8	เหมาะสมมากที่สุด
มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4	4	4	5	5	22	4.4	เหมาะสมมาก
	รวม					241	4.8	เหมาะสมม ... ที่สุด

ภาคผนวก ค

คะแนนทางสถิติจากโปรแกรม Excel Paired-Samples T-Test

ด้านที่1

t-Test: Paired Two Sample for Means

	9.00	*4*
Mean	8.32	5
Variance	0.78	1.444444
Observations	19.00	19
Pearson Correlation	0.63	
Hypothesized Mean Difference	0.00	
df	18.00	
t Stat	15.28	
P(T<=t) one-tail	0.00	
t Critical one-tail	2.55	
P(T<=t) two-tail	0.00	
t Critical two-tail	2.88	

ด้านที่ 2 ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม

t-Test: Paired Two Sample for Means

	posttest (9)	*pretest (9)*
Mean	8.05	4.25
Variance	0.79	1.039473684
Observations	20.00	20
Pearson Correlation	0.63	
Hypothesized Mean Difference	0.00	
df	19.00	
t Stat	20.39	
P(T<=t) one-tail	0.00	
t Critical one-tail	2.54	
P(T<=t) two-tail	0.00	
t Critical two-tail	2.86	

ด้านที่ 3 ด้านการเล่าเรื่อง

t-Test: Paired Two Sample for Means

	posttest (9)	*pretest (9)*
Mean	7.70	4.05
Variance	1.27	0.892105263
Observations	20.00	20
Pearson Correlation	0.76	
Hypothesized Mean Difference	0.00	
df	19.00	
t Stat	21.91	
P(T<=t) one-tail	0.00	
t Critical one-tail	2.54	
P(T<=t) two-tail	0.00	
t Critical two-tail	2.86	

ภาคผนวก ง

- แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย
- คู่มือดำเนินการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 1

.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.เด็กสามารถฟังเรื่องราวอย่างต่อเนื่องจนจบ

2.เด็กสามารถตอบคำถามจากเรื่องในนิทานได้

3.เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบ ซักถามเรื่องราวในนิทานได้

4.เด็กสามารถเล่าเรื่องราวจากนิทานที่ฟังได้

สาระที่ควรเรียนรู้

การฟัง สนทนาตอบโต้ การเล่าเรื่องราวจากการนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ มาสร้างสรรค์เป็นภาพเรื่องราวประกอบนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า”

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1.ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง “ดอกไม้กับเด็กดี” โดยครูร้องและเด็กร้องพร้อมกัน

2.ครูนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ ได้แก่ ดอกอัญชัน ดอกเข็ม มาให้เด็กดูและเด็กสนทนาซักถาม ดังนี้

- เด็ก ๆ คิดว่าดอกอัญชันสามารถนำมาทำอะไรได้บ้าง
- เด็ก ๆ คิดว่าดอกเข็มที่ครูนำมา มีรูปร่าง ลักษณะคล้ายกับอะไร

ขั้นดำเนินกิจกรรม

3.ครูเล่านิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” ประกอบสื่อจากธรรมชาติให้เด็กฟังจนจบเรื่อง

4.ครูสนทนาซักถามเด็กจากนิทาน โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็ก ๆ ชอบดอกไม้อะไร เพราะอะไร
- ถ้าเด็ก ๆ มีเมล็ดดอกไม้มาปลูก อยากให้เมล็ดออกมาเป็นดอกไม้อะไร
- ถ้าเด็ก ๆ มีดอกไม้ อยากนำดอกไม้ไปมอบให้กับใครบ้าง เพราะอะไร
- ถ้าเด็กอยากนำสื่อธรรมชาติมาสร้างให้เป็นภาพในนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” เด็กอยากเอาสิ่งใดมาทำ และทำอย่างไร

ขั้นสรุป

5. เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับนิทาน เรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” ตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนิทาน

สื่อ/อุปกรณ์

1. เพลง ดอกไม้กับเด็กดี
2. นิทานเรื่อง ดอกไม้ของนางฟ้า
3. ดอกอัญชัน ดอกเข็ม
4. เม็ดธัญพืช เช่น ถั่วดำ ถั่วแดง ถั่วเขียว
5. กิ่งไม้
6. ดอกไม้
7. ใบไม้ต่าง ๆ
8. กระดาษแข็งสีขาว
9. กาว

การประเมินผล

1. สังเกตจากการฟังจนจบเรื่อง
2. สังเกตจากการสนทนาโต้ตอบ การซักถามเรื่องราว
3. สังเกตจากการตอบคำถาม
4. สังเกตจากการเล่าเรื่องราว

ภาคผนวก

เพลง ดอกไม้กับเด็กดี

ผู้แต่ง Mediaatyoung Channel

ดอกบัวฉันจะพาไปไหว้พระ
ดอกมะลิฉันจะพาไปไหว้แม่
ดอกมะเขือฉันจะพาไปไหว้ครู
ดอกไม้รู้หนูเป็นเด็กดี

นิทาน เรื่อง ดอกไม้ของนางฟ้า

ผู้แต่ง รองศาสตราจารย์กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์

หนูชื่อนางฟ้า พ่อกะแม่บอกว่าหนูเป็นนางฟ้าของพ่อแม่ นางฟ้าปลูกต้นไม้ โดยพรวนดิน โรยเมล็ดพืชแล้วรดน้ำ

ไม่นานนักเมล็ดที่โรยไว้ก็ผลิใบเล็ก เล็ก ต่อมาก็มีดอกตูมเล็ก เล็ก แล้วดอกไม้หลายสีก็บานสะพรั่ง ผีเสื้อปีกสวย มาดูดน้ำหวานจากดอกไม้บาน

นางฟ้าเก็บดอกไม้ใส่ตกร้าสาน

นำดอกไม้ไปถวายพระที่วัดกับตายาย

นำดอกไม้ไปให้คุณครูที่โรงเรียน

นำดอกไม้ไปเยี่ยมเพื่อนที่ไม่สบาย

นำดอกไม้ไปปักแจกันที่บ้าน

มาปลูกดอกไม้กันเถอะ

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 2

.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.เด็กสามารถฟังเรื่องราวอย่างต่อเนื่องจนจบ

2.เด็กสามารถตอบคำถามจากเรื่องในนิทานได้

3.เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบ ซักถามเรื่องราวในนิทานได้

4.เด็กสามารถเล่าเรื่องราวจากนิทานที่ฟังได้

สาระที่ควรเรียนรู้

การฟัง สนทนาตอบโต้ การเล่าเรื่องราวจากการนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ มาสร้างสรรค์เป็นภาพต่อยอดเรื่องราวประกอบนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า”

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆได้แก่ ดอกบัว ดอกดาวเดือน ดอกบานไม่รู้โรย มาให้เด็กดูและสนทนาซักถาม เพื่อให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการเชื่อมโยงถึงนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” ดังนี้

- ถ้าเด็ก ๆ มีดอกไม้ เด็ก ๆ อยากให้ดอกไม้ของเด็กมีรูปร่าง ลักษณะคล้ายกับสิ่งใด
- เด็ก ๆ คิดว่าดอกไม้ที่คุณครูนำมา สามารถเอาไปประกอบเป็นรูปอะไรได้บ้าง
- ถ้าหากไม่มีดอกไม้ เด็กจะนำสิ่งใดจากธรรมชาติมาสร้างเป็นดอกไม้ได้บ้าง

ขั้นดำเนินกิจกรรม

2. ครูพาเด็ก ๆ ออกไปสำรวจและหาสื่อธรรมชาติรอบบริเวณโรงเรียน โดยมีข้อตกลงร่วมกัน คือให้เด็กเลือกเก็บสื่อธรรมชาติจากการไปสำรวจ จากนั้นนำมาสนทนาร่วมกัน โดยใช้คำถามดังนี้

- สิ่งที่เด็กเก็บมาคืออะไร เพราะเหตุใดเด็กจึงเลือกสิ่งนั้น
- สื่อธรรมชาติที่เด็กและเพื่อนๆ ในห้องของเราเก็บมา สามารถนำมาวางเรียงต่อกันให้เกิดเป็นรูปร่างอะไรได้บ้าง
- จากนิทานเรื่อง ดอกไม้ของนางฟ้า เด็ก ๆ อยากนำสื่อธรรมชาติอะไรมาต่อเติมในนิทานบ้าง

3. เด็กช่วยกันนำสื่อธรรมชาติมาวางเรียงให้เป็นรูปต่างๆ ตามความคิดและจินตนาการของเด็ก และครูคอยกระตุ้นให้เด็กต่อยอดความคิดและจินตนาการเพิ่มเติมเชื่อมโยงต่อยอดกับเรื่องราวในนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า”

4. ครูเล่านิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” ให้เด็กฟังอีกครั้ง แล้วให้เด็กช่วยกันเล่าเรื่องต่อเติมประกอบผลงานที่ช่วยกันสร้างขึ้น

ขั้นสรุป

5. ครูและเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้ทำ โดยการสนทนาซักถาม ดังนี้

- เด็กไปสำรวจธรรมชาติรอบโรงเรียนได้เลือกสื่อธรรมชาติอะไรมาบ้าง
- เด็กนำสื่อนั้นมาทำอะไร
- เด็กเล่าเรื่องต่อเติมจากนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” ประกอบผลงานที่เด็กช่วยกันทำ ว่าอย่างไรบ้าง

สื่อ / อุปกรณ์

1. นิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า”
2. ตะกร้า
3. เม็ดธัญพืช เช่น ถั่วดำ ถั่วแดง ถั่วเขียว
4. ใบไม้
5. กิ่งไม้
6. ดอกไม้ เช่น ดอกบัว ดอกดาวเดือน ดอกบานไม่รู้โรย

การประเมินผล

1. สังเกตจากการฟังจนจบเรื่อง
2. สังเกตจากการสนทนาโต้ตอบ การซักถามเรื่องราว
3. สังเกตจากการตอบคำถาม
4. สังเกตจากการเล่าเรื่องราว

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ

สัปดาห์ที่ 5 วันที่ 3

.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

1.เด็กสามารถฟังเรื่องราวอย่างต่อเนื่องจนจบ

2.เด็กสามารถตอบคำถามจากเรื่องในนิทานได้

3.เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบ ซักถามเรื่องราวในนิทานได้

4.เด็กสามารถเล่าเรื่องราวจากนิทานที่ฟังได้

สาระที่ควรเรียนรู้

การฟัง สนทนาตอบโต้ การเล่าเรื่องราวจากการนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆ มาสร้างสรรค์เป็นภาพต่อยอดจากนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” เป็นเรื่องราวใหม่

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำสื่อธรรมชาติต่าง ๆได้แก่ กิ่งไม้ ดอกเฟื่องฟ้า ดอกกล้วยไม้ ดอกกระดุม มาให้เด็กดูและเด็กสนทนาซักถาม ดังนี้

- สื่อธรรมชาติที่ครูนำมาให้เด็กดู มีอะไรบ้าง
- เด็กคิดว่ากิ่งไม้ /ดอกเฟื่องฟ้า / ดอกกล้วยไม้ / ดอกกระดุม มีรูปร่าง ลักษณะคล้ายกับอะไร
- เด็ก ๆ คิดว่าจากนิทานเรื่อง “ดอกไม้ของนางฟ้า” เด็กอยากนำสื่อธรรมชาติเหล่านี้มาทำเป็นอะไรให้มีอยู่ในนิทานบ้าง
- ถ้าหากครูให้เด็กๆ แต่งนิทานจากสื่อธรรมชาติเหล่านี้ เด็กๆ จะเอาสื่อธรรมชาติมาสร้างเป็นภาพ รูปร่าง ประกอบนิทานของเด็กอย่างไร

ขั้นดำเนินกิจกรรม

2. เด็กแบ่งกลุ่มเลือกสื่อธรรมชาตินำสร้างสรรค์เป็นภาพ รูปร่าง และช่วยกันแต่งเรื่องราวประกอบผลงานที่กลุ่มตนสร้างสรรค์ขึ้น

3. เมื่อหมดเวลา เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอเรื่องราวของกลุ่มตนที่ละกลุ่ม โดยหมุนเวียนกันเป็นกลุ่มผู้เล่าและกลุ่มผู้ฟัง โดยกลุ่มผู้เล่าเมื่อเล่าจบเปิดโอกาสให้กลุ่มที่เป็นผู้ฟังสนทนาซักถามโต้ตอบจากเรื่องราวที่ฟัง

ขั้นสรุป

3. เด็กและครูร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ได้ทำ และสนทนาสรุปเกี่ยวกับเรื่องราวของแต่ละกลุ่มที่นำเสนอเป็นอย่างไร มีใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

สื่อ / อุปกรณ์

1. ดอกเฟื่องฟ้า ดอกกระดุม
2. ก้อนหิน
3. ใบไม้
4. กิ่งไม้
5. ดอกไม้ เช่น ดอกเฟื่องฟ้า ดอกกล้วยไม้ ดอกกระดุม
6. ดิน ทราย
7. โต๊ะญี่ปุ่น
8. ผ้าคลุมโต๊ะ

การประเมินผล

1. สังเกตจากการฟังจนจบเรื่อง
2. สังเกตจากการสนทนาโต้ตอบ การซักถามเรื่องราว
3. สังเกตจากการตอบคำถาม
4. สังเกตจากการเล่าเรื่องราว

คู่มือดำเนินการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1.แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดให้เด็กแสดงความสามารถในการสื่อสาร ตรงตามคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

2.แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารชุดนี้ใช้ในการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ และหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ ในด้านการฟัง ด้านสนทนาโต้ตอบ ซักถาม และด้านการเล่าเรื่องราว ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 4-5 ปี

3.แบบประเมินนี้ใช้ในการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย มีทั้งหมด 3 ชุด ได้แก่ ด้านการฟัง ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม และด้านการเล่าเรื่องราว โดยจำแนกได้ดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 ด้านการฟัง : สถานการณ์ในการประเมิน ฟังนิทาน เรื่อง เด็กหญิงไม้ขีดไฟ

ชุดที่ 2 ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม : สถานการณ์ในการประเมิน สนทนาโต้ตอบ และตั้งคำถาม จากนิทาน เรื่อง เด็กหญิงไม้ขีดไฟ

ชุดที่ 3 ด้านการเล่าเรื่อง : สถานการณ์ในการประเมิน เล่าเรื่องจากภาพ 5 ภาพ

4. เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 3 ระดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย	ระดับคะแนน	รายละเอียดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย
1.ด้านการฟัง		
1.1 เด็กสามารถนั่งฟังนิทาน และฟังเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องได้	3	เด็กฟังนิทานและฟังเรื่องราวจนจบเรื่องได้อย่างตั้งใจไม่วอกแวก
	2	เด็กฟังนิทานและฟังเรื่องราวจนจบได้โดยครูคอยเรียกกระตุ้นเป็นบางครั้ง
	1	เด็กฟังนิทานและฟังเรื่องราวจนจบได้โดยครูคอยเรียกกระตุ้นบ่อยครั้ง
1.2 เด็กสามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่ฟังได้	3	เด็กจับใจความเรื่องราวที่ฟังได้
	2	เด็กจับใจความเรื่องราวที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
	1	เด็กจับใจความเรื่องราวที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง
	3	เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้ด้วยตนเอง

ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย	ระดับคะแนน	รายละเอียดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย
1.3 เด็กสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง	2	เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
	1	เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง
2.ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม		
2.1 เด็กสามารถร่วมสนทนาโต้ตอบกับครูและเพื่อน ๆ ได้	3	เด็กสนทนาโต้ตอบ ซักถามได้ทุกครั้ง
	2	เด็กสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ได้บางครั้ง
	1	เด็กสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ได้โดยครูคอยชี้แนะ
2.2 เด็กสามารถตั้งคำถามง่าย ๆ ได้	3	เด็กตั้งคำถามได้ทุกครั้ง
	2	เด็กตั้งคำถามได้บางครั้ง
	1	เด็กตั้งคำถามได้โดยครูคอยชี้แนะ
2.3 เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อน ๆ ได้	3	เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนได้ทุกครั้ง
	2	เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนได้บางครั้ง
	1	เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อนโดยครูคอยชี้แนะ
3.ด้านการเล่าเรื่องราว		
3.1 เด็กสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้	3	เด็กถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ
	2	เด็กถ่ายทอดเรื่องราวได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
	1	เด็กถ่ายทอดเรื่องราวได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง
3.2 เด็กสามารถเล่าเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง	3	เด็กเล่าเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง
	2	เด็กเล่าเรื่องได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
	1	เด็กเล่าเรื่องได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง
3.3 เด็กสามารถลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้อย่างถูกต้อง	3	เด็กลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้อย่างถูกต้อง
	2	เด็กลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
	1	เด็กลำดับเหตุการณ์เรื่องราวโดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย 2 วัน โดยแบ่งเป็น การประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ด้านการฟัง และด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ใช้ระยะเวลา 1 วัน โดยแบ่งเด็กในการประเมินแต่ละด้านเป็น 2 กลุ่มและหมุนเวียนการประเมินทีละ 1 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ด้านการเล่าเรื่องราว ใช้ระยะเวลา 1 วัน โดยการประเมินเด็กเป็นรายบุคคล

6.การบันทึกคะแนนการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ด้วยตนเอง ตามสถานการณ์การประเมินของแต่ละด้านแล้วบันทึกคะแนนในแบบบันทึกการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

1. ด้านการฟัง และด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยจัดเตรียมนิทาน เรื่อง เด็กหญิงไม้ขีดไฟ

1.2 ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ซึ่งอธิบายแบบประเมินให้เด็กเข้าใจโดยใช้คำพูดชัดเจนเข้าใจง่าย

1.3 ขณะทำการประเมินผู้วิจัยสังเกต และบันทึกคะแนนของเด็กแต่ละคนลงในแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

2. ด้านการเล่าเรื่องราว ดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยจัดเตรียมภาพ 5 ภาพ ในการเล่าเรื่องราว

2.2 ผู้วิจัยสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย ซึ่งอธิบายแบบประเมินให้เด็กเข้าใจโดยใช้คำพูดชัดเจนเข้าใจง่าย

2.3 ขณะทำการประเมินผู้วิจัยสังเกต และบันทึกคะแนนของเด็กแต่ละคนลงในแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

สื่อที่ใช้ในการประเมิน

1. คู่มือการดำเนินการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย
2. นิทาน เรื่อง เด็กหญิงไม้ขีดไฟ
3. ภาพเล่าเรื่องราว จำนวน 5 ภาพ
4. แบบบันทึกคะแนนการประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 1 ด้านการฟัง

.....

คำชี้แจง

1. ผู้วิจัยจัดเตรียมนิทาน เรื่อง เด็กหญิงไม้ขีดไฟ ให้เด็กฟัง
2. ผู้วิจัยเล่านิทานให้เด็กฟัง โดยเปิดนิทานภาพทีละภาพ
3. เมื่อผู้วิจัยเล่านิทานจบเรื่อง สนทนาซักถามกับเด็ก โดยใช้คำถามดังนี้
   - เนื้อเรื่องในนิทานเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร
   - เด็กผู้หญิงในนิทานอาศัยอยู่กับใคร
   - เด็กหญิงขายไม้ขีดไฟได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
   - ตอนจบของนิทานเรื่องนี้เป็นอย่างไร และเด็กรู้สึกอย่างไร
4. ขณะที่เด็กฟังนิทานผู้วิจัยสังเกต และบันทึกคะแนนของเด็กลงในแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

สถานการณ์ที่ใช้ในการประเมิน

1. ครูให้เด็กนั่งเป็นครึ่งวงกลมในการฟังนิทาน
2. ครูเล่านิทานภาพ เรื่อง เด็กหญิงไม้ขีดไฟ
3. เด็กนั่งฟังนิทาน เรื่อง เด็กหญิงไม้ขีดไฟ จนจบเรื่อง จากนั้นครูสนทนา ซักถามจากเนื้อเรื่องในนิทาน

สื่อและอุปกรณ์

- นิทานภาพ เรื่อง เด็กหญิงไม้ขีดไฟ จำนวน 9 ภาพ

การให้คะแนน

1. เด็กสามารถนั่งฟังนิทาน และฟังเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องได้

   3 คะแนน เด็กฟังนิทานและฟังเรื่องราวจนจบเรื่องได้อยากจดจ่อไม่วอกแวก

   2 คะแนน เด็กฟังนิทานและฟังเรื่องราวจนจบได้โดยครูคอยเรียกกระตุ้นเป็นบางครั้ง

   1 คะแนน เด็กฟังนิทานและฟังเรื่องราวจนจบได้โดยครูคอยเรียกกระตุ้นบ่อยครั้ง

2. เด็กสามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่ฟังได้

   3 คะแนน เด็กจับใจความเรื่องราวที่ฟังได้

   2 คะแนน เด็กจับใจความเรื่องราวที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง

   1 คะแนน เด็กจับใจความเรื่องราวที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง

3. เด็กสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง

   3 คะแนน เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้ด้วยตนเอง

   2 คะแนน เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง

   1 คะแนน เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง

แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 2 ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม

.....

คำชี้แจง

1. ผู้วิจัยเชื่อมโยงการฟังนิทานจากการประเมินชุดที่ 1 แล้วสนทนา โต้ตอบ และเด็กตั้งคำถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

2. แนวทางในการของผู้วิจัยในการสนทนา ซักถามเด็ก จากนิทานที่เด็กฟัง เด็กอยากตั้งคำถามอะไรเกี่ยวกับนิทานเรื่องนี้ และเด็กแลกความคิดเห็นร่วมกันจากคำถามดังกล่าว

3. ขณะที่เด็กสนทนาโต้ตอบ ตั้งคำถาม ผู้วิจัยสังเกต และบันทึกคะแนนของเด็กลงในแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

สถานการณ์ที่ใช้ในการประเมิน

ครูและเด็กร่วมสนทนาโต้ตอบ ตั้งคำถามจากนิทาน เรื่องเด็กหญิงไม้ขีดไฟ

สื่อและอุปกรณ์

นิทานภาพ เรื่อง เด็กหญิงไม้ขีดไฟ

การให้คะแนน

1. เด็กสามารถร่วมสนทนาโต้ตอบกับครูและเพื่อน ๆ ได้
   - 3 คะแนน เด็กสนทนาโต้ตอบ ซักถามได้ทุกครั้ง
   - 2 คะแนน เด็กสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ได้บางครั้ง
   - 1 คะแนน เด็กสนทนาโต้ตอบ ซักถาม ได้โดยครูคอยชี้แนะ
2. เด็กสามารถตั้งคำถามง่าย ๆ ได้
   - 3 คะแนน เด็กตั้งคำถามได้ทุกครั้ง
   - 2 คะแนน เด็กตั้งคำถามได้บางครั้ง
   - 1 คะแนน เด็กตั้งคำถามได้โดยครูคอยชี้แนะ
3. เด็กสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง
   - 3 คะแนน เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้ด้วยตนเอง
   - 2 คะแนน เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง
   - 1 คะแนน เด็กตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง

แบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

ชุดที่ 3 ด้านการเล่าเรื่องราว

.....

คำชี้แจง

1. ผู้วิจัยจัดเตรียมภาพ จำนวน 5 ภาพ

2. ดำเนินการประเมินเด็กเป็นรายบุคคล โดยผู้วิจัยให้เด็กดูภาพทีละภาพจบครบ จากนั้นให้เด็กเล่าเรื่องราวจากภาพตามลำดับเหตุการณ์

3. ขณะที่เด็กเล่าเรื่อง ผู้วิจัยสังเกต และบันทึกให้คะแนนของเด็กลงในแบบประเมินความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

สถานการณ์ที่ใช้ในการประเมิน

ผู้วิจัยนำภาพ จำนวน 5 ภาพ มาให้เด็กดู แล้วให้เด็กเล่าเรื่องราวจากภาพตามลำดับ

แนวทางในการตอบ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร

การให้คะแนน

1. เด็กสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าได้

    3 คะแนน เด็กถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจ

    2 คะแนน เด็กถ่ายทอดเรื่องราวได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง

    1 คะแนน เด็กถ่ายทอดเรื่องราวได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง

2. เด็กสามารถเล่าเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง

    3 คะแนน เด็กเล่าเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง

    2 คะแนน เด็กเล่าเรื่องได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง

    1 คะแนน เด็กเล่าเรื่องได้โดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง

3. เด็กสามารถลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้อย่างถูกต้อง

    3 คะแนน เด็กลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้อย่างถูกต้อง

    2 คะแนน เด็กลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้โดยครูคอยชี้แนะบางครั้ง

    1 คะแนน เด็กลำดับเหตุการณ์เรื่องราวโดยครูคอยชี้แนะบ่อยครั้ง

แบบประเมินวัดความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. .....

ชื่อเด็ก (เด็กชาย / เด็กหญิง).....นามสกุล.....เลขที่.....

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย √ ในช่องระดับคะแนนที่ตรงกับความสามารถของเด็ก

ความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย	ระดับคะแนน			หมายเหตุ
	3	2	1	
1.ด้านการฟัง 1.1 เด็กสามารถนั่งฟังนิทาน และฟังเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องได้				
1.2 เด็กสามารถจับใจความสำคัญเรื่องที่ฟังได้				
1.3 เด็กสามารถตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง				
2.ด้านการสนทนาโต้ตอบ ซักถาม 2.1 เด็กสามารถร่วมสนทนาโต้ตอบกับครูและเพื่อน ๆ ได้				
2.2 เด็กสามารถตั้งคำถามง่าย ๆ ได้				
2.3 เด็กสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูและเพื่อน ๆ ได้				
3. ด้านการเล่าเรื่องราว 3.1 เด็กสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจได้				
3.2 เด็กสามารถเล่าเรื่องได้อย่างต่อเนื่อง				
3.3 เด็กสามารถลำดับเหตุการณ์เรื่องราวได้อย่างถูกต้อง				
รวม				

บันทึกเพิ่มเติม (ถ้ามี) .....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้บันทึกข้อมูล

ภาคผนวก จ

ภาพตัวอย่างการจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

ภาพที่ จ.1 กิจกรรมฟังนิทานจากสื่อธรรมชาติ

ภาพที่ จ.2 กิจกรรมสำรวจธรรมชาติ

ภาพที่ จ.3 กิจกรรมเก็บสื่อธรรมชาติ

ภาพที่ จ.4 กิจกรรมเล่าเรื่องราว

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

****

ชื่อโครงการภาษาไทย : การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย

ชื่อโครงการภาษาอังกฤษ : Organizing Storytelling Activities From Material Nature To Promote Communication Of Young Children

หมายเลขสำคัญโครงการ : HE000018	**ลำดับที่ 018/2568**

ผู้วิจัยหลัก นางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน

เอกสารที่รับรอง

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
2. โครงร่างวิจัย
3. แบบชี้แจงอาสาสมัคร
4. แบบคำยินยอมอาสาสมัคร
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. ประวัติผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
7. ใบผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย
8. อื่น ๆ ระบุ (เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น)

ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ แบบยกเว้น (Exemption Review) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ประจำสาขาวิชาคณะที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยยึดหลักพื้นฐานของหลักจริยธรรมการวิจัยสากล

รับรอง ณ วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2568

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์.ดร.จารุณี.ชามาตย์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ประจำสาขาวิชาคณะที่ 2

วันที่รับรอง : วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2568

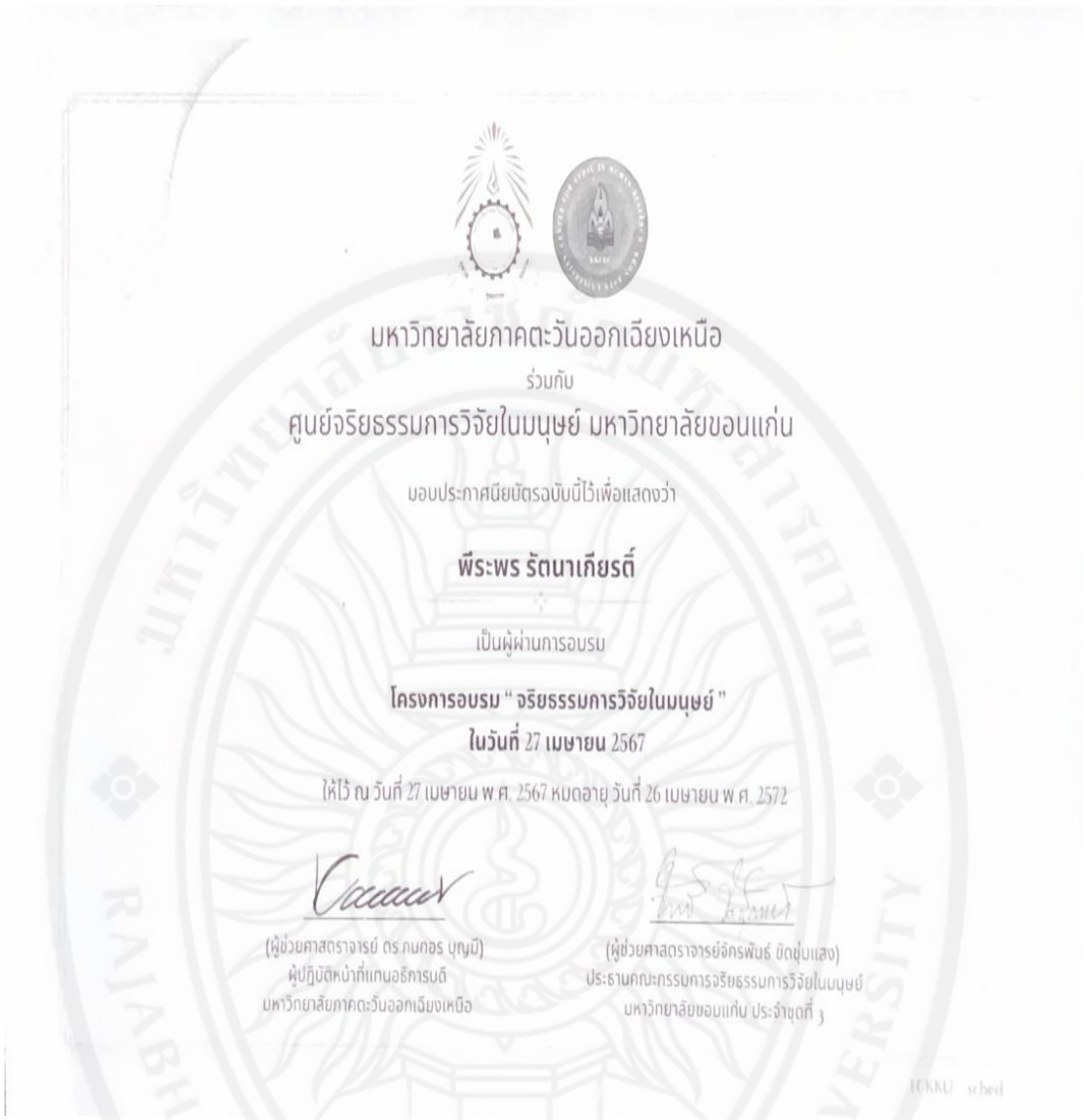
วันหมดอายุ : วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2569

รายงานความก้าวหน้า : ทุก 6 เดือน

โทรศัพท์ 043-722118 ต่อ 319, 320

E-mail. : research.rmu@gmail.com

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ร่วมกับ
ศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้เพื่อแสดงว่า
นางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน
เป็นผู้ผ่านการอบรม "จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์"
หลักสูตร SOCIAL SCIENCE AND BEHAVIORAL RESEARCH
ในวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 ห้องประชุมพระบรมธาตุนาดูน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ให้ไว้ ณ วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2567 หมดอายุ วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ.2572
นางเนตรชนก จันทร์สว่าง
คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
รักษาราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ ขัดชุ่มแสง
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ชุดที่สาม

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ร่วมกับ

ศูนย์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

พีระพร รัตนาเกียรติ์

เป็นผู้ผ่านการอบรม

โครงการอบรม " จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ "

ในวันที่ 27 **เมษายน** 2567

ให้ไว้ ณ วันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2567 หมดอายุ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2572

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทอร บุญมี)
ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิการบดี
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพันธ์ ขัดชุ่มแสง)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำชุดที่ 3

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY
ICKKU ethics

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ภัทรปภา เหมะธุลิน, และพีระพร รัตนาเกียรติ์. (2568). การจัดกิจกรรมเล่านิทานจากสื่อธรรมชาติเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารของเด็กปฐมวัย. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,* 17(49), พฤษภาคม-สิงหาคม.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาวภัทรปภา เหมะธุลิน

วัน เดือน ปีเกิด 13 สิงหาคม 2530

ที่อยู่ปัจจุบัน 369 หมู่ 1 ถนนมาลาอุทิศ ตำบลวาริชภูมิ
อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร 47150

สถานที่ทำงาน โรงเรียนวิถีธรรมแห่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 680
หมู่ 11 ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร 47000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2549 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.)
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พ.ศ. 2568 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.)
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม